

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru
dezvoltare și promovare
socio-economică

ORGANIZAȚIILE NEGUVERNAMENTALE ȘI ECONOMIA SOCIALĂ

Manual de intervenție

PROACTIV

De la Marginal la Incluziv

“Proactiv - de la marginal la incluziv”,
proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul operațional sectorial Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013
“Investește în oameni!”

Autori:

Sorin CACE (Catalactica)

Victor NICOLĂESCU (Catalactica)

Andreia-Nicoleta ANTON (Catalactica)

Smaranda ROTARU (Catalactica)

București, România

CNCSIS: cod 045/2006

Editor: Valeriu IOAN-FRANC

Redactor: Paula NEACȘU

Concepție grafică, machetare și tehnoredactare: Luminița LOGIN

Coperta: Nicolae LOGIN

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Asociației pentru Dezvoltare și
Promovare socio-economică CATALACTICA – Filiala Teleorman.

Reproducerea, fie și parțială și pe orice suport, este interzisă fără acordul
prealabil al Asociației, fiind supusă prevederilor legii drepturilor de autor.

ISBN 978-973-618-285-3

Anul apariției 2011

Organizațiile neguvernamentale și economia socială

**Manual
de intervenție**

CUPRINS

SCOPUL MANUALULUI	7
Introducere - CONTEXTUL COEXISTENȚEI ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE ÎN SOCIETATE.....	9
Capitolul 1 - ORGANIZAȚIILE NEGUVERNAMENTALE – CADRUL GENERAL DE FUNCȚIONARE ÎN EUROPA ȘI ÎN ROMÂNIA	25
1.1. Definirea organizațiilor neguvernamentale.....	25
1.2. Tipologia formelor asociative neguvernamentale.....	42
1.3. Reglementări privind activitatea organizațiilor neguvernamentale.....	54
1.4. Domeniile de activitate și serviciile oferite.....	62
1.5. Sursele de venit	69
Capitolul 2 - PRINCIPIILE ECONOMIEI SOCIALE ȘI PRINCIPIILE ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE – PERSPECTIVE COMPARATIVE	75
2.1. Contribuția organizațiilor neguvernamentale în cadrul economiei sociale.....	75
2.2. Principiile economiei sociale	79

2.3. Principiile organizațiilor neguvernamentale.....	82
2.4. Armonizarea raporturilor principale ale organizațiilor neguvernamentale cu sectorul economiei sociale.....	87
Capitolul 3 - DEZVOLTAREA SECTORULUI ECONOMIEI SOCIALE LA NIVELUL ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE	99
3.1. Centre de resurse	99
3.2. Formarea resurselor umane	109
3.3. Rețele și parteneriate	117
3.4. Voluntariatul	122
3.5. Parteneriat public-privat.....	136
3.6. Afiliere națională și internațională.....	147
3.7. Responsabilitate corporativă socială.....	152
3.8. Finanțarea prin proiecte.....	159
Anexă - GRECIA – PREZENTARE GENERALĂ A SECTORULUI ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE	165
GLOSAR DE TERMENI.....	172
BIBLIOGRAFIE.....	175

SCOPUL MANUALULUI

Manualul de intervenție “Organizațiile neguvernamentale și economia socială” a fost realizat în cadrul proiectului *Proactiv – de la marginal la incluziv*, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul operațional sectorial Dezvoltarea resurselor umane „Investește în oameni!” și implementat de către Asociația pentru Dezvoltare și Promovare socio-economică CATALACTICA – filiala Teleorman, în parteneriat cu Aitolilki Development S.A., Local Organization Authority – AITOLIA S.A. și Institutul de Cercetare a Calității Vieții.

Manualul se adresează în principal organizațiilor neguvernamentale ce sunt constituite ca o componentă integrantă a societății civile, iar acțiunea lor depinde, în mod direct, de nevoile societății și de capacitatea lor de a le percepe mai repede și autentic, datorită specificului de responsabilitate socială de la nivel individual sau colectiv (care sunt noile nevoi ale societății și cum pot acestea să fie acoperite).

În contextul în care organizațiile neguvernamentale își finanțează activitățile din diferite surse de venit, se bazează în general pe o combinație între muncă voluntară și plătită și pe o

combinație între resurse financiare generate din vânzarea de bunuri și servicii, finanțare publică (sub formă de contracte, avantaje fiscale și subsidii directe) și donații private, s-a demonstrat că pot contribui la inovarea prestărilor de servicii, la coeziunea socială, la promovarea a noi forme de participare democratică locală și a autoafirmării și influenței, precum și la soluționarea problemelor sociale care afectează un număr mare de categorii sociale vulnerabile.

Manualul cuprinde o introducere privind contextul coexistenței organizațiilor neguvernamentale în societate și trei capitole distincte în care se tratează de la nivel general la nivel secvențial principalele coordonate ale activităților organizațiilor neguvernamentale în raport cu economia socială (cadrul general de funcționare în Europa și în România, principiile economiei sociale și principiile organizațiilor neguvernamentale, perspective comparative, dezvoltarea sectorului economiei sociale la nivelul organizațiilor neguvernamentale). Elaborarea acestui manual de intervenție s-a concentrat pe reliefarea principalelor direcții de lucru în cadrul sectorului neguvernamental pentru a se valorifica oportunitățile de activare și consolidare a activităților specifice de economie socială (centre de resurse, formarea resurselor umane, rețele și parteneriate, voluntariat, parteneriatul public-privat, afiliere europeană și națională, responsabilitatea corporativă socială, finanțarea prin proiecte).

Armonizarea raporturilor principale ale organizațiilor neguvernamentale cu sectorul economiei sociale reprezintă un proces de lungă durată, reliefându-se diferite tendințe de recunoaștere și asimilare în funcție de fiecare societate în parte. Din perspectivă națională, implicarea organizațiilor neguvernamentale în activități specifice de economie socială se poziționează în stadii relativ incipiente de constituire și de recunoaștere în formele autentice ale acestui tip de economie.

Introducere

CONTEXTUL COEXISTENȚEI ORGANIZAȚIILOR NEGVERNAMENTALE ÎN SOCIETATE

Societatea civilă are de-a face în mod esențial atât cu vastul concept de bunăstare individuală și socială, cât și cu toate elementele incluse în cultura toleranței democratice (variate comportamente și atitudini din viața de zi cu zi). De asemenea, structurile societății civile se află la granița dintre economia privată, antreprenoriat și instituțiile formale politice ale societății, care, în mod inevitabil, se completează fără a se substitui una celeilalte. Așadar, se conturează ca un concept dezvoltat, ce include toate aspectele specifice din sfera publică, care lucrează în afara statelor, partidelor și afacerilor de interes privat.

În acest fel, calitatea și profunzimea unui proces participativ și democratic sunt asigurate, principalele sale caracteristici fiind participarea diversificată și activă a cetățenilor și modalitățile diverse în care configurează opțiunile și deciziile de putere, atrăgând persoanele responsabile din punct de vedere social și cu un grad ridicat de independență individuală. Fiecare cetățean simte că poate să fie independent într-un context larg față de acum câțiva ani, iar acest fapt îi asigură mai multă putere de participare. Dacă adăugăm acestei implicări un element de responsabilitate socială personalizată, atunci individul poate prelua inițiative și poate cunoaște alte persoane cu caracteristici

și interese asemănătoare. În acest demers participativ, o persoană independentă și responsabilă din punct de vedere social întâlnește alte persoane la un nivel mai extins, creându-se oportunitatea ca responsabilitățile personale să contribuie la elaborarea și punerea în aplicare a unei viziuni colective. Deci ceea ce contează este ceea ce face acest cetățean în relația cu statul, nu ceea ce face statul în privința cetățeanului.

Societatea civilă este un spațiu mai presus de state și de întreprinderile private în care sunt dezvoltate acțiunile colective ale diferitelor entități și cetățeni, derulându-se o paletă largă de acțiuni și practici de comunicare informală pe orizontală. Scopul este de a operaționaliza un nou concept de interes colectiv public, în beneficiul larg al publicului¹. După cum se constată, factorii care determină sau sunt determinați de societatea civilă se structurează și variază în funcție de nivelul de legitimitate conferit de propria autonomie și capacitate de exprimare. În plus, definiția societăților civile nu este absolută și nici lipsită de ambiguitate.

Conform lui Georgiadou (Georgiadou, 1996), societatea civilă are o istorie lungă, deoarece presupune un echilibru de forțe între economie și societate: controlează, dezaprobă, se opune politicilor incoerente și se manifestă ca o componentă activă în cadrul statului. În acest fel se influențează sistemul politic din democrațiile moderne.²

Cu toate aceste elemente de activism participativ, formarea societății civile nu neagă nevoia accentuată a unui aranjament centralizat instituțional, o configurare ce reglementează centrele de putere, consolidează dialogul și competiția dintre partidele politi-

---

¹ *Vasilopoulos, P. (2007), Modern definition of NGOs, 1st National Consultation on Modern Institutional Framework for Volunteering and NGO's.*

² *Carothers, T. (1999), Civil Society, Foreign Policy, p. 117.*

ce și confirmă faptul că instituțiile electorale reprezentative sunt necesare în reprezentarea și coordonarea tuturor activităților sociale¹.

În prezent, organizațiile neguvernamentale sunt o componentă integrantă a societății civile și acțiunea lor depinde, în mod direct, de nevoile societății și de capacitatea lor de a le percepe mai repede și autentic, datorită specificului de responsabilitate socială de la nivel individual sau colectiv (care sunt noile nevoi ale societății și cum pot acestea să fie acoperite).

Organizațiile neguvernamentale - ca spațiu caracteristic de expresie pentru societatea civilă - au apărut inițial sub forma cerințelor expresiei și acțiunii colective, ca un nou vector public în afara acțiunii partidului convențional, și s-au transformat în entități substanțiale de mediatizare între cetățeni și state, dar care vizează interesele cetățenilor. Cerințele organizațiilor neguvernamentale pentru codecizie și coparticipare în cadrul centrelor tradiționale de putere reprezintă o dezvoltare pozitivă în consolidarea noilor forme de guvernare de la nivel local, național, supranațional.

Definiția organizației neguvernamentale acoperă toate grupările nonguvernamentale și nonprofit. Organizațiile neguvernamentale și-au pus amprenta prin apariția lor în Europa de Vest în anii '90, dezvoltând și accentuând mișcări noi și vechi de ecologie, pace, feminism, calitatea vieții, solidaritate socială, drepturile minorităților și ale grupurilor vulnerabile etc., constituindu-se ca o expresie ideologică dominantă a unei societăți libere și deschise. Se apreciază că o astfel de grupare este un laborator primar de idei și propuneri, precum și o celulă producătoare de preocupări diverse și de promovare a cetățenilor activi ce desfă-

---

¹ *Yannis, N. (2007), Conceptual classification of NGOs, 1st National Consultation on Modern Institutional Framework for Volunteering and NGOs.*

șoară o gamă largă de inițiative și acțiuni. În mod particular, organizațiile neguvernamentale se regăsesc în zonele în care serviciile statului, precum educația, sănătatea și oferirea serviciilor unor grupuri sociale defavorizate, sunt - din motive economice, sociale, geografice sau chiar politice - imposibil de realizat sau incomplet oferite celor ce au nevoie de ele. Astfel, prezența acestor structuri este intensă, acoperind multe deficiențe și lacune din serviciul statului. Cu toate acestea, organizațiile neguvernamentale nu pot substitui serviciul public, dar sunt capabile să asigure anumite servicii categoriilor de populație ce sunt excluse sau dezavantajate. Organizațiile neguvernamentale s-au angajat să îndeplinească roluri cruciale și, într-adevăr, în ciuda criticilor primite, un număr mare dintre ele au adus o contribuție semnificativă societății în ansamblu. Cu toate acestea, se manifestă în creștere nevoia de a le diferenția, făcând imperativă aplicarea unor distincții stricte între aceste structuri ale societății civile. Din această perspectivă, există multe organizații care susțin că au drepturi în formarea politicilor publice, acoperind astfel un spectru larg de interese, dar nu se limitează numai la domeniile specifice indicate de activitățile lor curente.

Punctul de greutate se referă la câștigarea dreptului de a participa la formarea politicilor publice și, în același timp, dispun de o expertiză bogată, de persoane pregătite, ce asigură și implementează propriile politici. Unele organizații, pe de altă parte, sunt expresia unui context nou primit de politici în lumea dezvoltată, care este legat de conceptele politicii de dezvoltare, de valorile postmaterialiste și de transformări sociale contemporane¹. Așadar, analiza nu se concentrează numai pe grupuri

---

¹ *Vasilopoulos, P. (2007), Modern definition of NGOs, 1st National Consultation on Modern Institutional Framework for Volunteering and NGOs.*

recreaționale, caritabile sau organizații care oferă asistență în caz de urgență, ci se extinde la organizații care promovează democrația, justiția socială și, în general, o lume mai bună. Conform lui Stromquist (Stromquist, 2008), se aduce în prim-plan importanța organizațiilor neguvernamentale transformative¹, ce devin esențiale pentru viața de zi cu zi a oamenilor, la nivel local și global, contribuind astfel la îmbunătățirea societății civile.

Analiza structurilor societății civile ia în calcul utilizarea politicilor și operarea pe internet. În mod specific, se încearcă să se înregistreze și să se interpreteze modalitățile de organizare și utilitatea website-urilor organizațiilor neguvernamentale transformative. În acest sens, se naște întrebarea, care are nevoie de răspuns, dacă website-urile încearcă și reușesc să dezvolte comunități virtuale sau sunt doar o ramură secundară a interacționării și comunicării care operează ca extensie a unui mijloc tradițional de comunicare politică.

În mai 1999, în timpul celebrării a 100 de ani de la Conferința de pace, secretarul general al Națiunilor Unite, Kofi Anan, a declarat: „De la Sierra Leone la Sudan, de la Angola la Balcani, în Cambodgia și Afghanistan, există un număr mare de oameni care au nevoie de mai mult decât cuvinte și simpatie de la comunitatea internațională”. Cine ar trebui să preia această sarcină dificilă? Cine o face cu adevărat? Statele, ONG-urile, organizațiile supra-naționale/regionale sau poate toate? O organizație neguvernamentală, ca o expresie a pluralismului, are nevoie de valori și cereri ale societății, se dezvoltă adițional și independent de operațiunile statelor și ale sectorului privat. De asemenea, în cadrul acestei structuri, se întâlnește sau se proclamă un spațiu care nu este acoperit cum trebuie de un stat și care se supune

---

¹ Georgiadou, V. (1996), *“Decryption attempt of the synthetic speech”*, în Gellner, E., *The Civil Society in Modernity*, Athens, Papazisi Publications.

principiilor subsidiarității. O percepție generală este aceea că ONG-urile ar trebui să fie neutre din punct de vedere politic, să acționeze independent de aspirații, puncte de vedere sau așteptări politice.

În prezent, ONG-urile care își finanțează operațiunile și acțiunile prin fonduri publice (state, Comisia Europeană, ECHO etc.) sunt din ce în ce mai multe. În 1970, proporția de finanțare publică pentru ONG-uri ajungea la 1,5%, în timp ce în 1995 s-a atins o pondere de 40%, ceea ce are consecințe evidente în privința independenței lor. În prezent, statele, mai ales în domeniul acțiunilor umanitare, înainte de a finanța un program al unui ONG, trimit observatori pentru a estima și evalua situația de pe teren, iar apoi caută să identifice cele mai adecvate modalități de selectare a ONG-urilor. Astfel, vedem ONG-uri transformate din parteneri în contractori ai guvernelor.

Pe de altă parte, ar trebui notat faptul că natura ONG-urilor s-a schimbat, nu mai sunt doar organizații umanitare, ci se promovează participarea, transparența și responsabilitatea. Din ce în ce mai mult, agenda lor este în corelație cu agenda politică, deoarece este în concordanță cu circumstanțele politice internaționale. Orice criză de azi este o criză a politicilor cu consecințe umanitare (de exemplu, furnizarea de medicamente și alimente constituie un demers ce diminuează nevoile grupurilor, dar nu rezolvă problema). Punerea în aplicare a unor legislații specifice privind statul (mai ales în țările din lumea a treia), întărirea instituțiilor democratice (în Balcani), dezvoltarea educației (în Africa – Zimbabwe, Angola), promovarea drepturilor omului (prin conștientizarea publicului din țările în care se implementează programele specializate) și colaborarea cu alți actori internaționali (naționali sau transnaționali) sunt adesea țintele implicării eficace și sustenabile a ONG-urilor. Din moment ce asistarea este un act politic, ONG-urile care doresc să minimizeze

efectele adverse trebuie să gândească și să abordeze problemele și din punct de vedere politic. Această balanță constituie mărul discordiei în relațiile dintre ONG-uri și state sau organizațiile supranaționale. Astfel, se identifică anumite cazuri în care ONG-urile cu dimensiuni mari nu au respectat cerințele statului, ci au luat inițiative eficiente care au forțat statul să-și mărească zona de activități (un exemplu tipic este inițiativa Jubilee 2000 de a reduce datoriile lumii a treia - www.jubilee2000uk.org).

Analiza condiționalității de funcționare a structurilor societății civile indică faptul că rețeaua de relații dintre ONG-uri și state depinde de politică, economie și mediul social în care ONG-ul se dezvoltă. De exemplu, în Orientul Mijlociu, guvernele sunt suspicioase cu privire la ONG-uri, iar această stare de fapt se datorează situației instabile a ONG-urilor care se aliază cu una dintre părțile conflictului pentru a-și facilita munca, deoarece se consideră că acea parte poate asigura pacea și securitatea. Desigur, au fost cazuri în care ONG-urile s-au implicat în mecanisme politice și au fost, voluntar sau involuntar, transformate în unelte ale beligeranților (cazurile Etiopiei din anii '80, Somaliei și Sudanului în anii '90 arată foarte clar cum asistența umanitară poate sprijini armatele rebele).

La 50 de ani de la fondarea Națiunilor Unite, asociațiile transnaționale sau ONG-urile internaționale au devenit o a treia forță în sistemul internațional. Până la sfârșitul războiului rece, guvernele naționale au conștientizat că trebuie să înfrunte problemele globale care pun în pericol umanitatea și bunăstarea (protecția mediului, bolile, controlul traficului de droguri și consumului ilicit de droguri etc.). Astăzi, ONG-urile promovează idei noi, energizează comunitatea internațională cu privire la problemele de zi cu zi, au abilitățile și cunoștințele de care Națiunile Unite, statele membre și comunitățile locale au nevoie pentru a-și continua activitatea, la nivel politic și operațional.

Relația de cooperare dintre ONG-uri și ONU include o serie de activități, cum ar fi diseminarea informațiilor, creșterea conștientizării, dezvoltarea educației, politica de răspundere, intrarea în proiecte operaționale și asigurarea expertizei tehnice. Referendumul ECOSOC este considerat a furniza harta relațiilor dintre ONU și ONG-uri, părți ce sunt considerate a colabora în patru feluri:

- 1) Structurile societății civile primesc certificare pentru discursul cerut sau organizat de ONU, iar această certificare le permite să participe la procedura de pregătire și la eveniment.
- 2) Pot stabili relații de cooperare cu anumite departamente, programe sau agenții specializate ale sistemului ONU, bazate pe domenii comune de interes și pe posibilitatea de a dezvolta acțiuni împreună, complementare cu activitatea ONU.
- 3) ONG-urile internaționale care sunt active în sectorul de dezvoltare economică și socială pot avea nevoie de status consultativ la ECOSOC (<http://www.un.org/dpi/ngosection/index.html>).
- 4) ONG-urile au la dispoziție suficiente mijloace de deseminare a informațiilor, cum ar fi publicitatea, radioul, televiziunea, activitățile publice (conferințe, lecturi, seminarii, ateliere de lucru etc.), și sunt dispuse să dedice o parte din programele lor informative pentru diseminarea informațiilor despre ONU, pot coopera cu Departamentul de Informații Publice (DIP) al ONU.

Conferința Națiunilor Unite privind mediul înconjurător de la Stockholm (1972) și Conferința despre mediu și dezvoltare de la Rio de Janeiro (1992) sunt doar două exemple ale modalităților prin care aceste relații de colaborare aduc beneficii importante

ambelor părți. De la mijlocul anului 2005, 26.243 de ONG-uri au fost înregistrate la Comitetul Economic și Social al ONU și 1.407 au fost recunoscute oficial de Departamentul Secretariatului ONU.

În Europa, un rol important este jucat de grupurile corporatiste, care includ asociații de schimb industrial, companii de consultanță politică, lobby transnațional etc. ce pot influența luarea deciziilor în UE. Într-un raport din 2003, Parlamentul European notează că 70% dintre operatorii europeni de lobby lucrau la interese corporatiste, iar ONG-urile sociale și de mediu nu exercitau o putere semnificativă economică și organizațională asupra industriei de lobby. Răspunsul ONG-urilor poate fi doar uniunea și coordonarea din cadrul forțelor de muncă ale rețelelor naționale și internaționale. Exemple tipice sunt rețelele europene EUROSTEP, APRPO-DEV, EUROCIDSE, VOICE, WIDE, ICDA, EURONAIID, EUCORR etc., prin care se previn și se elimină deficiențele de la nivel național (lipsa resurselor, deconectarea de autoritățile publice etc.) și se întărește capacitatea ONG-urilor. Alături de președinția fiecărui stat membru al UE, 25 de ONG-uri europene lucrează împreună, dezvoltându-și strategiile pentru a spori rolul Europei în administrarea managementului crizelor, revizuirea politicii europene și dezvoltarea cooperării internaționale.

În general, UE a început, pe de o parte, să dezvolte o schemă flexibilă de cooperare cu ONG-urile, iar pe de altă parte, să încorporeze ONG-urile în politicile sale. La nivel național, zonele-cheie unde guvernele pot influența operațiunile ONG-urilor sunt:

- cadrul legal de muncă (înregistrare, actele necesare pentru aplicații etc.);
- politica fiscală (facilități locale), cooperarea cu alte ONG-uri;
- consultare publică și informare;

- coordonarea (rolul guvernelor, coordonarea activităților ONG-urilor);
- suportul formal (finanțarea guvernamentală, contracte oficiale).

În mod tradițional, guvernele francez și britanic au lucrat regulat cu ONG-urile pe probleme și politici care afectează dezvoltarea țărilor. În schimb, coexistența ONG-urilor în țările Americii Latine (Columbia, Brazilia etc.) se bazează pe procesul participativ pentru a se adresa problemelor de sănătate, educație, infrastructură etc. Aceste țări se află în procesul stabilirii unui cadru de muncă structurat pentru a se asigura transparența relațiilor dintre ele. În SUA, sistemul politic neoliberal a impulsionat guvernele în crearea unui cadru substanțial de subvenții, în încheierea contractelor pentru cercetare și în acceptarea participării lor în diferite probleme ale politicii. În Grecia, lucrurile sunt mult mai diferite. Astfel, fără a omite perspectiva pozitivă, relațiile dintre ONG-uri și stat sunt de scurtă durată și deseori problematice. De asemenea, sunt dependente și determinate de ideologia partidului care conduce, de cadrul legal, de caracteristicile administrației publice, de vectorii media etc., acest lucru datorându-se faptului că Grecia nu are o politică specifică privind organizațiile neguvernamentale, care să fie comprehensivă și prevăzută de lege.

Principala caracteristică a politicii față de ONG-uri este finanțarea selectivă, impunerea taxelor mari pe finanțări (bazate pe fondurile publice), folosirea limitată a consultanței, apreciindu-se că există un fel de paternalism, un control și o manipulare a societății care par să încalce principiile justiției sociale. Adesea, guvernele intră în conflict cu ONG-urile, creându-se confuzie la nivelul orientărilor și valorilor societății (în special ale tinerilor).

Ar trebui amintit faptul că Grecia, încă din 1998-1999, face parte din „familia donatoare” a OECD, ceea ce înseamnă că a acceptat anumite obligațiuni contractuale internaționale (este obligată să acorde anual o rată minimă de 0,2% din PIB pentru ajutarea țărilor aflate în dezvoltare). Diversitatea acțiunilor este reflectată de ONG-uri, care își derulează activitatea prin Agenția de Dezvoltare a Cooperării Internaționale (Hellenic Aid), care le finanțează și le coordonează activitățile.

În concluzie, analiza relației ONG-state/organizații supranaționale se bazează pe trei niveluri: național, regional și internațional.

La primul nivel, analiza variază în funcție de ONG și de țară. În general, ONG-ul începe să fie considerat o entitate legitimă de acțiuni ce implementează modele alternative de politici în relație cu cele ale statelor (Sklias, 2000). Gradul de cooperare dintre cele două părți se referă la o serie largă de factori, cum ar fi gradul de democrație din țară, birocrăția, existența sau nu a rețelei de relații cu clienții, puterea media, gradul centralizării sectorului de administrație publică etc. În Grecia, existența unor probleme similare și lipsa de înțelegere a reglementărilor date de politica de stat pentru problemele ONG-urilor nu au permis dezvoltarea pe care și-au dorit-o pentru o perioadă lungă de timp. Cu toate acestea, în ultimii 8 ani, evoluția internațională, asumarea obligațiunilor contractuale ale Greciei în cadrul OECD și expansiunea ONG-urilor au creat o latură pozitivă de viitor pentru ONG-urile din Grecia.

La nivel regional, ONG-urile – în funcție de natura lor, de puterea, de acceptarea și de recunoașterea lor – sunt capabile să pună presiune (lobby), creând asociații, canale de comunicare și rețele, care, în schimb, le susțin. În cadrul de lucru al acestor formațiuni, ONG-urile își pot coordona acțiunile, își identifică în mod cert prioritățile, au informații mai bune, au nevoie de cereri de la grupurile-țintă și au un grad mai mare de eficiență.

Nu în ultimul rând, la nivel de sistem internațional - mai ales în cadrul ONU - obstrucționările dintre state dispar, apelând la un proces mai participativ și la o intensă cooperare transnațională (supranațională), determinate de acțiuni orientate spre adevăratele obiective ale umanității.

Parteneriatul ONG-urilor cu statele și agențiile din administrația publică centrală și regională: noua relație dintre state și ONG-uri

O condiție necesară în dezvoltarea unui parteneriat eficient între ONG-uri și state este abandonarea sau transformarea rolurilor tradiționale.

Pentru state, noul rol este definit de abandonarea conceptului de guvernare și punerea în aplicare a unei abordări în care statul să fie partener și comanager în interesul public, în cooperare cu sectorul privat și cu ONG-urile.

În această etapă, cunoscută ca a treia generație de ONG-uri, societatea vrea calitate instituțională în procesul politic local, național și global, iar ONG-urile trebuie să treacă peste rolul tradițional și să accepte rolul de dezvoltare.

Noua relație dintre state și societatea civilă este principala caracteristică a guvernării. Spre deosebire de conceptul tradițional de guvernare într-o democrație reprezentativă, care este reprodusă grafic printr-o piramidă ce are la bază electoratul/populația și în vârf guvernul ales, care reprezintă expresia legitimă a societății civile în perspectivele de guvernare, fără a pune la îndoială prioritatea guvernului constituțional ales, se adaugă la lanțul de procese ale deciziei publice și ceilalți poli/zonă din societatea modernă.

Dacă societatea secolului XXI trebuie să pornească de la inima cetățeanului, atunci o serie de noi instituții și proceduri trebuie

inventate și propulsate. Instituțiile pot fi: a) formale, cu o autoritate publică transmisibilă care nu ține de stat (autoritățile administrative independente - Ombudsman, Comisia de Protecție a Datelor); b) semioficiale, fără putere publică, dar cu unele competențe de reglementare (corpuri de dialog social între angajator și angajat) sau de consultanță (corpuri de consultanță cu ONG-uri și societatea civilă) sau informale (forumul cetățenilor, juriul cetățenilor).

Procedurile inovatoare se referă la votul electronic și consultanța publică, derularea unor referendumuri locale, primării, autorități locale ce reacționează instantaneu la nevoile cetățenilor etc. În acest punct, apare diferența critică dintre guvernarea practică și logica guvernului clasic. Astfel, e-guvernarea implică dezvoltarea unor forme de democrație electronică (e-democrație) care vor suplimenta sau contura forma tradițională creativă a democrației reprezentative și vor spori participarea cetățenilor în întregul lanț de elaborare legislativă (consultanță publică pentru legile propuse, posibilitatea de a propune legi, portaluri gestionate de ONG-uri, transparența publică a politicilor etc.).

Consultanța socială, ca o condiție necesară de generare și dezvoltare a ONG-urilor și a relațiilor dintre ONG-uri și state

Termenul de „consultanță socială” este auzit din ce în ce mai des. Dar ce este de fapt? Consultanța publică propune un model social de guvernare în relațiile dintre administrație și cetățenii activi, fie că acționează individual sau prin grupuri organizate. Prin consultarea oamenilor, nu numai că se oferă și se schimbă opinii despre problemele legate de societate, dar ei devin parte a procesului de învățare continuă. În analiza de față, se vorbește despre rolul social al dialogului în crearea și dezvoltarea ONG-

urilor. De asemenea, se face referire la participarea socială în formarea relațiilor dintre ONG și stat.

În particular, folositoare pentru o bună funcționare a ONG-urilor este în mod evident consultarea socială care operează în regiune, deoarece ajută la acumularea/modelarea expertizei, experienței și informațiilor științifice printre acționari. Prin procesul de consultare socială și de promovare a dialogului liber și comunicării, poate fi consolidată ideea că organizațiile de voluntariat reprezintă o sursă de muncă liberă, într-o perioadă marcată de o rată ridicată a șomajului.

Independența economică - factor constitutiv al politicii autonome a ONG-ului (vizibilitate-credibilitate)

Un lucru care asigură autonomia ONG-urilor în acțiuni este independența lor financiară, fiind evident faptul că cu cât sunt mai puțin dependente de administrația publică și de sectorul privat, cu atât au o expresie mai liberă a punctelor de vedere asupra grupurilor pe care le reprezintă. De fapt, fiecare organizație are o politică de finanțare care determină resursele financiare primite, calibrându-și astfel independența în acțiuni.

Cea mai utilizată sursă de venit pentru ONG-urile care au o formă legală de asociere este taxa membrilor și donațiile primite. Membrii săi participă în mod automat la ședințele generale ale asociației și la întâlnirile prin care pot fi nominalizați în comitetul consultativ (o astfel de organizație este Amnesty International¹).

Adițional, ONG-urile care au fost înființate sub forma unor organizații nonprofit colectează taxe de la membri, dar primesc și resurse de la donatori. Pentru a găsi astfel de resurse,

---

¹<http://www.amnesty.org.gr/actnow/donate.htm>

ONG-urile au accesat o serie de programe¹, iar membrii ONG-ului informează cetățenii cu privire la activitățile derulate pentru a-și stabili donatorii regulați.

United Way, o organizație-umbrelă pentru ONG-uri, strânge bani de la companii și pune în aplicare inițiative locale, de natură umanitară². Astfel, se prezintă schema de finanțare și de operare a serviciilor umanitare angajaților companiilor, iar aceștia vor oferi o anumită sumă de bani din salariile lor, în fiecare lună. În sfârșit, compania se angajează să dea United Way suma totală. O altă formă de finanțare este donația (donatori majori) sau programe de strângere de fonduri speciale care variază în funcție de strategia fiecărei organizații.

Este necesar să spunem că toate formele de finanțare raportate au fost respinse de ONG-urile care vor independență și transparență mai mare a resurselor (cum este cazul Amnesty International). Sponsorii de la companiile private se confruntă cu riscul ca ONG-ul să aibă o capacitate ridicată de a critica impactul economic și social al activității companiei. Din acest motiv, multe ONG-uri nu acceptă donații numai de la o singură sursă.

Fondurile guvernamentale sunt o altă sursă de finanțare care se consideră că oferă independență limitată în acțiuni pentru ONG-uri. Sunt câteva ONG-uri finanțate prin relații de cooperare cu Ministerul de Externe și servesc obiectivele politicii străine naționale. Unele organizații își fac bugetul din subvenționări. Principala problemă în acest caz este dacă statul controlează sau nu activitatea ONG-ului. Un exemplu de astfel de control este ajutorul USAID³ care este finanțat aproape în totalitate de guvernul american și gestionează ajutorul umanitar din Iraq. O

---

¹<http://www.amnesty.org.gr/jobs.htm>.

²http://www.uwgift.org/plgive_main.jsp?WebID=GL2002-002.

³www.usaid.gov/.

nouă tendință este crearea de ONG-uri de către persoane din guvern pentru a-și spori șansele atingerii obiectivelor politice, dar ar trebui să fim precauți cu această tactică. Prestarea serviciilor contra cost, cum ar fi seminariile sau training-urile, constituie un mod de autofinanțare a ONG-urilor. Un alt exemplu este organizația FAIR TRADE¹, care derulează activități de schimb nonprofit și se autofinanțează prin vânzarea bunurilor. Activitățile legate de marketing constituie o altă formă de finanțare a ONG-urilor, datorită activităților economice ale firmei (de exemplu, pentru fiecare produs lactat vândut care are simbolul (un panda) ONG-ului pe ambalaj, WWF primește un procent stabilit anterior cu retailerul).

După cum se constată, organizațiile neguvernamentale au conturat o nouă poziție partenerială în statul modern de la începutul secolului XXI, iar implicarea în atingerea obiectivelor socioeconomice, corelate politicilor aprobate la nivel național, regional și internațional, reprezintă tendința inovatoare de îmbunătățire a situației grupurilor vulnerabile. Din acest punct de vedere, organizațiile neguvernamentale dispun de un potențial enorm de a fructifica principiile generoase ale economiei sociale, iar actualul context de finanțare a activităților specifice oferă multe perspective practice de dezvoltare a acestor inițiative.

---

¹www.fairtrade.org.uk/.

Capitolul 1

ORGANIZAȚIILE NEGUVERNAMENTALE – CADRUL GENERAL DE FUNCȚIONARE ÎN EUROPA ȘI ÎN ROMÂNIA

1.1. Definirea organizațiilor neguvernamentale

Definiția „organizațiilor nonguvernamentale” derivă din cadrul normativ internațional, termenul fiind utilizat pentru prima dată în articolul 71 din Carta Națiunilor Unite (1945), care vizează recunoașterea „statutului consultativ” pentru organizațiile neguvernamentale naționale și internaționale¹.

Deși sunt multe definiții pentru organizațiile neguvernamentale, majoritatea oamenilor este de acord că un ONG poate fi descris ca orice organizație al cărei control este extern și își dezvoltă propriile mecanisme de funcționare. Gerald Clark (1998) definește ONG-ul ca fiind o organizație nonprofit cu inițiative private care au un caracter legal distinct și care vizează interesul public.

Formele informale de acțiune socială, dar de o importanță aparte, care se dezvoltă în organizații ale societății civile sunt organizate fie pe baza democrației reprezentative prin organe

---

¹ Recent, termenul a apărut în legislația greacă, în Legea nr. 2731/1999 privind asistența de dezvoltare (articolele 10-17) și în Legea nr. 2646/1998 pentru dezvoltarea sistemului național de îngrijire socială (articolul 12).

administrative alese, fie pe baza democrației participative unde chiar membrii participă în mod direct la luarea unei decizii și la implementarea activităților. Sectorul organizațiilor neguvernamentale este caracterizat de diversitatea formelor de administrare, organizare, libertate și responsabilitate. Astfel, deși pot lua orice formă de constituire legală, nu fac parte nici direct, nici indirect din structurile instituționale de autoritate de la nivel internațional, statal sau local și servesc scopurilor nonprofit pentru bunăstarea generală.

După Stromquist (Stromquist, 2002), ONG-urile nu aparțin structurilor statului, sunt organizații voluntare ale societății civile care operează în domeniul serviciilor pentru grupuri sau indivizi defavorizați din punct de vedere social, pentru implementarea programelor ce au rol de a consolida comunitățile locale și de a mediatiza susținerea dezvoltării sustenabile în colaborare cu statul sau cu alte entități.

Un alt autor, P. Wahl (Wahl, 1997), definește ONG-urile ca fiind asociații voluntare, independente de stat și de partidele politice, caritabile și nonprofit, care acceptă membri indiferent de rasă, etnie, religie sau sex.

Așadar, ONG înseamnă orice organizație independentă, nonpartizană, o trăsătură specifică fiind participarea voluntară, care oferă, într-un cadru caritabil, servicii de informare și conștientizare, precum și de suport și sprijin social.

În acest punct, este important de remarcat faptul că termenul „nonguvernamental” este folosit pentru a marca toate formele posibile de guvernare, și nu doar guvernarea statelor, de la nivel local, național, supranațional și internațional, prin organizații regionale și globale.

Scopul tematic neguvernamental este vast și include mișcările cetățenești pentru protejarea mediului, inițiative de dezvoltare a

cooperării între țări, promovarea drepturilor omului și a acțiunilor umanitare, apărarea păcii mondiale, combaterea discriminării, sprijinirea grupurilor sociale vulnerabile și protejarea minorităților, solidaritatea socială, participarea tinerilor și conservarea moștenirii culturale.

Cu toate acestea, ONG-urile - indiferent de ideologie și orientare -, deși sunt compuse în întregime din oameni cu opinii variate, contribuie la bunăstarea comună, propulsând societatea civilă. În plus, sensurile multiple ale ONG-urilor constituie forța lor proprie: domeniile de acțiune nu sunt deconectate între ele, dimpotrivă, se întrepătrund, fiind complementare și capabile să creeze un cadru solid în societate în ansamblu.

În teoria științei politice sunt multe definiții pentru ONG. Din punct de vedere al orientării tematicе, Michael O'Neill distinge opt categorii ale ONG-urilor: religioase, de cercetare, de îngrijire a sănătății, pentru cultură și civilizație, sociale, pentru servicii juridico-economice, organizații de prevenire și ajutor și organizații de promovare a asistenței la nivel planetar.

Gerald Clark definește ONG-urile ca fiind organizații private, nonprofit, cu statut legal distinct, care vizează bunăstarea generală.

a. Evoluția organizațiilor neguvernamentale

Keith Suter definește o structură a societății civile de tip ONG ca fiind o organizație externă guvernului (serviciul public, forțele de poliție și întreprinderile publice), iar Calendarul anual al organizațiilor internaționale le definește ca fiind organizații care au fost înființate și al căror control nu este subiectul guvernului național. O altă distincție este timpul: prima generație de ONG-uri a activat în anii '80, a doua generație din anii '90 și, în final, a treia generație este cea care se manifestă la începutul secolului XXI.

Prima generație a avut un element puternic de „anti-”, opera mai presus de partide și state și avea o mare diversitate de priorități.

A doua generație a apărut în anii '90. ONG-urile au evoluat, s-au multiplicat, au creat rețele internaționale, au câștigat putere politică și și-au îndreptat atenția și criticile spre spațiul public. Caracteristica celei de-a doua generații a fost depășirea elementului „anti-”. Locul său a fost luat de „asumă-ți responsabilitatea publică în stat și în partid”. În același timp, era un curent internațional al ONG-urilor cu afirmare spre descoperirea spațiului public și promovarea noilor cerințe ale calității vieții, protejarea mediului, a valorilor umanității și a noilor forme de cetățenie.

Apariția celei de-a treia generații de ONG-uri nu a fost remarcabilă. A trecut fără a face zgomot, deși a schimbat radical regulile politicii actuale. ONG-urile bazate pe cooperarea largă, voluntară a cetățenilor, indiferent de stat și piață, nu numai că au introdus cu succes noi probleme în agenda politică și socială (mediu, calitatea vieții, drepturile omului etc.), dar, odată cu utilizarea flexibilă a internetului, se bazează pe modelul cetățeanului digital activ, cu costuri reduse, dar multă forță în a crea e-comunități și, astfel, în a valoriza capacitatea de a folosi tehnologia comunicațiilor într-un model mai vast al democrației (e-democrație). În acest context, ONG-urile sunt autonome, proiectează politici nonprofit și nu se subordonează structurilor guvernamentale. Acești „subiecți nonstatali” asupra cărora se poate exercita câteodată puterea publică sugerează interesul profund social (și nu cel statal), conturându-se tendința de a-și forma propriile politici.

b. Subiect nonstatal

Conceptul de subiect nonstatal derivă din teoria relațiilor internaționale în care subiecții nonstatali pot fi clasificați ca

organizații internaționale guvernamentale și organizații transnaționale, dar care nu posedă caracteristicile statului. Subiecții nonstatali au trei caracteristici importante:

- a) au un anumit grad de autonomie;
- b) reprezintă o audiență specifică;
- c) au abilitatea de a-și exercita influența într-un context specific și special.

În categoria subiecților nonstatali sunt incluse, printre altele, următoarele categorii:

- a) organizații nonguvernamentale;
- b) companii multinaționale;
- c) mass-media la nivel internațional.

Conceptul de subiecți nonstatali a fost folosit mult în acordul Uniunii Europene cu statele din Africa, Caraibe și Pacific, cunoscut sub numele de Acordul COTONOU (de fapt, are legătură cu toate acțiunile ONG-urilor, drepturile omului, universitățile, media etc.).

Subiecții nonstatali sunt o parte integrantă a comunității globale, exercitând autoritate publică, exprimând interes social, dar nu statal, și formându-și propriile politici, în afara lanțului de management al autorităților publice. În prezent, este remarcabilă abilitatea lor de a oferi soluții unor probleme cu care se confruntă comunitatea globală în cadrul unui nou val de revendicări sociale.

c. Abordări fundamentale

Studiul și înțelegerea mișcărilor sociale au intrat pe noi făgașuri în ultimii ani, din cauza multiplelor schimbări și reabordării valorilor și a priorităților sociale. Din acest motiv, a apărut o nouă clasă de mișcări sociale, mișcări fundamentale care

sunt în principiu definite ca mișcări izvorâte din acțiunile colective ale cetățenilor.

Practic, mișcările sociale fundamentale sunt din ce în ce mai puțin conectate domeniului politic, deoarece nu leagă de problemele structurale ale acordului societății postindustriale unele conflicte legate de procesul transformărilor sociale. Mișcările de bază ținesc spre posibilitatea indivizilor sau grupurilor de a-și confirma identitatea și abilitatea de a crea și determină experiența lor de viață, fără a viza și cercetarea dimensiunii culturale. După P. Kologeratos (2001), „Uneori se întâmplă ca majoritatea mișcărilor sociale majore [...] să aibă o caracteristică comună: cea a disputelor create, în consecință mobilizarea membrilor nu este întărită de o formă directă sau indirectă de opresiune considerabilă, apreciabilă. Acest element este critic în studierea unei organizații, a durabilității, eficienței și perspectivei fiecărei mișcări”.

d. Mișcări sociale

O serie de abordări teoretice au fost propuse în ultimii patruzeci de ani în legătură cu studierea și înțelegerea mișcărilor sociale. Cea mai veche abordare este modelul „comportamentului colectiv”, care a avut succes în mediul academic, mai ales în SUA, până în anii '60. Cu toate acestea, după anii '70, modelul a fost înlocuit de noi abordări teoretice, în special „teoria mobilizării resurselor” și „modelul procesului politic”.

Definiția mișcării sociale include aproape toate elementele care diferențiază aceste colectivități, indiferent de momentul și locul în care au apărut.

Mai precis, teoriile care accentuau strategia, organizarea, resursele și oportunitățile politice au încercat să integreze rolul cultural și ideologia în analizarea mișcărilor sociale. În acest

context, a apărut teoria „cadrului interpretativ”, care a avut un efect semnificativ în cercetarea mișcărilor sociale.

În final, în anii '90, cei care au studiat în mod deosebit noile forme de mișcări sociale și-au îndreptat atenția către „teoria rețelelor”, elaborând alte concepte și teorii. Cu toate acestea, în ultimii zece ani, toate faptele arată că suntem tentați să dăm formă unei noi paradigme în aria mișcărilor colective și sociale. Motivul este globalizarea și apariția unor noi forme ale acțiunilor colective transnaționale, dar și ale mișcărilor sociale care se transformă și se propagă rapid la scară transnațională și globală.

e. Acțiune voluntară - voluntariat

Voluntariatul este un sistem versatil și dinamic, în care realizările personale întâlnesc bunăstarea colectivă. Formele luate de voluntariatul actual sunt într-o continuă expansiune pentru spectrul vieții sociale, de la asigurarea serviciilor de îngrijire la acțiuni de protejare a mediului, de la activitățile grupurilor de cetățeni implicați în activități de prevenire a dezastrelor naturale la asigurarea pregătirii pentru indivizii sau grupurile excluse social. Voluntariatul pare să fi fost recent descoperit de Uniunea Europeană și statele naționale, reprezentând „necunoscutul” care devine „omul zilei” și asul societății civile.

Acțiunile voluntare, pe de altă parte, constituie în sine o experiență de învățare, de dezvoltare socială a abilităților comunicative și profesionale ale voluntarilor. Voluntarul nu este numai un transmițător, ci și un receptor al beneficiilor derivate din acțiuni voluntare.

Organizațiile nonprofit sunt acelea care au următoarele caracteristici:

1. Nu sunt organizații guvernamentale și nu aparțin domeniului larg al administrației de stat.

2. Nu sunt partide politice.
3. Sunt organizate într-o formulă standard.
4. Au un statut nonprofit, dar pot include activități avantajoase economic și financiar.
5. Oferă servicii unor grupuri, nu membrilor.
6. Majoritatea forței de muncă a organizației este angajată pe bază voluntară (fără a îngrădi angajarea altor resurse umane pe altă bază profesională).

Conform Uniunii Europene, organizațiile de voluntariat sunt definite de următoarele caracteristici:

1. Trebuie să aibă o bază formală sau instituțională.
2. Trebuie să fie nonprofit, adică țelul lor nu este să aducă profit pentru manageri sau membrii lor.
3. Trebuie să fie independente din punct de vedere administrativ, în primul rând față de guvern și alte autorități publice.
4. Administrarea trebuie să fie realizată cu „dezinteres”. Acest lucru înseamnă că nu numai organizația trebuie să fie nonprofit, dar și cei care o conduc trebuie să nu acționeze în interes personal.
5. Activitatea lor ar trebui să vizeze, cel puțin parțial, promovarea interesului public.

Bazându-ne pe definiția de mai sus, distingem cel puțin două motive în crearea asociațiilor de voluntariat în Grecia:

1. Organizațiile de voluntariat vor porni de la cunoașterea experiențelor, nevoilor membrilor de bază, în scopul autodefinirii (asociații familiale, asociații ale persoanelor cu dizabilități etc.).
2. Organizațiile de voluntariat se vor concentra pe nevoia interioară de a oferi servicii aproapelui și societății în general.

Ar trebui notat faptul că sunt cel puțin patru ramuri identificate în Grecia, care exprimă atitudini diferite - ideologice, religioase, dar și politice - în aria de voluntariat.

a) Voluntariatul religios

Partea tradițională a voluntariatului în Grecia se referă la organizații înființate de biserică sau care depind de biserică și de motivațiile membrilor (ce au bază religioasă). Grupurile-țintă sunt în general vârstnicii, persoanele cu dizabilități, orfanii sau alte grupuri vulnerabile.

b) Voluntariatul de caritate

Aceste organizații implică oameni cu venituri medii și mari, care fac acte caritabile, fiind o altă ramură tradițională a voluntariatului în Grecia, care coexistă cu cea menționată mai sus.

c) Voluntariatul modern, zona A

Organizațiile încorporate în acest domeniu dezvoltat în ultimii ani are următoarele caracteristici:

- sunt fondate de grupuri sau indivizi care au influență și experiență în munca de voluntariat din organizațiile de voluntariat străine;
- sunt active și îndreptate spre grupurile-țintă și, cel puțin în Grecia, se poate spune că sunt concentrate pe probleme sociale „moderne”;
- sunt orientate, de obicei, către forme moderne de comunicare și organizare.

d) Voluntariatul modern, zona B

Caracteristicile acestei zone sunt asemănătoare cu cele de la zona A, dar diferența constă în faptul că această arie urmărește o natură foarte intruzivă prin care voluntariatul evită interferența politică. Astfel, unele organizații care se pot încadra în această categorie declară că „scopul lor nu este acela de a rezolva

problemele sau de a asigura rolul politicii centrale, mascând slăbiciunea socială și politică sau deficiențele, ci să accentueze responsabilitatea personală, prioritatea identificării nevoii sociale și a cauzelor sale și promovarea soluțiilor posibile.”

Putem considera o organizație de voluntariat ca fiind o entitate cu o structură și organizare solidă, nonguvernamentală, nonprofit, care oferă servicii gratuite. Voluntariatul nu acoperă doar spațiul intermediar dintre stat, familie și piață, ci trece dincolo de aceste granițe.

Denumirea de „*organizație neguvernamentală – ONG*” nu se regăsește ca atare în reglementările oficiale din România. Recunoașterea și identificarea unei organizații ca aparținând sectorului neguvernamental se realizează prin recursul la analiza principalelor note caracteristice, specifice ONG-urilor.

Terminologia de NGO/ONG este preluată de la țările din Europa Occidentală, cu sisteme democratice validate de timp. În denumirea organismului public de specialitate din România (Registrul Național al ONG) sunt definite drept *persoane juridice cu scop nepatrimonial (prin opoziție cu entitățile comerciale) sau fără scop patrimonial*.

ONG-urile pot fi considerate ca un grup divers de organizații care sfidează generalizarea, variind de la grupuri mici, informale, la marile agenții oficiale. ONG-urile joacă roluri diferite și iau diferite forme în cadrul și între societăți diferite. Acestea rămân un concept complex și dificil de definit, deoarece, în ciuda faptului că ONG-urile nu sunt conduse nici de guvern, nici determinate de profit, există totuși unele organizații care primesc un nivel ridicat de fonduri guvernamentale și altele care caută să genereze profituri pe care apoi să le reinvestească în activitatea lor.

În prezent, aproape că nu mai există nicio țară unde să nu existe sau să nu opereze ONG-uri, dar forma și valorile lor sunt

dependente de contextele specifice. „Toate ONG-urile funcționează într-o matrice contextuală derivată din localizarea specifică și împrejurările istorice, care se schimbă în timp”¹.

În Europa, problematica **organizațiilor neguvernamentale** este abordată și sub termenul generic de economie socială, care include, alături de asociații, fundații, și alte tipuri de organizații (cooperative, syndicate), care funcționează pe principii de egalitate a persoanelor, constituite prin solidaritatea membrilor și care urmăresc asigurarea independenței economice a acestora. Acest domeniu este de multe ori denumit ca al treilea sector, primul sector fiind cel al întreprinderilor, iar cel de-al doilea fiind compus din sectorul public și coasipublic.²

Caracteristica distinctivă a abordării europene asupra problematicii ONG-urilor este reprezentată de atenția specială acordată perspectivei dinamicii celui de-al **treilea sector** de-a lungul timpului. Această abordare adoptă o perspectivă analitică, concentrată mai mult pe generarea de tipologii ale asociațiilor nonprofit, pentru a putea evidenția diferitele moduri de acțiune, precum și schimbările apărute în cadrul acestor organizații de-a lungul timpului³, bazându-se pe trei parametri:

- tipul organizațiilor implicate;
- natura intermediară a celui de-al treilea sector în cadrul unei „bunătăți pluraliste” sau al unei economii plurale;
- o dimensiune sociopolitică (care este la fel de importantă ca și dimensiunea economică).

Inițial, „**al treilea sector**” cuprindea un sector format din organizații, definit prin ceea ce nu este, respectiv un sector

---

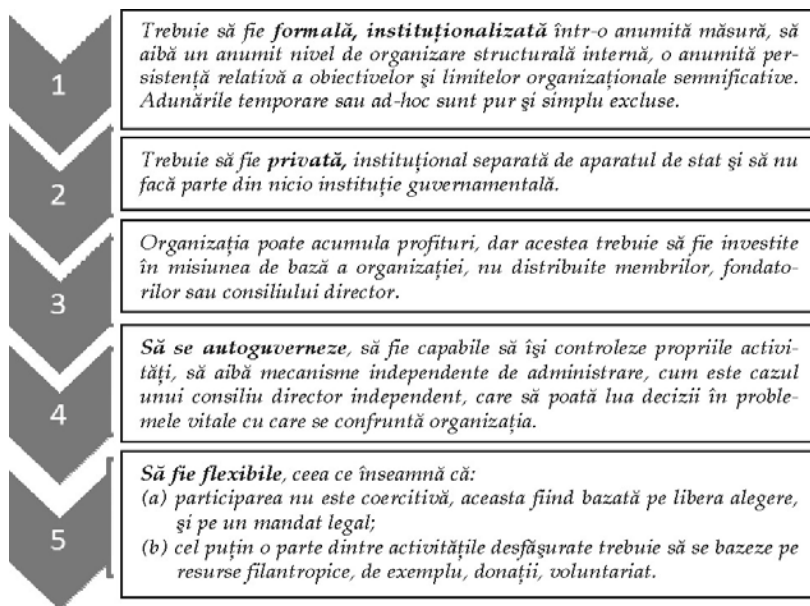
¹ Carroll, T.F. (1992), *Intermediary NGOs: The supporting link in grassroots development*, Hartford, CT, Kumarian.

² Lambriu, M.; Vameșu, A. (2010), *România 2010. Sectorul neguvernamental - profil, tendințe, provocări*, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile.

³ Laville, J.L.; Evers, A. (2004), *The Third Sector in Europe*, Edward Elgar Publishing Limited, UK - Edward Elgar Publishing Inc., USA.

compus din organizații care nu sunt nici publice - formate în baza unor legi și reglementări de la nivel național, regional sau local -, nici private - organizații care sunt înființate pentru derularea de activități comerciale și cărora li se permite să obțină profituri în urma activităților derulate de acestea.

Salamon și Anheier¹ au dezvoltat o abordare pozitivă a conceptului „*al treilea sector*”. Definiția propusă de aceștia se bazează pe condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o organizație pentru a putea fi inclusă în cel de-al treilea sector. Conform definiției acestora, pentru ca o organizație să aparțină celui de-al treilea sector/sectorului nonprofit, trebuie să îndeplinească următoarele cinci condiții²:

¹ Salamon, L.M.; Anheier, H.K. (1997), *Defining the Nonprofit Sector: A cross national analysis*, Manchester, Manchester University Press.

² Salamon, L.M.; Sokolowski, W. et al. (2004), *Global civil society: Dimensions of the nonprofit sector*, Bloomfield, CT, Kumarian.

Această definiție implică un grup foarte mare și eterogen de organizații care au:

- diverse funcții (prestarea de servicii, advocacy, finanțare);
- diferite surse de venit (finanțări publice, donații, venituri obținute din activitățile întreprinse);
- sunt angajate într-o gamă largă de domenii, precum bunăstare, mediu, educație, sănătate, locuințe, dezvoltare comunitară etc.;
- provin dintr-o mare varietate de activități tradiționale (caritate, activism politic, voluntarism, organizații fraternelle etc.).

Definiția are o bază juridică clară și *funcția sa majoră este aceea de a separa organizațiile celui de-al treilea sector de alte organizații*, care sunt fie publice, fie private, astfel încât să permită studiul acestui sector și rolurile pe care acesta îl joacă în societate.

În timp ce ONG-urile au ajuns să ia forme diferite în aceste contexte multiple și variate, există totuși *caracteristici comune de bază*, care rămân în centrul eforturilor oamenilor de a se organiza în cel de-al **treilea sector**:

- nevoia de a crește veniturile, drepturile sau serviciile sigure la cerere;
- folosirea de noi oportunități (legături cu organizații din afară și resurse);
- expunerea la idei noi și la schimbările politice.

Abordarea americană se regăsește încorporată în Proiectul Johns Hopkins¹, care reprezintă modelul dominant la nivel

---

¹ Salamon, L.M.; Anheier, H. (1995), *Defining the Nonprofit Sector*, Manchester, Manchester University Press.

internațional pentru controversele legate de cel de-al treilea sector. Acesta este axat pe definirea principalelor componente naționale ale unui sector care cuprinde în cadrul său o comunitate de organizații nonprofit.¹

Definirea europeană a celui de-al treilea sector	Definirea americană a celui de-al treilea sector
Include o abordare analitică în scopul dezvoltării de tipologii asociative și de schimbare; accentul cade pe dezvoltarea dimensiunii economice a asociațiilor.	Accent pe o abordare sintetică, centrată pe interpretarea statistică a importanței unui sector care cuprinde întreaga comunitate de organizații nonprofit.
Criteriul de limitare privind achiziționarea privată a câștigurilor: include cooperativele și societățile de ajutor reciproc.	Criteriu de nedistribuire a profitului: exclude cooperativele și societățile de ajutor reciproc.

Lester Salamon² conturează câteva *trăsături comune pentru organizațiile neguvernamentale*, prin identificarea cărora se poate ajunge la o definiție operațională, și anume:

---

¹ Laville, J.-L.; Borzaga, C.; Defourny, J.; Evers, A.; Lewis, J.; Nyssens, M.; Pestoff, V. (1999), "Third system: a european definition", în cadrul proiectului de cercetare The enterprises and organizations of the third system. A strategic challenge for employment.

² Salamon, Lester M.; Anheier, Helmut K. et al. (1998), Globalizarea sectorului nonprofit: O teorie revizuită, rezumat, Center for Civil Society Studies, The Johns Hopkins University.

În concluzie, cadrul cel mai general de definire a unei organizații neguvernamentale este:

O organizație nonguvernamentală (ONG) este o organizație non-profit, constituită de un grup de cetățeni voluntari, la nivel local, național sau internațional.

ONG-urile sunt orientate spre activitate și conduse de oameni cu interese comune, oferind o varietate de servicii și funcții umanitare:

- aduc la cunoștință guvernanților problemele sociale ale populației;
- monitorizează și pledează pentru politici;
- încurajează participarea politică prin furnizarea de informații.

Domeniile de activitate sunt variate, unele dintre ONG-uri fiind organizate în jurul anumitor probleme (ex.: drepturile omului,

mediul înconjurător, sănătate), altele acoperind o sferă mai largă de probleme.

ONG-urile oferă analiză și expertiză, servesc drept mecanisme de avertizare timpurie și pot contribui la monitorizarea și punerea în aplicare a acordurilor internaționale.

Relația lor cu oficiile și agențiile din sistemul Organizației Națiunilor Unite diferă în funcție de obiectivele lor, de locul lor, de mandatul atribuit de o anumită instituție.

Sursa: <http://www.ngo.org/ngoinfo/define.html>.

Formele juridice sub care se pot constitui organizații neguvernamentale sunt asociațiile, fundațiile sau federațiile, după cum urmează:

Asociația	<ul style="list-style-type: none"> • este constituită de trei sau mai multe persoane, care, pe baza unei înțelegeri, pun în comun și fără drept de restituire contribuția materială, cunoștințele sau aportul lor în muncă pentru realizarea unor activități în interes general, comunitar sau, după caz, în interesul lor personal nepatrimonial; • este expresia libertății de asociere, dar și un mijloc eficace de exercitare a libertății de exprimare, ea permițând membrilor să ia atitudine în chestiuni de interes public sau de interes pentru comunitatea/grupul membrilor săi.
Fundația	<ul style="list-style-type: none"> • este, din punct de vedere legal, subiectul de drept înființat de una sau mai multe persoane care constituie un patrimoniu, afectat, în mod permanent și irevocabil, realizării unui scop de interes general sau, după caz, comunitar. Activul patrimonial inițial al fundației trebuie să includă bunuri în natură sau în numerar, a căror valoare totală să fie de cel puțin 100 de ori salariul minim brut pe economie, la data constituirii fundației.
Federația	<ul style="list-style-type: none"> • reprezintă asocierea dintre două sau mai multe asociații sau fundații; • dobândesc personalitate juridică proprie și funcționează în aceleași condiții precum cele prevăzute pentru asociațiile fără scop patrimonial.

În România, conform legii (Ordonanța de Guvern nr. 26/2000), organizațiile neguvernamentale sunt persoane juridice consti-

tuite de persoane fizice sau persoane juridice care urmăresc desfășurarea unor activități în interes general sau în interesul unor colectivități locale ori, după caz, în interesul lor personal nepatrimonial (adică nonprofit sau fără scop lucrativ).¹

Asociația și fundația, ca forme de organizații, prezintă multe *note comune*, dar și *diferențe notabile*. Diferența fundamentală o reprezintă faptul că asociația se constituie ca o sumă de voințe dedicate realizării unui scop, iar fundația reprezintă un patrimoniu afectat realizării unui scop. Alte diferențe pornesc de la cerințele diferite necesare înființării persoanei juridice (respectiv numărul de membri fondatori, valoarea patrimoniului inițial ș.a.) până la structura organelor de conducere și administrare, condițiile de dizolvare și lichidare.

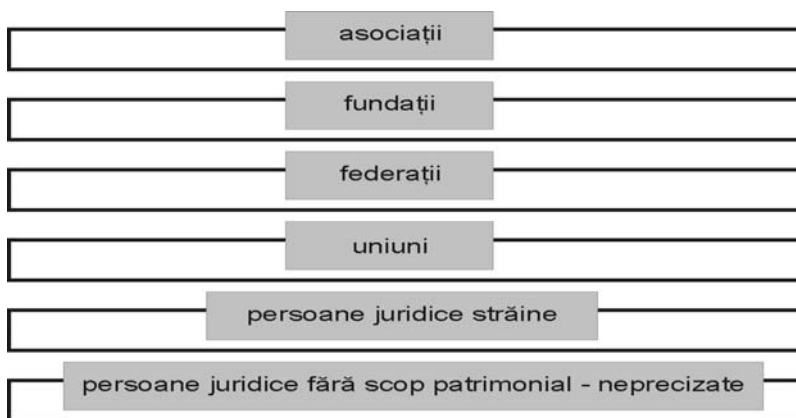
Asociațiile sau fundațiile care constituie o federație își păstrează propria personalitate juridică, inclusiv propriul patrimoniu.

Uniunile sunt persoane juridice înregistrate conform Legii nr. 21/1924 (vechea lege a asociațiilor și fundațiilor abrogată). Ordonanța de Guvern nr. 26/2000 precizează că „*două sau mai multe persoane juridice se vor putea constitui în uniuni sau federații*”.

În Registrul Național al ONG de la Ministerul Justiției se regăsesc toate organizațiile neguvernamentale cu personalitate juridică de tipul celor de mai sus, înregistrate în România. Registrul conține, pe lângă asociații, fundații și federații (conform art. 73 din Ordonanța nr. 26/2000), și următoarele categorii: uniuni, persoane juridice străine, persoane juridice fără scop patrimonial – neprecizate.

---

¹ *Lambriu, M.; Vameșu, A. (2010), România 2010. Sectorul neguvernamental - profil, tendințe, provocări, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile.*

1.2. Tipologia formelor asociative neguvernamentale

Rolul ONG-urilor are o importanță multilaterală și multidimensională și este legat direct de rolul societății civile pe care o reprezintă.

Mai precis, rolul ONG-urilor este reprezentarea interesului cetățenilor, furnizarea de informații și mobilizarea în organizare, reprezentarea cetățenilor în luarea unei decizii (democrație participativă) și afirmarea cu tărie a drepturilor individuale și colective.

Organizația neguvernamentală nu se substituie serviciului public, dar, cu toate acestea, oferă servicii și informații utile în domenii în care statul lipsește sau nu poate face față. Rolul ONG-urilor este organizațional și informativ pentru cetățeni, prin toate activitățile de organizare și informare pe care aceste organizații le dezvoltă și le recomandă structurilor guvernamentale (deoarece aceleași organizații pot informa statul și dau sfaturi cu privire la soluții moderne).

Nu în ultimul rând, ONG-urile pot dezvolta roluri specifice adiționale, în funcție de regimul scopului pe care îl servesc și de acțiunile pe care le întreprind. De exemplu, dacă un ONG are

obiectivul de a proteja mediul, atunci rolul capătă o dimensiune ecologică.

ONG-urile, în funcție de obiectivele regimului, dezvoltă anumite acțiuni. Acțiunile și scopul fiecărui ONG permit clasificarea sa în una dintre următoarele trei categorii:¹

În prima categorie se află ONG-urile care au acțiuni internaționale numai în țările în curs de dezvoltare și care servesc unor scopuri umanitare. Menționăm două mari organizații din această categorie: Médecins Sans Frontières și UNICEF.

În a doua categorie se află ONG-uri care întreprind acțiuni internaționale în țările dezvoltate și care tratează probleme globale. Asemenea probleme sunt încălzirea globală, schimbarea climatică și protecția biodiversității. Pentru a aborda aceste probleme globale, aceste organizații creează filiale în alte țări dezvoltate, realizând o rețea de acțiune și măbind presiunea și eficacitatea la nivel internațional (astfel de organizații sunt WWF și Greenpeace). Alte acțiuni vizează probleme umanitare, educaționale, culturale, de mediu sau care întăresc instituțiile democratice (asemenea ONG-uri sunt Crucea Roșie, WWF Hellas, Filiala Greenpeace din Grecia, European Vision and Amnesty International).

A treia și ultima categorie este formată din organizații locale și naționale care țintesc spre rezolvarea problemelor locale și naționale. Aceste organizații sunt mai mici, iar acțiunile lor sunt limitate tematic. Cu toate acestea, dimensiunea mică a unei organizații și caracterul național nu reprezintă un obstacol în tratarea eficientă a unor probleme (asemenea organizații sunt Societatea Ornitologică din Grecia, Arcturus și Rețeaua Mediteraneană SOS).

---

¹ *Damanaki, M. (2004), Participatory Democracy. Handbook for stakeholders, Athens, Kastaniotis Publications.*

O scurtă trecere în revistă a contextelor în care au apărut ONG-urile în diferite părți ale lumii este edificatoare pentru tipologia formelor asociative neguvernamentale:

- ✓ În *America Latină*, apariția ONG-urilor locale a fost consecința mișcărilor țărănești care doreau creșterea drepturilor de proprietate asupra terenurilor și a eforturilor depuse de politicienii radicali pentru crearea unei societăți mai deschise și mai democratice. ONG-urile au fost influențate de apariția mișcării „eliberării religioase”, promovată de anumite secțiuni din cadrul Bisericii Catolice. În Brazilia, ideile radicale promovate de Paulo Freire, care vorbea despre „*educarea conștiinței critice*” și despre necesitatea unei acțiuni de organizare comunitară, au influențat și inspirat multe alte ONG-uri din lumea a treia. Alături de aceste influențe radicale, au existat, de asemenea, multe alte organizații cu o înaltă pregătire profesională, din cadrul comunității ONG-urilor din America Latină care aveau strânse relații cu donatori și guverne.¹
- ✓ În *Asia*, apariția și creșterea numărului de ONG-uri a fost influențată de un set diferit de factori distinctivi: influența misionarilor creștini, creșterea clasei de mijloc reformiste. În India, ideile influente ale lui Mahatma Gandhi, care avea în centrul viziunii sale reformiste conceptul de acțiuni voluntare, au inspirat organizații precum Association for Sarva Seva Farms (ASSEFA). Alte domenii de activitate ale ONG-urilor asociate cu Asia de Sud (cele de credit și de economii) au derivat din ajutorul reciproc local, un fel de

---

¹ Pearce, J. (1997), „*Between co-optation and irrelevance. Latin American NGOs in the 1990s*”, în Hulme, D.; Edwards, M. (Eds.), *Too close for comfort. NGOs, states and donors*, London, Macmillan.

credit rotativ de grup, în care gospodăriile își strâng resursele într-un fond central și apoi fac pe rând împrumuturi și rambursări. Această abordare distinctă, bazată pe încrederea reciprocă creată în interiorul grupurilor de creditori, ca singură modalitate de rambursare a creditelor (la scară redusă) accesate, a jucat un rol activ în apariția mișcării globale de microfinanțare.

- ✓ În țările din *Europa de Est și fosta Uniune Sovietică*, apariția și creșterea numărului ONG-urilor a fost consecința directă a influenței donatorilor occidentali de promovare a democrației și a dezvoltării societății civile (ex.: Armenia a avut numai 44 ONG-uri înregistrate în 1994, iar în 2005 numărul lor a crescut la 4.500 de organizații). În acest context, ONG-urile au avut strânse legături cu agendele donatorilor externi și cu oportunitățile prezentate activiștilor locali și antreprenorilor. Acest lucru a condus la o clasificare locală a organizațiilor în următoarele categorii¹:
  - ONG-uri autentice;
  - „consumatori de finanțare” (ONG-uri constituite ca o formă de corupție, care permit indivizilor lipsiți de scrupule să acceseze subvenții);
  - ONG-uri „de buzunar”;
  - organizații frontale aparținând de guvern.

Dezvoltarea rapidă a sectorului nonguvernamental a avut loc în Statele Unite ale Americii și în țările Europei Occidentale ca urmare a proceselor de restructurare a statului bunăstării. Globalizarea din cursul secolului XX, de după căderea sistemului comunist, a condus la creșterea importanței rolului ONG-urilor.

---

¹ Ishkanian, A. (2006), „From inclusion to exclusion: Armenian NGOs’ participation in the PRSP”, în *Journal of International Development*, 18(5), p. 729–740.

În condițiile în care tratatele internaționale și organizațiile internaționale (ex.: Organizația Mondială a Comerțului) s-au axat în principal pe interesele întreprinderilor capitaliste, în încercarea de a contrabalansa această tendință, ONG-urile s-au dezvoltat pentru a sublinia *problemele umanitare, ajutorul pentru dezvoltare și dezvoltarea durabilă*.

*Un exemplu proeminent în acest sens este **Forumul Social Mondial**, care este o convenție rivală a Forumului Economic Mondial ținut anual în luna ianuarie la Davos, Elveția. La al cincilea Forum Social Mondial de la Porto Alegre, Brazilia, din ianuarie 2005, au participat reprezentanți din mai mult de 1.000 de ONG-uri. În privința acestor forumuri, unii au susținut că ONG-urile iau locul a ceea ce ar trebui să fie mișcările populare ale săracilor, în timp ce alții susțin că ONG-urile sunt adesea imperialiste prin natura lor, deoarece uneori operează într-un mod rasial în țările lumii a treia și îndeplinesc o funcție similară cu cea a clerului în timpul epocii de colonializare. Filosoful Peter Hallward susține că ONG-urile sunt o formă aristocrată de politică.*

Sursa: <http://en.wikipedia.org/wiki/NGO#History>.

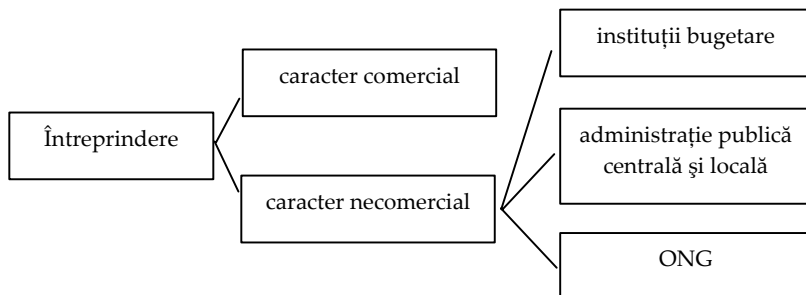
Parlamentul European acordă o importanță deosebită celui de al treilea sector, aprobând o **rezoluție referitoare la economia socială în 19.02.2009**, prin care sunt recunoscute: conceptul de economie socială, statutele europene pentru asociații, fundații și societăți mutuale și recunoașterea statistică a întreprinderilor de economie socială. Același document apreciază economia socială ca un actor-cheie pentru realizarea obiectivelor Strategiei de la Lisabona.¹

În România nu există o clasificare unanim acceptată a organizațiilor guvernamentale la nivelul instituțiilor administrației centrale. Fiecare instituție operează cu definiții și criterii diferite, care la nivel național apar ca fiind incerte și neunitare:

---

¹ <http://www.economiesociala.net/m14-1-1-ro-Rezolutia-Parlamentului-Euro-pean-din-19-februarie-2009-referitoare-la-economia-sociala>.

- a. Astfel, **Institutul Național de Statistică (INS)** operează în principal cu conceptul de **întreprindere** și utilizează drept criteriu de clasificare principalele caracteristici ale comportamentului lor economic.

Conform INS, din **administrația privată** fac parte următoarele:

- sindicate, confederații sindicale;
- uniuni profesionale și patronale;
- fundații, asociații;
- organizații religioase (de cult).

(Ordonanța de Guvern nr. 26/2000 menționează explicit că partidele politice, sindicatele și cultele religioase nu intră sub incidența prevederilor sale).

- b. **Ministerul Justiției**, în **Registrul Național al ONG**, folosește în clasificarea ONG-rilor legea-cadru care comasează unele categorii (ex.: organizațiile profesionale sunt incluse în Registrul Național al ONG la secțiunea „Asociații”).
- c. **Ministerului de Finanțe** folosește categoria generică **alte forme juridice (AFJ)**.

Registrul Național al ONG-urilor permite o analiză a **dinamicii apariției și existenței organizațiilor neguvernamentale** în România. Numărul și tipul acestora diferă de la an la an, înregistrându-se perioade de creștere și descreștere.

Analiza dinamicii pe perioada 20.01.2010-12.09.2011 (cf. R.N. al ONG) se prezintă astfel:

Tip de organizație	Nr. ONG-uri la 20.01.2010	Nr. ONG-uri la 12.09.2011
Asociații	44.271	53.005
Fundații	16.785	17.315
Federații	758	875
Uniuni	633	679
Neprecizate	213	311
Total	62.660	72.185

Sursa: <http://www.just.ro/MeniuStanga/PersonnelInformation/tabid/91/Default.aspx> și România 2010. Sectorul neguvernamental - profil, tendințe, provocări, *Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, 2010.*

Se remarcă faptul că numărul asociațiilor este aproximativ de trei ori mai mare decât numărul fundațiilor. O posibilă explicație ar fi cadrul legal mai lejer pentru înființarea unei asociații – patrimoniul inițial este reprezentat de valoarea unui salariu brut minim pe economie, în timp ce, pentru înființarea unei fundații, patrimoniul trebuie să fie egal cu valoarea a 100 de salarii brute minime pe economie. Activitatea asociațiilor este de cele mai multe ori un răspuns la nevoia de asociere și întrajutorare a membrilor săi, în timp ce fundațiile sunt un indicator al activităților filantropice. În plus, la dizolvarea unei fundații, patrimoniul este preluat de către stat.

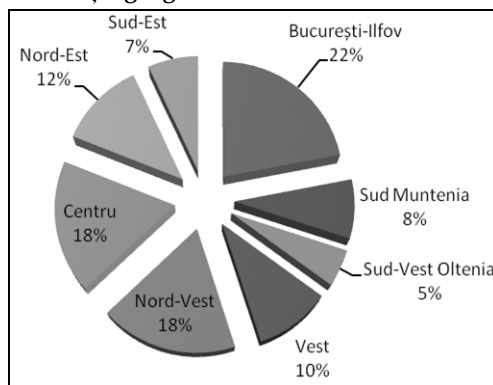
Privite din perspectiva *repartiției regionale* a ONG-urilor, în *Atlasul economiei sociale* se poate constata un număr mai mare în zona centrală, nord-vestică și în zona București-Ilfov. Cele mai slab reprezentate sunt regiunile din sud, respectiv sud-vest și sud-est. În tabelul următor prezentăm situația distribuției asociațiilor și fundațiilor pe regiuni, în anul 2009 (fără casele de ajutor reciproc ale angajaților și casele de ajutor reciproc ale pensionarilor):

Regiuni ONG-uri	Nord- Est	Vest	Sud- Vest	Sud	Centru	Nord- Vest	Sud- Est	București- Ilfov	Româ- nia
Asocia- ții și funda- ții	2.490	2.370	1.790	2.091	4.702	4.389	1.783	3.485	23.100

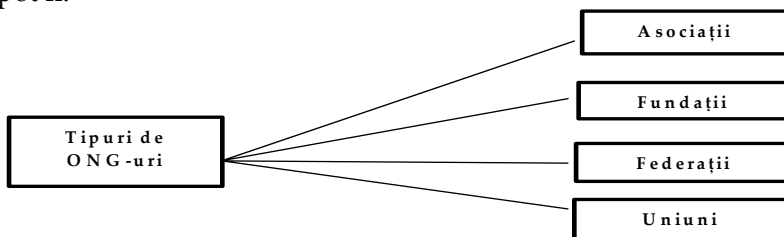
Sursa: Constantinescu, Ștefan (coord.), Atlasul economiei sociale, Versiunea preliminară, sept. 2011.

Distribuția geografică a ONG-urilor în 2007

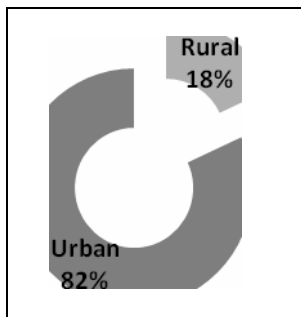

Sursa: Lambriu, M.; Vameșu A., România 2010. Sectorul neguvernamental – profil, tendințe, provocări, *Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile*, 2010.

Analizate din perspectiva reglementărilor legale, ONG-urile pot fi:

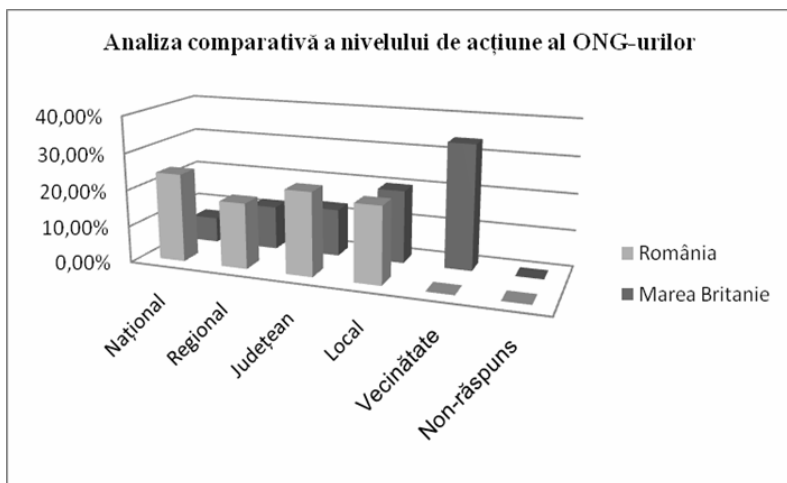
Luând în considerare *mediul de rezidență* al organizațiilor, în România, majoritatea ONG-urilor își desfășoară activitatea în mediul urban:

ONG-urile pot fi clasificate și în funcție de *nivelul/aria de acțiune*: unele acționează doar la nivel local sau comunitar, altele reușind să acopere un întreg județ sau chiar o regiune. Există un număr semnificativ de organizații cu impact național și organizații cu afiliere internațională sau chiar filiale ale unor cunoscute organizații internaționale (ex.: Crucea Roșie, Salvații Copiii, World Vision etc.). În România, predomină organizațiile naționale constituite fie în orașele mari, fie în capitală, cu acțiune națională.

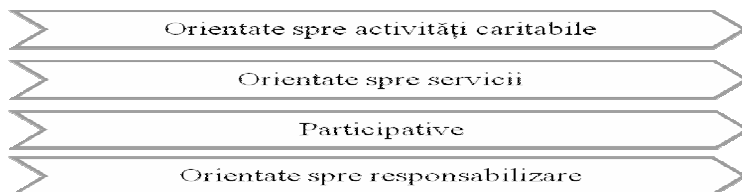
Raportat la numărul de locuitori (21,5 milioane de locuitori în anul 2008), în România exista o asociație/fundație la 346 de locuitori. Situația este comparabilă cu alte țări din Europa, de ex., în Marea Britanie, în aceeași perioadă de timp, exista o asociație/fundație la 361 de locuitori.

Sursa: Barometrul liderilor ONG, FDSC, 2010.

Din analiza datelor prezentate, se evidențiază faptul că numărul ONG-urilor cu acțiune locală este comparabil, dar există o diferență semnificativă între cele de la nivel național, în România fiind de trei ori mai multe decât în Marea Britanie.

O altă abordare a tipurilor ONG-urilor este relevată de analiza *direcției* spre care este orientată activitatea lor:

*Conceptul de organizații caritabile a fost legat în **Marea Britanie** a secolului al XIX-lea de dezbaterile cu privire la cetățenie; caritatea este un principiu social, o componentă esențială a unei societăți democratice, care stabilește obiective morale voluntare și de angajament altruist. Asociațiile și activitățile caritabile nu au fost finanțate de către guvern, se puteau derula cu un mare grad de autonomie și stabileau relații de cooperare cu autoritățile responsabile pentru legislația asupra sărăciei.*

*În **Franța**, o parte a comunității de asociații a apărut dintr-o dorință filantropică pentru pace socială, filosofia dominantă a fost un egalitarism republican reflectat într-un amplu recurs la conceptul cu mai multe fațete ale solidarității, pentru a evita individualismul competitiv și etatismul autoritar. Existau două perspective filosofice asupra solidarității: cea de legătură social-democrată, propusă de Pierre Leroux, și cea față de societate, așa cum au propus-o teoreticienii solidarității. Acest concept de solidaritate a pus bazele filosofice ale dreptului social și a legitimat primul sistem obligatoriu de asigurări sociale al secolului al XX-lea.*

Sursa: Laville, J.L.; Evers, A. (2004), *The Third Sector in Europe*, Edward Elgar Publishing Limited, UK, Edward Elgar Publishing Inc., USA.

Unele organizații sunt focusate asupra unui singur **domeniu de activitate**, în timp ce altele reușesc să acopere două sau chiar mai multe domenii. Repertoarul publicat pe site-ul Camerei Deputaților este un instrument de informare și de lucru eficient pentru deputați și staff-ul parlamentar, în scopul îmbunătățirii mecanismelor de consultare și de participare a reprezentanților societății civile la procesul de elaborare a legilor. Înscrierea în acest repertoriu se face pe baza completării unui formular de către reprezentanții societății civile. Domeniile în care sunt înregistrate la Camera Deputaților ONG-urile din România sunt următoarele:

Tipuri de activitate	Nr. de ONG/ domeniu de activitate
1. Educație, învățământ, cercetare	175
2. Cultură, artă, sport, recreere	130
3. Servicii sociale	125
4. Cooperare internațională	53
5. Sănătate	94
6. Apărarea drepturilor și promovarea intereselor cetățenești	152
7. Dezvoltarea economiei și societății	122
8. Protecția mediului	79
9. Filantropie și voluntariat	47
10. Religie	3
11. Reprezentarea intereselor de afaceri și profesionale	49
12. Drepturile femeilor și egalitatea de gen	33
13. Altele	31

Sursa: www.cdep.ro/informatii_publice/ong.cest_aprobate.

O altă modalitate de clasificare a ONG-urilor o constituie modul în care își procură/asigură **resursele financiare** necesare desfășurării activității proprii. Principalele surse de finanțare sunt:

Sursa: *Ordonanța de Guvern nr. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile, art. 46, alin. 1).*

Asociațiile, în majoritate, își asigură finanțarea din cotizațiile membrilor, donații, sponsorizări sau legate. Există organizații care pot obține subvenții/finanțări de la bugetul de stat, în condiții prevăzute de lege.

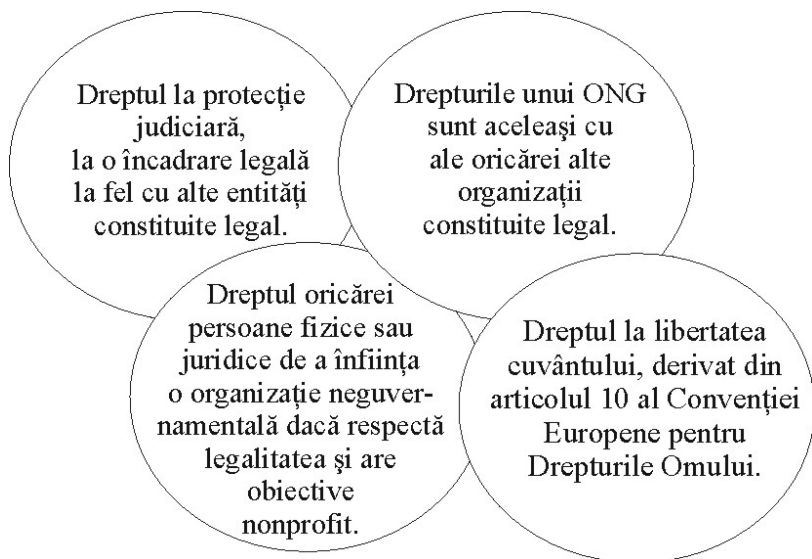
1.3. Reglementări privind activitatea organizațiilor neguvernamentale

La nivel internațional nu există o definiție generală pentru organizațiile neguvernamentale, această denumire acoperind o largă arie de organizații. Dreptul la libera asociere este prevăzut și garantat atât de Convenția europeană pentru drepturile omului, cât și de legile constituționale și internaționale.

În Uniunea Europeană a fost elaborat un document care conține principiile fundamentale care reglementează legal și unitar domeniul organizațiilor neguvernamentale - „*The Fundamental Principles on the Status of Nongovernmental Organisations in Europe*”, Strasbourg, 2002 -, rezultatul a numeroase întâlniri și dezbateri începute în anul 1996. În acest context, un prim document elaborat a fost „*Guidelines to promote the development and strengthening of NGOs in Europe*” în 1998. Principiile fundamentale accentuează importanța și valoarea contribuției ONG-urilor într-o societate democratică și identifică principalele domenii de acțiune ale acestora: promovarea drepturilor omului, protecția mediului, sport, sănătate publică și apărarea intereselor diferitelor sectoare ale comunității.¹ Principiile fundamentale prevăzute fac referire la:

---

¹ *Council of Europe (2002), Fundamental Principles on the Status of NGOs in Europe and explanatory memorandum, Strasbourg.*

Pornind de la aceste principii, documentul elaborat de Comisia Europeană stabilește cadrul legal general pentru înființarea și activitatea ONG-urilor din țările membre ale UE.

Istoria organizațiilor nonguvernamentale internaționale consemnează pentru prima dată o astfel de organizație în anul 1839, ajungând în 1914 la o cifră estimată de 1083¹.

ONG-urile internaționale au jucat un rol important în mișcarea antisclavie și în mișcarea pentru acordarea dreptului de vot femeilor, atingând un maxim în cadrul *Conferinței de dezarmare mondială*. Sintagma „*organizație nonguvernamentală*” a intrat în uzul comun odată cu înființarea **Organizației Națiunilor Unite** în anul 1945 (*dispozițiile articolului 71 din capitolul 10 al Cartei Națiunilor Unite pentru rolul consultativ al organizațiilor care nu sunt nici guvern și nici state membre*).

---

¹<http://en.wikipedia.org/wiki/NGO#History>.

În România, prima legiferare a apărut în anul 1924, respectiv **Legea nr. 21/1924**, aceasta fiind cunoscută și ca „*Legea Mârzescu*”. Pentru prima dată se specifică drept caracteristică principală a unei organizații neguvernamentale interzicerea distribuirii profitului către membri, de unde și denumirea de entitate **nonprofit**.

În perioada regimului comunist, atât libera asociere a persoanelor, cât și această lege au fost interzise. După 1990, odată cu adoptarea principiilor unei societăți democratice, și dreptul la asociere al persoanelor a fost revigorat, iar Legea Mârzescu a constituit cadrul legal de referință pentru înființarea și funcționarea ONG-urilor în România.

Legea nr. 21/1924 oferea definiția asociațiilor și fundațiilor în concordanță cu criteriile moderne de încadrare în sectorul neguvernamental. De asemenea, prevederile legii stipulau modul de conducere și de administrare a organizației, stabilirea organismelor deliberative și separarea între nivelurile de decizie, execuție și control, reglementarea conflictului de interese, ponderea dintre normele imperative și cele lăsate la aprecierea și decizia fondatorilor.

Deoarece sectorul nonguvernamental a cunoscut o amplă dezvoltare atât ca număr, cât și ca tipuri de organizație, în primăvara anului 2000 a fost elaborată *Ordonanța de Guvern nr. 26/2000* pentru crearea cadrului legal necesar. Preluând o parte dintre prevederile Legii Mârzescu, OG nr. 26/2000 răspunde cerințelor actualității prin:

- formularea definițiilor asociațiilor și fundațiilor, păstrând trăsăturile principale deja cunoscute cetățenilor interesați;
- operarea modificărilor în zona de dobândire a personalității juridice (elimină avizul ministerului de resort, introduce un prag minim valoric pentru patrimoniul

- inițial, reduce numărul minim de membri fondatori de la 20 la 3, introduce Registrul Asociațiilor și Fundațiilor);
- redefinește modul de organizare și control (pe lângă o serie minimală de atribuții pentru fiecare categorie de organ în parte, stabilește că doar o persoană care nu are calitatea de membru poate face parte din consiliul director sau introduce obligativitatea calității de contabil autorizat sau de expert contabil pentru cenzor);
  - stabilește modul de funcționare, menționând în mod expres posibilitatea înființării de filiale și sucursale și clarificând regimul juridic al acestora.

Ordonanța de Guvern nr. 26 din 2000 conține 12 capitole, după cum urmează:

Pentru a se ancora și mai mult în realitatea societății românești, noul cadru legal:

1. menționează explicit posibilitatea desfășurării de activități economice de către asociații și fundații;
2. introduce conceptul de utilitate publică, cu condiții suplimentare de transparență și responsabilizare față de public pentru aceste organizații;
3. reglementează relația ONG-urilor cu autoritățile publice – fără a stabili obligații precise, însoțite de termene și eventuale sancțiuni;
4. instituie Registrul național al persoanelor juridice fără scop patrimonial, adică Registrul Național al ONG pentru evidența ONG-urilor din România.¹

Dinamica sectorului neguvernamental a determinat o nouă revizuire a cadrului legal la scurt timp după adoptarea Ordonanței de Guvern nr. 26/2000. Modificările și completările au fost cuprinse în **Ordonanța Guvernului nr. 37 din 30 ianuarie 2003**. Sunt precizate și actualizate anumite concepte fundamentale, cum ar fi:

- sintagma „*interesul unor colectivități locale*” se modifică în „*în interes comunitar*” (art. 1.);
- „*bilanț contabil*” se înlocuiește cu sintagma „*situații financiare anuale*”.

De asemenea, se introduc articole noi care precizează:

- domeniile considerate de interes general: dezvoltarea economică, culturală și socială, promovarea și apărarea drepturilor și libertăților omului, promovarea sănătății, educației, științei, artelor, tradițiilor, culturii, prezervarea

---

¹ Lambriu, M.; Vameșu, A. (2010), România 2010. Sectorul neguvernamental - profil, tendințe, provocări, *Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile*.

- monumentelor culturale, asistența socială, ajutorarea săracilor și defavorizaților, asistența oamenilor dezavantajați fizic, a copiilor și a persoanelor în vârstă, activitatea de tineret, sporirea cunoașterii și participării civice, protejarea mediului și a naturii, sprijinirea religiei și a valorilor umane, susținerea bunăstării sociale, sprijinirea lucrărilor publice și a infrastructurii, sprijinirea sportului;
- ce se înțelege prin interes comunitar - orice interes care este specific: a) unei comunități: cartier, localitate, unitate administrativ-teritorială; b) unui grup de persoane fizice sau persoane juridice care urmăresc un obiectiv comun sau au aceleași opinii, aceeași cultură, orientare religioasă, socială, profesională și altele asemenea;
  - necesitatea avizului ministerului sau organului de specialitate al administrației publice centrale în a cărui sferă de competență își desfășoară activitatea;
  - precizări privind dizolvarea unei asociații sau fundații.¹

Contribuția majoră a noilor reglementări legale se referă la definiția și precizările legate de „utilitatea publică a unei organizații neguvernamentale”. Sunt precizate procedurile financiare în obținerea, utilizarea și evidența sumelor primite de la bugetele de stat sau de la bugetele locale și conflictele de competență apărute între autoritățile publice la înregistrarea unei organizații de utilitate publică.

Documentul prevede înființarea, în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, a unui organ de specialitate la nivel de departament, cu următoarele atribuții:

- a) promovează și evaluează politicile guvernamentale în domeniul vieții asociative și formulează recomandări cu privire la acestea;

---

¹ Cf. Ordonanței de Guvern nr. 37/2003.

- b) centralizează cererile privind recunoașterea statutului de utilitate publică;
- c) soluționează conflictele de competență prevăzute la art. 39, alin. (2) și (3);
- d) analizează anual activitatea asociațiilor și fundațiilor recunoscute ca fiind de utilitate publică.¹

Ordonanța Guvernului nr. 37/2003 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații a fost respinsă prin Legea nr. 213/2005, urmând a fi aprobată ulterior prin Legea nr. 246 din 18 iulie 2005.

În activitatea organizațiilor neguvernamentale, în afara cadrului legal general, este necesară cunoașterea și respectarea altor legi specifice:

1. **Legea sponsorizării nr. 32/1994** (ulterior modificată prin: Legea nr. 204/2001, Legea nr. 576/2001, Legea nr. 414/2002 și Legea nr. 394/2006) definește *sponsorizarea ca actul juridic prin care două persoane convin cu privire la transferul dreptului de proprietate asupra unor bunuri materiale sau mijloace financiare pentru susținerea unor activități fără scop lucrativ, desfășurate de către una dintre părți, denumită beneficiarul sponsorizării. Poate fi sponsor orice persoană fizică sau juridică din România sau din străinătate care efectuează o sponsorizare în condițiile legii.*

Art. 4 - (1) Poate fi beneficiar al sponsorizării a) orice persoană juridică fără scop lucrativ, care desfășoară în România sau urmează să desfășoare o activitate în domeniile: cultural, artistic,

---

¹Cf. Ordonanței de Guvern nr. 37/2003.

educativ, de învățământ, științific – cercetare fundamentală și aplicată –, umanitar, religios, filantropic, sportiv, al protecției drepturilor omului, medico-sanitar, de asistență și servicii sociale, de protecția mediului, social și comunitar, de reprezentare a asociațiilor profesionale, precum și de întreținere, restaurare, conservare și punere în valoare a monumentelor istorice; b) instituțiile și autoritățile publice; c) emisiuni ori programe ale organismelor de televiziune sau radiodifuziune, cărți/publicații; d) orice persoană fizică cu domiciliul în România a cărei activitate este recunoscută de către o persoană juridică fără scop lucrativ sau de către o instituție publică ce activează în domeniul pentru care se solicită sponsorizarea.

2. **Legea voluntariatului** nr. 195 din 20 aprilie 2001 (modificată și completă prin Ordonanța Guvernului nr. 58 din 22 august 2002) definește *voluntariatul ca o activitate de interes public desfășurată din proprie inițiativă de orice persoană fizică, în folosul altora, fără a primi o contraprestație materială, în domenii cum sunt: asistența și serviciile sociale, protecția drepturilor omului, medico-sanitar, cultural, artistic, educativ, de învățământ, științific, umanitar, religios, filantropic, sportiv, de protecție a mediului, social și comunitar și altele asemenea.*¹
3. **Legea transparenței** nr. 52/2003 oferă posibilitatea cetățenilor de a participa activ la diverse întâlniri și dezbateri publice în procesul de luare a deciziei publice (diverse acte normative: hotărâri, legi etc.), atât la nivel local (primărie, consiliu local), cât și la nivel central (ministere, agenții de reglementare). Autoritățile au obligația de a face publice proiectele de reglementări înainte ca acestea să fie adop-

---

¹http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/195_2001.php.

tate, însă pot decide dacă iau sau nu în calcul sugestiile și observațiile primite din partea cetățenilor, ONG-urilor etc.¹ Transparența decizională a autorităților publice centrale și locale este reglementată și prin legea administrației publice locale – Legea nr. 215/2001.

4. **Legea liberului acces la informațiile de interes public** nr. 544 din 12 octombrie 2001 reglementează unul dintre drepturile fundamentale ale cetățenilor - dreptul de a avea acces la informații, prevăzut și în articolul 31 din Constituția României. Legea nr. 544/2001 reglementează modul în care cetățenii pot solicita instituțiilor și autorităților publice (ministere, primării, agenții guvernamentale, regii autonome etc.) informații publice produse sau gestionate de către acestea. Informațiile pot fi solicitate atât verbal, cât și în scris, iar autoritatea este obligată să răspundă pe loc sau în 10 zile lucrătoare de la depunerea cererii sau în 30 de zile dacă informația cerută este complexă și necesită o durată mai mare de timp.²

O informație utilă pentru susținerea activităților ONG-ului este prevăzută în Legea nr. 571/2003 (Codul fiscal), prin care organizațiile pot beneficia de 2% din impozitul anual al unei întreprinderi/organizații/instituții/persoane fizice autorizate/societate comercială etc., conform art. 57, alin. (4).

1.4. Domeniile de activitate și serviciile oferite

La nivel internațional, organizațiile nonguvernamentale - ONG-urile - sunt recunoscute ca actori-cheie ai celui de-al treilea sector în ceea ce privește ariile de dezvoltare, drepturile omului, acțiunile umanitare, mediul și multe alte domenii de acțiuni

---

¹http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/52_2003.php.

²http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/544_2001.php.

publice. Astfel, sunt de notorietate generală eforturile de reconstrucție în urma tsunami-ului din Indonezia, India, Thailanda și Sri Lanka, campania „Faceți din sărăcie istorie 2005”, campania mondială pentru acoperirea deficitului mondial de cadre medicale 2011.

ONG-urile desfășoară preponderent tipuri diferite de activitate, dar de cele mai multe ori interdependente, fiind un mixaj între următoarele orientări:

De asemenea, ele sunt active într-o gamă largă de roluri specializate, cum ar fi:

- ➡ construirea democrației;
- ➡ rezolvarea conflictelor;
- ➡ drepturile omului la muncă;
- ➡ conservarea patrimoniului cultural;
- ➡ activismul de mediu;
- ➡ analiza de politici;
- ➡ cercetare;
- ➡ furnizarea de informații.

Asociațiile au fost strâns legate de diferite state ale bunăstării, corespunzând cu cele trei modele de regimuri ale statului bunăstării identificate de Esping-Andersen (1990).

Primul model, care corespunde sistemelor social-democratice din țările scandinave, cum sunt Suedia și Danemarca, cu o largă sprijinire pe stat ca organizator al societății, consideră serviciile sociale ca o „colectivizare a nevoilor” (Leira, 1992), acordând prioritate integrării sociale și egalității de gen. În acest cadru, rolul asociațiilor a fost acela de a exercita presiune socială pentru a da glas cererilor, iar acestea au mobilizat rețele pentru exercitarea de presiuni, astfel încât beneficiile să fie furnizate în cadrul serviciilor publice.

În a doua configurație, care corespunde sistemului liberal și celui dual, serviciile lipsesc în mare parte. Sub sistemul liberal al statului bunăstării caracteristic Marii Britanii, intervenția guvernului este concentrată pe cele mai dezavantajate sectoare ale populației. Neutralitatea în domeniul furnizării de servicii a fost menținută.

Un număr insuficient de servicii nonpiață reglementate de guvern este, de asemenea, caracteristic sistemelor duale specifice sudului Europei, exemplificate prin Spania, Italia și Portugalia. „Accesul la drepturi nu este nici universal și nici egal, ci operează pe baza cunoștințelor personale, privilegiului și patronajului” (Ferrara, 1996).

A treia configurație corespunde unui sistem corporatist. În contrast cu celelalte două, această configurație asigură asociațiilor un rol major ca furnizori de servicii. Reglementări ierarhice guvernează relațiile dintre asociații și guvern, serviciile asociative fiind considerate o parte integrantă a politicilor sociale finanțate prin taxe sau contribuții de asigurare socială. Statul stabilește regulile pentru modul în care serviciile sunt furnizate și pentru ocupațiile remunerate care furnizează aceste servicii. Dacă regulile sunt respectate, finanțarea este asigurată prin redistribuire.

În Germania, Austria, Franța și Belgia, asociațiile au fost pionieri ai serviciilor sociale, identificând cerințele sociale care apăreau și care după aceea erau menținute în sectorul asociativ, chiar dacă sub controlul statului. Reglementarea de către stat a adus asociațiile mai aproape de guvern și le-a sugerat formarea de federații mari la nivel de țară (afiliate partidelor politice, bisericilor, Crucii Roșii și organizații nealiniate în Germania, laice și catolice în Franța, socialiste și creștine în Belgia).

Sursa: Economia socială și grupurile vulnerabile, Raport Final, Ed. Expert, 2010.

Organizațiile neguvernamentale au ca funcție principală *furnizarea de servicii* în diferite domenii de activitate. Majoritatea organizațiilor își arogă și o *funcție militantă* (sau de *advocacy*), în domeniul dominant de activitate. ONG-urile sunt o prezență activă în spațiul public, prin atragerea atenției asupra unor probleme importante, dar ignorate de autorități. Ele se constituie adesea în „portavocea” unor grupuri minoritare sau a unor probleme particulare care pot genera efecte sociale (ex., drepturile persoanelor defavorizate, toleranța față de orientarea sexuală, drepturile expropriaților etc.).

Organizațiile neguvernamentale, prin acțiunile lor de organizare de comunități funcționale, de dezvoltare economică și socială a comunității, de formare a unor rețele comunitare și de inițiere a unor politici și acțiuni sociale, joacă un rol important în *dezvoltarea comunitară*, participând plenar la crearea *capitalului social*. Prin caracterul voluntar al înrolării în activitatea unei organizații neguvernamentale, se facilitează dezvoltarea abilităților și aptitudinilor sociale, permițând transferul lor în domeniile activităților economice sau politice.

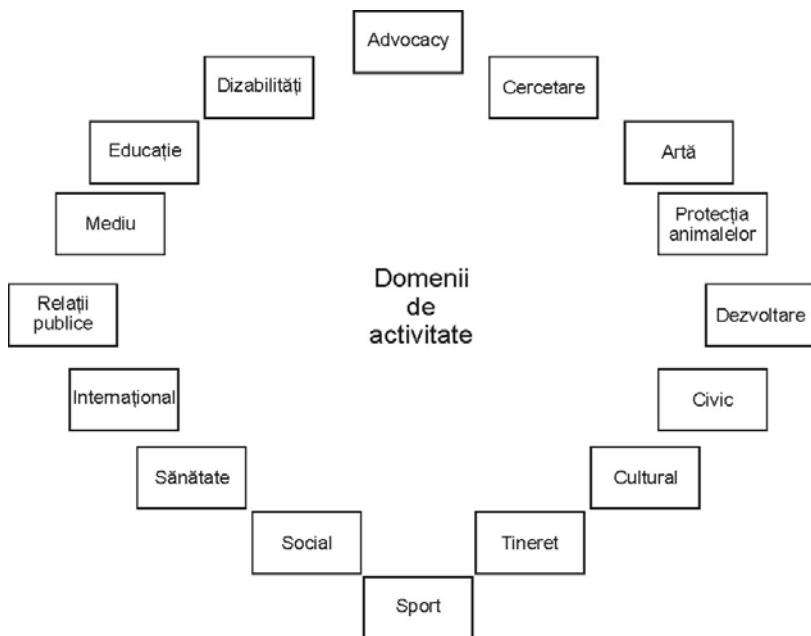
În România, domeniile de activitate ale ONG-urilor trebuie să se regăsească în documentul Clasificarea activităților economice naționale (CAEN). Conform studiului realizat de către FDSC, *„codificarea CAEN în bilanșurile contabile nu reflectă întotdeauna clar activitățile organizației, existând un număr mare de organizații care au marcat codul „Alte activități asociative n.c.a” (ex., numeroase CAR-uri - cu denumirea specifică casa de ajutor reciproc sau casa de ajutor reciproc a pensionarilor - nu au marcat coduri specifice activităților financiare nonbancare sau de creditare, ci categoria generală „Alte activități asociative n.c.a”)*¹.

---

¹ Lambru, M.; Vameșu, A. (2010), România 2010. Sectorul neguvernamental - profil, tendințe, provocări, *Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile*.

Codurile CAEN, fiind specifice activităților economice, nu reușesc să acopere comprehensiv domeniile de activitate ale ONG-urilor, complementare sectorului economic curent.

Conform Registrului Național al ONG-urilor, întâlnim o mare varietate de domenii de activitate, astfel că unele au doar un domeniu, iar altele pot cuprinde chiar întreaga sferă de activități specifice organizațiilor neguvernamentale. Principalele domenii de activitate ale ONG-urilor din România sunt¹:

Cele mai active organizații neguvernamentale sunt asociațiile, care, prin structura și regulamentul de organizare și funcționare specifice, au o mare mobilitate și dinamică. Comparativ cu

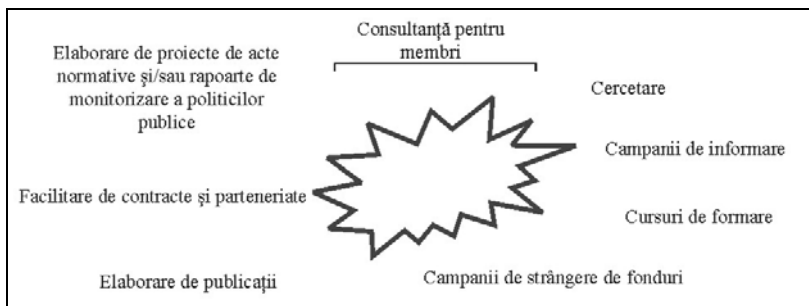
---

¹Conform sursei: www.catalogong.net.

sectorul operatorilor economici din România, ONG-urile desfășoară o activitate mult mai variată și mai intensă.

Cea mai mică rată a activității aparține federațiilor, la care natura asociativă generează dificultăți de antrenare în activitate.

Cele mai frecvente activități în care federațiile se implică pot fi:

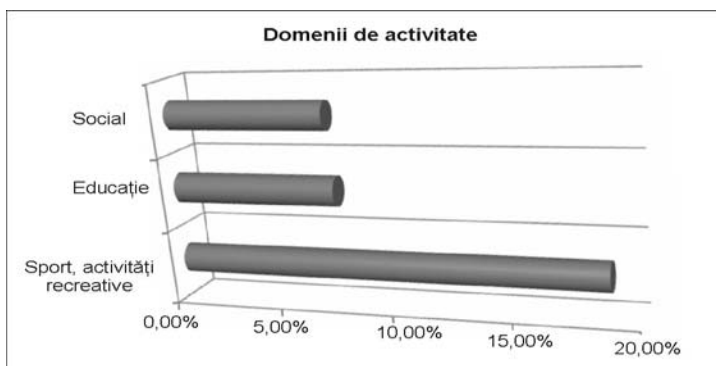

În România, cele mai multe organizații sunt implicate în furnizarea de servicii sociale, de educație sau de sănătate acreditate (aproape 44%) și în furnizarea unor alte servicii de interes pentru comunitate (ex., acțiunile pentru tineret sau culturale - 37,5%). Ponderele organizațiilor implicate în activități militante, de informare, de conștientizare sau de monitorizare a politicilor publice este cea mai mică, de numai 30,4%.

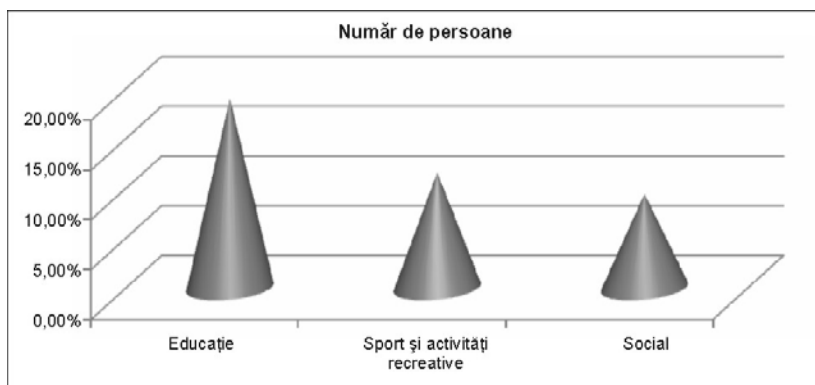
Sursa: Conform Barometrului liderilor ONG (FDSC, 2010).

După **numărul persoanelor juridice înregistrate**, domeniile cele mai importante sunt: sport și activități recreative (18,8%), educație (7,5%) și social (7,3%).¹

¹ Lambriu, M.; Vameșu, A. (2010), România 2010. Sectorul neguvernamental - profil, tendințe, provocări, *Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile*.

Cele trei domenii prioritare de activitate ale ONG-urilor sunt confirmate și de analiza numărului de persoane angajate, ierarhia lor fiind puțin schimbată, respectiv domeniul educației ocupă primul loc (și după veniturile realizate), urmat de sport și activități recreative și social:¹

Situarea pe primul loc a domeniului educației în activitatea ONG-urilor îndepărtează România de modelul țărilor foste comuniste, indentificat de cercetătorii proiectului comparativ

¹ *Idem.*

internațional al Universității Johns Hopkins în 1998, caracterizat de predominanța activităților cultural-sportive și de recreere.¹

1.5. Sursele de venit

ONG-urile pot avea venituri dintr-o multitudine de surse, pe care cercetătorii de la Universitatea Johns Hopkins le-au grupat în următorul fel:

- *venituri din activități economice, care includ plăți private pentru servicii, taxa de membru (numită în România cotizație) și venituri din investiții sau alte activități financiare. În România, cotizațiile sunt considerate venituri fără scop lucrativ, cu regim de donație anuală a membrilor făcută organizației;*
- *filantropie – include categoriile donațiilor din partea persoanelor fizice (așa-numitele donații individuale), a celor din partea fundațiilor și a celor din partea companiilor;*
- *surse publice – sprijinul din partea guvernului sau a altor instituții din sectorul public include granturi, contracte de servicii sau alte forme de plată din partea tuturor nivelurilor de administrație, inclusiv plăți de asigurări sociale.*

În studiul comparativ al Centrului Johns Hopkins, media surselor de venit ale ONG-urilor în cele 32 de țări analizate a fost de 53,4% din activități economice, 34,9% din surse publice și 11,7% din filantropie.

Sursa: Lambriu, M.; Vameșu, A., România 2010. Sectorul neguvernamental - profil, tendințe, provocări, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, 2010.

---

¹ *Salamon, Lester M.; Anheier, Helmut K. et al. (1998), Globalizarea sectorului nonprofit: O teorie revizuită, rezumat, Center for Civil Society Studies.*

Patrimoniul inițial al unei organizații neguvernamentale diferă în funcție de forma de constituire, în conformitate cu prevederile OG nr. 26/ 2000:

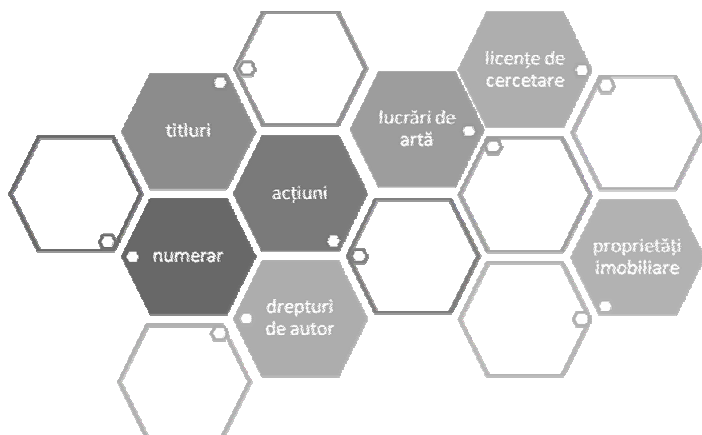
Asociațiile trebuie să își prevadă în actul constitutiv și în statut activul patrimonial, în valoare de cel puțin un salariu minim brut pe economie, la data constituirii asociației.

Patrimoniul poate fi alcătuit din aportul în natură și/sau în bani al asociaților.

Fundația trebuie să aibă un activ patrimonial inițial care să includă bunuri în natură sau în numerar, a căror valoare totală să fie de cel puțin 100 de ori salariul minim brut pe economie, la data constituirii fundației.

În cazul fundațiilor al căror scop exclusiv este efectuarea operațiunilor de colectare de fonduri care să fie puse la dispoziția altor asociații sau fundații, în vederea realizării de programe, activul patrimonial inițial poate avea o valoare totală de cel puțin 20 de ori salariul minim brut pe economie.

În general, patrimoniul inițial al unui ONG poate cuprinde:

În Europa, organizațiile neguvernamentale pot primi venituri din surse variate: legate și daruri de la persoane individuale, daruri ad-hoc sau obișnuite de la companii, apeluri regulate la generozitatea publicului, venit generat de fundație de la bunuri sau servicii, achiziții publice, contracte de la autoritățile publice, venituri din jocuri de noroc sau loterie. Unele fundații funcționează și ca brokeri pentru alți donatori și colectează și depozitează banii în beneficiul unei comunități (fundație comunitară) sau pentru un anumit domeniu (contribuții de la organizații religioase)¹.

În România, **resursele financiare ale organizațiilor neguvernamentale** sunt reglementate de Ordonanța de Guvern nr. 26/2000, cu completările Ordonanței de Guvern nr. 37/2003. Atât asociațiile, cât și fundațiile își pot asigura venituri din:

- a. dobânzile și dividendele rezultate din plasarea sumelor disponibile, în condiții legale;
- b. dividendele societăților comerciale înființate de asociații sau de federații;
- c. venituri realizate din activități economice directe;
- d. donații, sponsorizări sau legate;
- e. resurse obținute de la bugetul de stat și/sau de la bugetele locale;
- f. alte venituri prevăzute de lege.

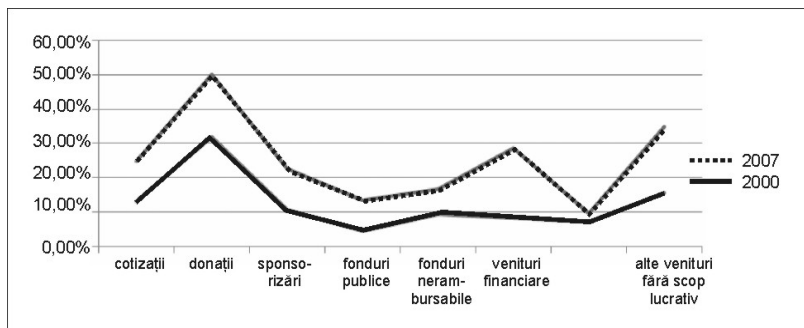
Asociațiile au ca o sursă importantă de venituri și cotizațiile membrilor².

---

¹Economia socială și grupurile vulnerabile (2011), *Raport final*, Editura Expert, București.

² OG nr. 26/2000, art. 46.

Dinamica surselor de venituri

Sursa: *INS*, Sectorul neguvernamental, Surse de venituri.

Mecanismele interne de gestionare a resurselor financiare în cazul **asociațiilor** sunt:

- adunarea generală - organul de conducere, alcătuit din totalitatea asociaților:
  - aprobă bugetul de venituri și cheltuieli și bilanțul contabil;
  - decide dizolvarea și lichidarea asociației;
  - stabilește destinația bunurilor rămase după lichidare¹;
- consiliul director (poate fi alcătuit și din persoane din afara asociației, în limita a cel mult o pătrime din componența sa):
  - asigură punerea în executare a hotărârilor adunării generale;
  - prezintă adunării generale executarea bugetului de venituri și cheltuieli, bilanțul contabil, proiectul bugetului de venituri și cheltuieli².

---

¹ OG nr. 26/2000, art. 21.

² OG nr. 26/2000, art. 24.

Controlul financiar intern al asociației este asigurat de un cenzor sau, după caz, de o **comisie de cenzori**. În cazul **fundațiilor**, consiliul director este organul de conducere și de administrare al acesteia și are următoarele atribuții:

- aprobă bugetul de venituri și cheltuieli și bilanțul contabil;
- alege și revocă cenzorul sau, după caz, membrii comisiei de cenzori.¹

Asociațiile și fundațiile pot beneficia de acces la **resurse provenite de la bugetul de stat sau local**, dacă îndeplinesc condițiile legale de recunoaștere a utilității publice a activității lor (conform prevederilor OG nr. 26/2000 și ale OG nr. 37/2003). Aceste resurse pot fi utilizate pentru activitățile considerate de utilitate publică sau pentru proiecte care au scopuri similare. În cazul dizolvării asociației sau fundației recunoscute ca fiind de utilitate publică, bunurile rămase în urma lichidării se vor repartiza, prin hotărâre a guvernului, către alte asociații ori fundații cu scop similar sau către instituții publice.

Adaptându-se realităților economice, cadrul legal din România prevede că asociațiile, fundațiile și federațiile **pot înființa societăți comerciale**. Dividendele obținute de asociații, fundații și federații din activitățile acestor societăți comerciale se pot reinvesti în aceleași societăți comerciale sau se folosesc în mod obligatoriu pentru realizarea scopului asociației, fundației sau federației². Ele pot desfășura chiar și orice alte activități economice directe, dacă acestea au caracter accesoriu și sunt în strânsă legătură cu scopul lor principal.

La dizolvarea unei organizații neguvernamentale, situația resurselor financiare deținute este specificată diferit. Astfel:

---

¹ OG nr. 26/2000, art. 29.

² OG nr. 37/2003, pct. 27, 28.

- bunurile rămase în urma lichidării nu se pot transmite către persoane fizice, dar pot fi transmise către persoane juridice de drept privat sau de drept public cu scop identic sau asemănător, printr-o procedură stabilită în statutul asociației sau al fundației¹;
- bunurile rămase după lichidare vor fi preluate de către stat, prin Ministerul Finanțelor, sau, după caz, de comuna sau orașul în a cărui raza teritorială asociația sau fundația își avea sediul (dacă aceasta era de interes local), în condițiile în care se stabilește că scopul/mijloacele de realizare a scopului sau activitatea asociației au devenit ilicite sau contrare ordinii publice și în cazul în care asociația urmărește un alt scop decât cel pentru care s-a constituit.

---

¹OG nr. 26 /2000, art. 56.

Capitolul 2

PRINCIPIILE ECONOMIEI SOCIALE ȘI PRINCIPIILE ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE – PERSPECTIVE COMPARATIVE

2.1. Contribuția organizațiilor neguvernamentale în cadrul economiei sociale

Întreprinderile economiei sociale totalizează 2 milioane de unități (adică 10% din totalul afacerilor în Europa) și folosesc peste 11 milioane de angajați plătiți (echivalentul a 6% din populația muncitoare a UE). Dintre aceștia, 70% lucrează în asociații nonprofit, 26% în cooperative și 3% în societăți mutuale. Entitățile economiei sociale sunt întreprinderi, în majoritatea lor întreprinderi de dimensiune micro, mică și mijlocie (IMM).¹

Din perspectiva principalelor structuri asociative specifice organizațiilor neguvernamentale, se au în vedere cele două forme nonprofit ce contribuie în mod activ la valorificarea potențialului economiei sociale. Astfel, în contextul analizelor efectuate în acest sens, se pot realiza distincții comparative ale asociațiilor și fundațiilor în privința elementelor definitorii, a cadrului legal și a domeniului de activitate.

---

¹ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/index_en.htm.

Elemente definitorii ale asociațiilor și fundațiilor

Asociațiile	Fundațiile
<p>Asociațiile sunt actori social-economici. Asociațiile împărtășesc valorile democrației, primatul individului și al obiectivelor sociale față de capital și sunt dedicate membrilor lor și interesului general. De aceea, se disting de întreprinderile comerciale prin faptul că nu activează pentru profit, scopul lor fiind acela de a contribui la interesul general. Asociațiile sunt un loc pentru exprimare și informare. Ele joacă diferite roluri în societate, cum sunt furnizarea de servicii, activități militante, asistență, integrare și pregătire. Ele răspund nevoii exprimate la toate nivelurile mulțumită rolului lor de actori sociali: parteneri în definirea, implementarea și urmărirea politicilor publice; parteneri ai autorităților publice în misiunea lor de servicii de interes general. Astfel, asociațiile își asumă un rol social și sunt implicate în dezvoltarea de acțiuni colective, de dezvoltare locală, de dezvoltare durabilă pentru oameni, asigurând o adevărată productivitate socială. Asociațiile sunt jucători importanți în dezvoltarea Uniunii Europene și niciun progres nu poate fi înregistrat fără construirea unui proiect social și politic pentru Europa, fără participarea cetățenilor ei și a actorilor sociali.¹</p>	<p>Fundațiile se concentrează pe domenii care merg de la mediu, servicii sociale, sănătate și educație până la știință, cercetare, artă și cultură. Fiecare are o sursă de venit, sigură și de încredere, care le permite să planifice și să execute activități pe un termen mai lung decât multe alte instituții, cum sunt guvernele sau companiile²:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sunt organisme nonprofit, constituite separat, care au propria sursă de încredere de venit, de obicei, dar nu exclusiv, de la înzestrare sau capital; • au propriul comitet de conducere; • folosesc resursele financiare pentru scopuri educaționale, de sănătate, sociale, de cercetare, culturale sau de altă natură, spre beneficiul public, fie prin acordarea de ajutor financiar unor terțe părți, fie prin derularea propriilor programe și proiecte.³

¹ *Social Economy Europe*, <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?rubrique201&lang=en>.

² <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?rubrique202&lang=en>.

³ *EFC*, p. 1, http://www.efc.be/Legal/Documents/Facts_Figs_publication.pdf.

Cadrul legal al asociațiilor și fundațiilor	
Asociații	Fundații
<p>Asociațiile de interes general sunt considerate o trăsătură esențială a modelului social european prin care se asigură drepturile fundamentale în baza tratatelor europene, a actelor normative aflate în dezbatere în Parlamentul European și în Consiliul European, precum și a lucrărilor publicate de către Comisia Europeană (ce a publicat în mai 2004 o Carte albă asupra serviciilor de interes general, iar într-o comunicare asupra serviciilor de interes general din 2007, se reliefează cadrul de referință pentru analiza pieței interne¹).</p>	<p>Reglementarea activității fundațiilor este diferită de la stat la stat, iar în contextul relațiilor transfrontaliere intense, se evidențiază diferite bariere civile și fiscale derivate din lipsa de instrumente juridice adecvate.</p> <p>Statutul european al fundațiilor (EFS – European Foundation Statute) aflat în evaluare la nivelul Comisiei Europene surprinde impactul unui asemenea document: va oferi oportunități fundațiilor, va ușura și mări activitatea transfrontalieră și cooperarea, va ajuta la circulația activelor primite de la donatori în întreaga Europă, va sprijini acțiunile cetățenilor la nivelul UE, va permite unei fundații să se înregistreze, să fie recunoscută și să opereze ca „fundație europeană” în statele membre și în întreaga Uniune Europeană. Această nouă formă legală ar exista în paralel cu formele juridice naționale și folosirea sa ar fi opțională.²</p>

Domeniul de activitate al asociațiilor și fundațiilor	
Asociații	Fundații
<p>Asociațiile sunt active în subsectorul nonpiață. Asociațiile, între care organizațiile guvernamen-</p>	<p>Fundațiile constituie o parte importantă a comunității independente de finanțare, fiind o sursă</p>

¹ http://www.cedag-eu.org/index.php?page=services-of-general-interest&hl=en_US.

² <http://www.efc.be/EuropeanFoundationStatute/Pages/EuropeanFoundationStatute.aspx>.

<p>tale (ONG) sunt cele mai cunoscute forme de organizare, includ organizații caritabile, organizații de sprijin, syndicate, societăți profesionale sau academice, asociații ale consumatorilor, partide politice, biserici sau societăți religioase, aspecte culturale, recreaționale, educaționale, cetățenești, sociale și îngrijirea sănătății, de mediu, cluburi sportive, care reunesc un număr mare de organizații cu milioane de membri individuali. Aceste asociații se bazează în foarte mare măsură pe voluntari, în timp ce subsectorul piață al economiei sociale (cooperativele, societățile mutuale și companiile similare) practic nu au voluntari, cu excepția întreprinderilor sociale.¹</p> <p>Sectorul nonprofit are o contribuție specială la asigurarea unei societăți corecte, tolerante, diversificate, echitabile și incluzive, care să promoveze demnitatea umană, solidaritatea, dezvoltarea durabilă, participarea cetățenilor, pe baza unui umanism modern și deschis și pe baza unei societăți civile puternice și dedicate.²</p>	<p>valoroasă de venit pentru asociații și/sau operează programe și servicii-cheie în beneficiul publicului, într-o varietate de domenii. Domeniul de activitate al fundațiilor este strâns legat de tipul acestora. Fundațiile pot fi grupate în următoarele mari categorii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fundații independente, care alcătuiesc cea mai mare parte a acestui sector; • fundațiile corporatiste; • fundațiile sprijinite de guvern; • fundații comunitare cu acțiune locală/comunitară și alte fundații pentru strângerea de fonduri.
---	---

În UE-15, în 1997, asociațiile foloseau 6,3 milioane de angajați, iar în UE-25, ele reprezentau peste 4% din PIB și 50% dintre

¹ CIRIEC, p. 27.

² <http://www.cedag-eu.org/uploads/File/Presentation%202008%20CEDAG%20-%20EN.pdf>.

cetățenii Uniunii Europene. În 24 de state membre UE (fără date din Lituania, Malta și România), există circa 273.000 de organizații denumite „fundații”, din care circa o treime (peste 95.000) sunt fundații în beneficiul public. Aceasta dă o medie de peste 27 de fundații la 100.000 de locuitori și corespunde unei creșteri de peste 54% a numărului fundațiilor în beneficiul public pe parcursul a patru ani (2001-2005): 39% se datorează extinderii UE (sunt incluse date de la 9 din cele 12 noi state membre). În aceeași perioadă, în vechile state membre ale UE-15, exista o creștere efectivă de 15% a numărului fundațiilor în beneficiul public.

2.2. Principiile economiei sociale

Principiile de alocare a resurselor bazate pe solidaritate și reciprocitate constituie o trăsătură definitorie a structurilor economiei sociale, spre deosebire de întreprinderile generatoare de profit, care, dimpotrivă, sunt astfel structurate încât să prevină ca terții să dobândească avantaje nete și să asigure alocarea câștigului rezidual către proprietari. Prin inițiativele de economie socială, se creează relații sociale bazate pe principiul noncontractual al acțiunii economice. Schimbul care rezultă din acest sistem de alocare generează beneficii și pentru beneficiari, alții decât proprietarii (conceptul beneficiarilor indirecti).

Structurile economiei sociale trebuie să se bazeze pe diferite surse de venit, în general pe o combinație între muncă voluntară și plătită și pe o combinație între resurse financiare generate din vânzarea de bunuri și servicii, finanțare publică (sub formă de contracte, avantaje fiscale și subsidii directe) și donații private. Prin respectarea acestor principii, structurile economiei sociale au demonstrat că pot contribui la inovarea prestărilor de servicii, la coeziunea socială, la promovarea a noi forme de participare democratică locală și a autoafirmării și influenței, precum și la

soluționarea problemelor sociale care afectează un număr mare de categorii sociale vulnerabile.

**Caracteristicile comune subsectoarelor economiei sociale
(subsectorul comercial sau de afaceri și subsectorul
necomercial)**

1. sunt private, cu alte cuvinte, nu fac parte din sau nu sunt controlate de sectorul public;
2. au o formă de organizare, adică au, în general, personalitate juridică;
3. au autonomie decizională, ceea ce înseamnă că au deplina capacitate de a-și alege și revoca organele de conducere, precum și de a-și controla și organiza toate activitățile;
4. se bucură de libertate de asociere, cu alte cuvinte, asocierea la acestea nu este obligatorie;
5. orice distribuire a profiturilor sau excedentelor între membrii utilizatori, în cazul în care are loc, nu este proporțională cu aportul de capital sau cu cotizațiile plătite de membri, ci cu activitățile sau tranzacțiile acestora în cadrul organizației;
6. desfășoară o activitate economică în sine, pentru a satisface nevoile unor persoane, gospodării sau familii. Din acest motiv, organizațiile economiei sociale sunt considerate organizații ale oamenilor, nu ale capitalului. Acestea lucrează cu capitalul și alte resurse decât cele monetare, dar nu în favoarea capitalului;
7. sunt organizații democratice. Cu excepția unor organizații voluntare care prestează servicii necomerciale gospodăriilor, organizațiile de nivel primar sau de prim rang din

economia socială aplică principiul „o persoană, un vot” în procesele lor decizionale, indiferent de aportul de capital sau de cotizațiile plătite de membri. Organizațiile de la alte niveluri sunt, de asemenea, organizate democratic. Membrii dețin controlul majoritar sau exclusiv în procesul decizional al organizației.

Definiția conceptuală curentă a economiei sociale de către propriile sale organizații este cea a *Cartei principiilor economiei sociale* promovate de Social Economy Europe, instituția reprezentativă la nivelul Uniunii Europene pentru organizațiile economiei sociale.¹

Principiile economiei sociale. Carta principiilor economiei sociale:

- primatul obiectivului individual și social asupra capitalului;
- afiliere voluntară și deschisă;
- control democratic prin statutul de membru (nu se aplică fundațiilor, întrucât acestea nu au membri);
- combinațiile de interese ale membrilor/utilizatorilor și/sau interesul general;
- apărarea și aplicarea principiului solidarității și responsabilității;
- administrare autonomă și independență față de autoritățile publice;
- cea mai mare parte a surplusului este folosită pentru asigurarea obiectivelor de dezvoltare durabilă, a serviciilor de interes pentru membri sau pentru interesul general.

---

¹ http://www.cedag-eu.org/index.php?page=social-economy&hl=en_US.

2.3. Principiile organizațiilor neguvernamentale

Se consideră că principiul fundamental al unei organizații neguvernamentale se referă la scopul definitoriu al serviciului oferit societății în ansamblu. Astfel, fiecare organizație neguvernamentală din societatea civilă are misiunea de a mobiliza sprijin adecvat, de a influența guvernele, organizațiile și corporațiile internaționale, de a colecta fonduri, de a educa publicul, de a repartiza resursele și de a reprezenta membrii, beneficiarii, donatorii și actorii cei mai importanți din comunitate. Prin realizarea acestui rol extins, o organizație neguvernamentală va atinge obiective publice sau va contribui la capitalul social al comunității, promovând în același timp o cauză ce îi asigură continuitatea în acțiunile sale. Responsabilitatea fundamentală a unei organizații neguvernamentale este de a-și coordona acțiunile într-un mod neconflictual pentru a nu afecta oamenii, comunitățile și resursele naturale utilizate.

Pentru ca o organizație neguvernamentală să rămână atașată misiunilor și serviciilor oferite, ar trebui să fie deschisă și transparentă față de:

- misiune și obiective;
- valori și principii;
- administrare proprie;
- activități proprii;
- mijloacele necesare atingerii obiectivelor.

Alte principii derivate

Independența

O organizație neguvernamentală prezintă în mod transparent toate legăturile juridice, organizaționale și financiare cu corporații, guverne și alte structuri ce pot afecta intențiile, activitățile și impactul său.

Reprezentarea

În relația cu guvernele, corporațiile, organizațiile internaționale, o organizație neguvernamentală va fi întotdeauna transparentă și onestă în a-și reprezenta membrii, donatorii, beneficiarii și alte structuri ale căror interese le reprezintă. O organizație neguvernamentală trebuie să aibă în vedere faptul că serviciile sale oferite publicului larg vor fi subiect de comentarii și analize, ceea ce recomandă să se angajeze în discurs justificat de misiunea, obiectivele, valorile și principiile sale de guvernare și de mijloacele legale aflate la dispoziția sa pentru a-și atinge obiectivele. Suplimentar, o organizație neguvernamentală va oferi informații oneste și clare cu privire la cauza pe care o promovează și interesele pe care le reprezintă.

Participarea

O organizație neguvernamentală va comunica periodic cu părțile pe care le reprezintă și le va furniza suficiente oportunități acestora pentru a reacționa față de obiectivele, activitățile și comunicările realizate.

Respectul față de lege

În toate operațiunile sale, o organizație neguvernamentală va demonstra respect față de lege și va avea în vedere toate aspectele și obligațiile juridice relevante în luarea deciziei.

Prevederea

Atunci când planifică sau implementează politicile și acțiunile sale, o organizație neguvernamentală va demonstra suficientă atenție și grijă cu privire la cei împotriva cărora se îndreaptă propriile acțiuni. În cazul unor pagube cauzate unei structuri guvernamentale, organizații internaționale, corporații sau altei părți, va deveni responsabilă pentru acțiunile întreprinse.

Integritatea

Conducerea și personalul unei organizații neguvernamentale nu își vor folosi pozițiile pentru un avantaj personal sau pentru un câștig financiar.

Responsabilitatea

Căutând să servească o altă cauză decât cea stabilită în acțiunile anterioare, o organizație neguvernamentală va accepta responsabilitatea de a lua în calcul impactul produs și de a evita comportamentele neglijente și neatente.

O organizație neguvernamentală va produce la intervale regulate, dar cel puțin odată pe an, un raport public privind toate activitățile pe care le-a realizat cu privire la misiunea și obiectivele statutare. Raportul trebuie să conțină informație adecvată și suficientă pentru actorii relevanți din societate pentru a recunoaște și a evalua această structură din următoarele perspective:

- eficacitatea organizației;
- activitățile realizate;
- eficiența programelor sale;
- atragerea de fonduri;
- performanța financiară.

Principii aplicate organizațiilor neguvernamentale

„Recunoscând faptul că organizațiile neguvernamentale* au un rol esențial în dezvoltarea și succesul societăților libere și că joacă un rol vital în asigurarea unei guvernări democratice și responsabile și având în vedere dreptul de liberă exprimare, de asociere liberă și pașnică, conform Declarației universale a drepturilor omului a Organizației Națiunilor Unite, Convenției internaționale privind drepturile civile și politice și Declarației ONU privind dreptul la apărare, exprimăm mai jos angajamentul pentru următoarele principii și determinarea noastră pentru a se realiza o implementare deplină în întreaga lume:

1. Individizilor trebuie să li se permită să formeze, să adere și să participe la activitățile organizațiilor neguvernamentale, în

baza alegerilor proprii în exercitarea drepturilor libertății de exprimare, adunării și asocierii pașnice.

2. Orice restricție ce se referă la exercitarea de către membrii organizațiilor neguvernamentale a drepturilor de exprimare, asociere și adunare pașnică va trebui să fie în concordanță cu obligațiile juridice internaționale.
3. Organizațiilor neguvernamentale trebuie să li se permită să îndeplinească orice activitate pașnică într-un mediu ospitalier, fără teamă de hărțuire, reprimare, intimidare și discriminare.
4. Recunoașterea guvernamentală în a reglementa entitățile în cadrul propriului stat ce promovează bunăstarea publică, cum ar fi legi și măsuri administrative, ar trebui să protejeze, și nu să împiedice, operarea pașnică a organizațiilor neguvernamentale și aceste norme ar trebui aplicate într-o manieră apolitică, echitabilă, transparentă și consistentă.
5. Acțiunile juridice civile și penale luate de către guverne împotriva organizațiilor neguvernamentale, cum ar fi acelea aplicate tuturor indivizilor și organizațiilor, ar trebui să se bazeze pe principiile procesului echitabil și egalității în fața legii.
6. Organizațiilor neguvernamentale ar trebui să li se permită să caute, să primească, să conducă și să administreze suport financiar primit de la entități naționale, internaționale și din străinătate.
7. Organizațiile neguvernamentale trebuie să fie libere să caute, să primească și să împartă informații și idei, inclusiv bazându-se pe opiniile guvernelor și publicului din țară, precum și din afara țării unde se află.
8. Guvernele nu ar trebui să interfereze cu accesul organizațiilor neguvernamentale la media națională sau din străinătate.
9. Organizațiile neguvernamentale ar trebui să fie libere să mențină contactul și să coopereze cu propriii membri și cu alte elemente din societatea civilă din țară sau din afara țării

în care se află, precum și cu alte guverne și alte structuri internaționale.

10. Indiferent de principiul încălcat, este imperativ ca națiunile democratice să acționeze în apărarea acestora”.

Notă: **termenul de organizații neguvernamentale include organizații independente de sprijinire a politicii publice, organizații nonprofit ce apără drepturile omului și promovează democrația, organizații umanitare, fundații și fonduri private, trusturi, societăți, asociații și corporații nonprofit de caritate. Nu include partidele politice.*

Sursa: Guiding Principles on NonGovernmental Organizations¹, Supporting Human Rights and Democracy: The U.S. Record 2006, Bureau of Democracy, Human Rights and Labor.

În mod particular, o entitate a economiei sociale este considerată o organizație neguvernamentală dacă îndeplinește următoarele condiții:

1. dacă este o organizație independentă față de guvern (ONG) - acest lucru înseamnă că statul nu poate interveni în operațiunile acesteia;
2. dacă este nonprofit - să nu țintească spre un profit folosit în scopuri personale;
3. dacă este înființată, organizată sau operată de o inițiativă privată pentru a asigura compensarea absenței interesului politic;
4. dacă este voluntară - toată lumea ar trebui să aibă dreptul să participe ca voluntar;
5. dacă operează sub o evidență care definește clar operațiunile sale și structura administrativă;
6. dacă asigură, menține și promovează valorile democratice;

---

¹ <http://www.state.gov/g/drl/rls/shrd/2006/82643.htm>.

7. dacă asigură, menține și promovează autonomia de a-și alege operațiunile și finanțarea.

Aceste caracteristici analitice trebuie să fie prezente de-a lungul întregii existențe a entității care dorește să fie clasificată drept organizație neguvernamentală.

2.4. Armonizarea raporturilor principiale ale organizațiilor neguvernamentale cu sectorul economiei sociale

Raportarea organizațiilor neguvernamentale la sectorul economiei sociale a apărut pentru prima dată acum 30 de ani, în SUA, în relație cu sectorul nonprofit sau organizațiile nonprofit¹, fiind definită și diseminată intens în întreaga lume de un proiect internațional de cercetare demarat în prima parte a anilor '90 și condus de Johns Hopkins University (Baltimore, SUA). Astfel, *organizațiile de caritate și fundațiile filantropice* din SUA ce prevăd articole de asociere conform cărora se interzice distribuirea surplusului către membrii fondatori sau către cei care le controlează sau finanțează au fost incluse în „definiția structural-operațională” a organizațiilor nonprofit definite prin cinci criterii-cheie:

- a) *organizații, adică au o structură și prezență instituțională. De obicei, sunt persoane juridice;*
- b) *particulare, adică sunt separate în mod instituțional de guvern, deși pot primi finanțare publică și pot avea funcționari publici în organele de conducere;*
- c) *autoconducere, adică pot controla propriile activități și sunt libere să aleagă și să concedieze organele de conducere;*
- d) *distribuție nonprofit, adică organizațiile nonprofit pot avea profit, dar acesta trebuie reintrodus în principala misiune*

---

¹ CIRIEC, p. 28-34.

a organizației, și nu distribuit proprietarilor, membrilor, fondatorilor sau organelor de conducere ale organizației;

- e) *voluntar, care înseamnă două lucruri: primul, calitatea de membru nu este obligatorie sau impusă legal; al doilea, trebuie să aibă voluntari care să participe la activitatea sau administrarea lor.*

Abordările referitoare la organizațiile nonprofit diferă în mod clar și de economia socială, în special prin raportare la trei criterii: *criteriul nonprofit, criteriul democrației, criteriul de servire a oamenilor*. În mod sintetic, în tabelul următor sunt structurate diferențierile principale dintre cele două domenii.

Diferențieri între organizațiile nonprofit și economia socială		
Criteriul	Organizații nonprofit	Economia socială
<i>Criteriul nonprofit</i>	<ul style="list-style-type: none"> • organizațiile trebuie să aplice principiul nedistribuirii profiturilor sau surplusului (constrângerea de nedistribuire) 	<ul style="list-style-type: none"> • cooperativele și societățile mutuale, care formează nucleul de decizie al economiei sociale, sunt excluse din al treilea sector de abordarea ONP, întrucât majoritatea acestora distribuie surplusul între membri
<i>Criteriul democrației</i>	<ul style="list-style-type: none"> • conceptul de organizație democratică a unei entități din al treilea sector nu este un criteriu¹. • instituțiile nonprofit își dovedesc <i>utilitatea</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • abordarea economiei sociale exclude în general din al treilea sector orice entitate nonprofit care nu operează în mod democratic, deși este acceptat faptul că organizațiile voluntare nonpro-

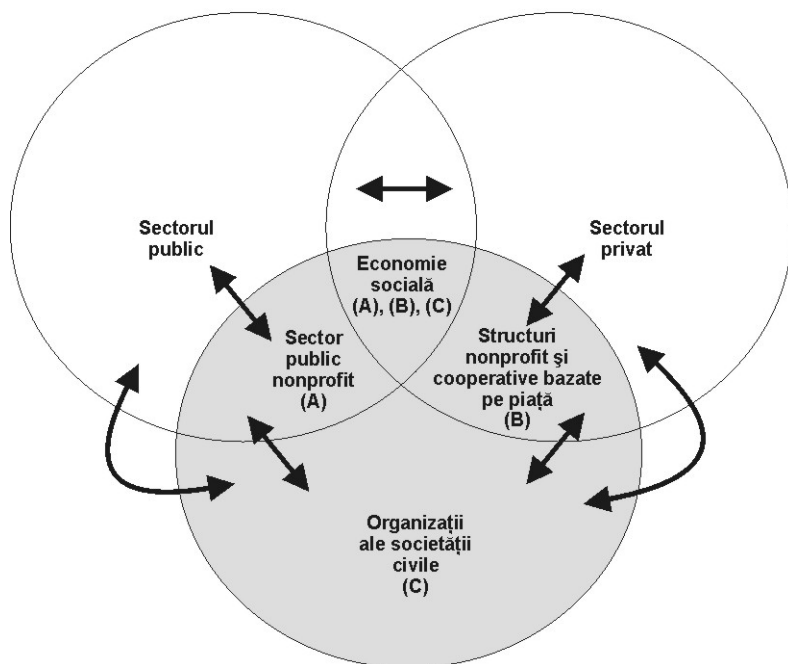
¹ Defourny, J.; Borzaga, C. (2001), *The Emergence of Social Enterprise in Europe*, Routledge, London.

	<i>lor socială</i> prin furnizarea pe gratis de bunuri sau servicii meritate indivizilor sau familiilor	fit care furnizează persoanelor sau familiilor servicii nonpiață, gratis sau la prețuri ne semnificative din punct de vedere economic, pot fi incluse în cadrul economiei sociale
<i>Criteriul de servoire a oamenilor</i>	<ul style="list-style-type: none"> • nu există niciun criteriu de considerare a serviciilor către oameni ca obiectiv prioritar • organizațiile nonprofit pot fi organizate pentru a furniza servicii atât persoanelor, cât și corporațiilor care le controlează sau finanțează 	<ul style="list-style-type: none"> • principalul scop al tuturor organizațiilor este de a servi oamenii sau alte organizații ale economiei sociale • majoritatea beneficiarilor activităților lor sunt persoane individuale, gospodării sau familii, fie ca întreprinzători particulari, fie ca producători sau consumatori; multe dintre aceste organizații acceptă numai persoane individuale ca membri

În privința raporturilor actuale ale structurilor asociative – asociații și fundații – cu domeniul economiei sociale, este important să se cunoască interferența domeniilor privat și public cu sectorul economiei sociale și permeabilitatea granițelor sectoarelor nonprofit și ale structurilor orientate către profit din cadrul economiei sociale. Aceste delimitări sunt exemplificate în ilustrarea grafică de mai jos, oferind posibilitatea de a plasa în mod adecvat structurile specifice organizațiilor neguvernamentale în raport cu sectoarele și subsectoarele economice actuale.

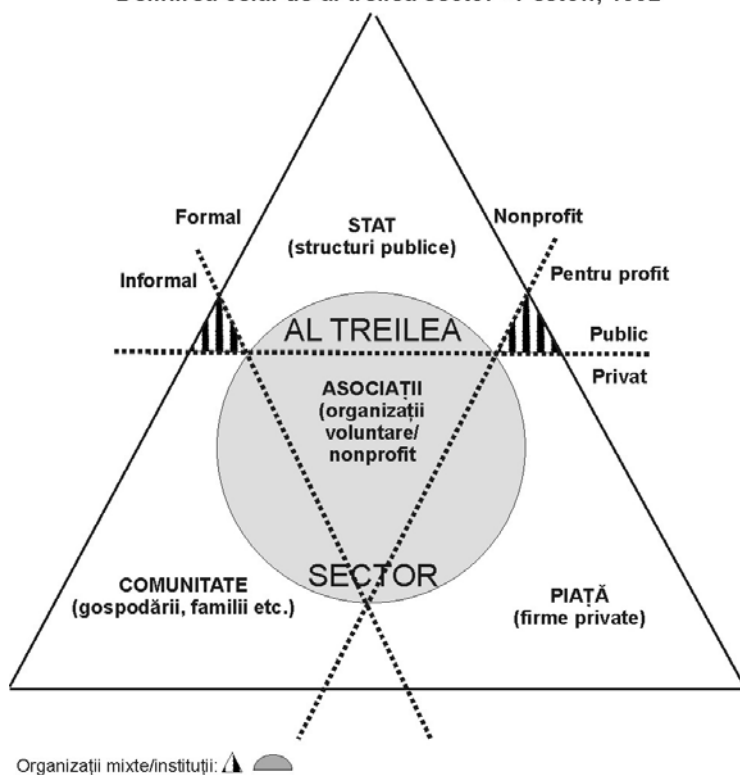
Economia socială în relație cu sectoarele public și privat

Sursa: Mook, L.; Quarter, J.; Richmond, B.J., *What counts, Social accounting for nonprofits and cooperatives, second edition, Sigel Press, London, 2007, p. 24.*

În încercarea de a defini și delimita sfera de acțiune a întreprinderilor sociale și a structurilor societății civile în statele bunăstării, Pestoff (1991) a realizat o schemă ilustrativă a acestor raporturi, pornind de la contextul țărilor scandinave și postcomuniste.

Definirea celui de-al treilea sector - Pestoff, 1992

Sursa: Pestoff, V.A. (1992), „Third Sector and and co-operatives services, From determination to privatization”, *Journal of Consumer Policy*, 15 (1), p. 21-45.

O altă poziționare a organizațiilor neguvernamentale în raport cu economia socială este explicată prin provocările sistemelor mixte de bunăstare, prin „triunghiul economiei plurale” (Roustand et al., 1997), descris de teoria economică a lui Polanyi, ce distinge trei principii:

- Principiul pieței – se referă la convergența dintre cererea și oferta de bunuri și servicii ce se stabilește prin fixarea

prețului. Relația dintre ofertant și client este contractuală, nu implică imersiunea în relații sociale ce par a fi distincte de structurile economice.

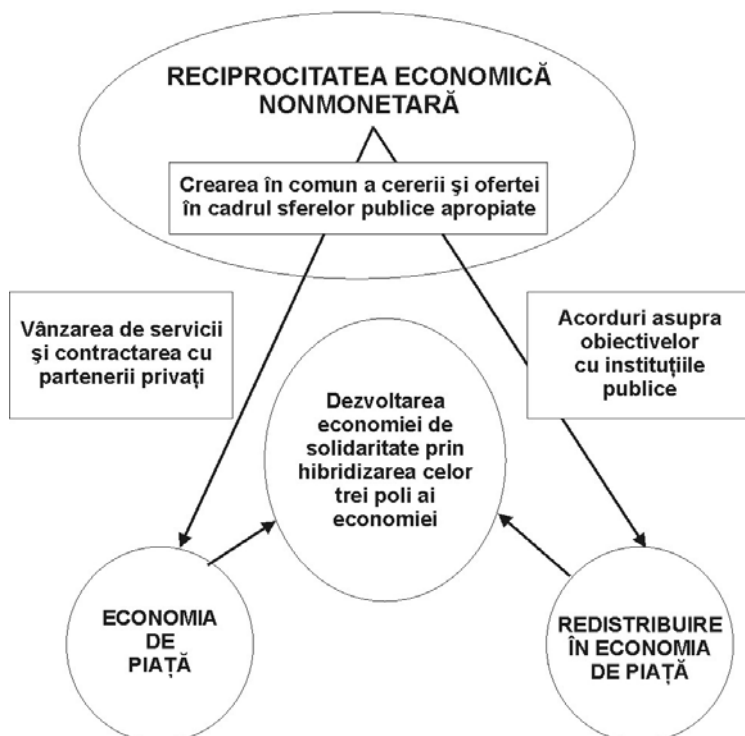
- Redistribuirea – principiul în baza căruia rezultatele producției sunt administrate de către o autoritate centrală responsabilă, ceea ce implică implementarea unei proceduri prin care se stabilesc regulile și obiectivele. Redistribuirea se situează deasupra structurilor formale publice, fiind în acord cu drepturile sociale ale beneficiarilor.
- Reciprocitatea – circularea bunurilor și serviciilor între grupuri și indivizi poate fi modelată numai atunci când toate părțile participante doresc să stabilească relații sociale. Astfel, reciprocitatea își are originea în principiul noncontractual al acțiunii economice în care legătura socială este mai importantă decât bunurile schimbate. Ciclul reciprocității este opus schimbului clasic din piață, pentru că este inseparabil de relațiile umane care exprimă dorința de recunoaștere și putere, precum și de schimbul ce se bazează pe redistribuire pentru că nu este impus de o autoritate centrală.

În baza acestor principii fundamentale, o varietate de combinații s-au dezvoltat și au condus la definirea economiei tripolare din prezent (ilustrația următoare).

Față de aceste poziționări ale raporturilor principale ale organizațiilor neguvernamentale față de economia socială, se poate releva faptul că în ultimii ani problematica acestei forme de economie în România a început să fie studiată atât de către instituțiile publice, cât și de sectorul neguvernamental, sens în care, în această secțiune, se prezintă o parte din rezultatele cercetării derulate în două regiuni ale României – Sud Muntenia

și Sud-Vest Oltenia – în cadrul proiectului „Proactiv, de la marginal la incluziv”, implementat de către Asociația Catalactica în parteneriat cu Aitoliki Development S.A., Local Organization Authority – AITOLIA S.A. și Institutul de Cercetare a Calității Vieții. Cercetarea a îmbinat metode cantitative și calitative de cercetare, astfel încât să poată surprinde cât mai comprehensiv domeniul economiei sociale în cele două regiuni.

Economia bazată pe relații de solidaritate

Sursa: *Laville, J.L., Les services de proximité en Europe, Desclée de Brouwer, Paris, 1992.*

Cercetarea cantitativă a presupus realizarea de chestionare cu populația și cu reprezentanții întreprinderilor sociale. Chestionarele cu populația au vizat: percepția față de entitățile de economie socială, gradul de cunoaștere a acestora, implicarea în activitățile lor, utilizarea serviciilor acestora, disponibilitatea de implicare în activitățile comunitare, măsuri utilizate pentru intrarea/reintegrarea pe piața muncii. Chestionarele cu reprezentanții entităților de economie socială au avut ca principali indicatori: activitățile derulate, serviciile oferite, resursele umane utilizate, modalitățile de utilizare a profitului, tipul de guvernare utilizat, venituri, apartenența la rețele, suportul din partea statului, percepția asupra cadrului legislativ. În cercetare au fost cuprinse 282 de cooperative, 150 de ONG-uri și 236 de case de ajutor reciproc ale salariaților și ale pensionarilor.

Cercetarea cantitativă a fost completată de una calitativă, care a utilizat ca metode interviul în profunzime și studiile de caz. Au fost realizate 12 studii de caz, câte unul pentru fiecare județ, și 124 de interviuri cu autorități publice de la nivel județean și local (administrații publice locale, camera de comerț, agenția de ocupare a forței de muncă, direcțiile de asistență socială) și reprezentanți ai tuturor posibilelor structuri de economie socială (obști/composesorate, asociații de producători agricoli, cooperative, case de ajutor reciproc ale pensionarilor, case de ajutor reciproc ale salariaților, ONG-uri, unități protejate). Principalele teme ale cercetării calitative au fost: măsuri de suport pentru grupurile vulnerabile, profilul entităților de economie socială la nivel județean, activități ale acestor entități, respectarea caracteristicilor entităților de economie socială prezente la nivel internațional (distribuția profitului, modul de luare a deciziilor, scopul social), implicarea în acțiunile de dezvoltare comunitară.

Cercetarea cantitativă a demonstrat că entitățile de economie socială sunt puțin cunoscute de către indivizi, chiar dacă acestea își desfășoară activitatea în zona/regiunea/localitatea din care provine respondentul. Cu alte cuvinte, notorietatea entităților de economie socială este una scăzută sau, în alte cazuri, foarte scăzută.

Cunoașterea entităților de economie socială			
	DA	NU	Nu știu
CAR	38%	25%	26%
CARP	54%	25%	20%
Cooperativă de credit	35%	36%	39%
Cooperativă agricolă	12%	53%	34%
Cooperativă meșteșugărească	13%	49%	37%
Cooperativă de consum	13%	50%	37%
Atelier protejat	6%	52%	41%
ONG	19%	46%	34%
Obște	7%	52%	40%

Sursa: Economia socială în România, București, 2010, p. 81.

Răspunsurile la întrebările privind cunoașterea existenței entităților de economie socială au evidențiat faptul că doar în cazul caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor (CARP) s-au înregistrat procente care depășesc un grad de cunoaștere de 50% în rândul respondenților. Despre existența asociațiilor și fundațiilor (ONG-urile) știu mai puțin de 20% dintre respondenții cercetării.

Cunoașterea entităților de economie socială pe medii de rezidență accentuează o situație prezentă în realitatea românească: existența diferențelor foarte mari între populația din mediul urban și cea din rural în ceea ce privește cunoașterea și

accesul la informație. Astfel, numărul respondenților din mediul rural care declară că știu de existența entităților de economie socială este mai redus față de numărul respondenților din urban. Această diferență își are originea, în principal, în concentrarea formelor asociaționiste specifice economiei sociale (mai puțin cooperativele agricole și obștile) în mediul urban, precum și în structura ocupațională diferită a populației.

Diferențiere urban-rural în ceea ce privește procentul celor care declară că știu de existența la nivel de localitate/județ a instituțiilor de ES									
	CAR	CARP	C. cred.	C. agr.	C. meș.	C. cons.	Atel. prot.	ONG	Obște
Urban	54%	71%	44%	17%	21%	18%	9%	29%	9%
Rural	26%	41%	27%	8%	8%	8%	3%	12%	5%

Sursa: Economia socială în România, București, 2010, p. 81.

Datele obținute în cadrul activității de cercetare a proiectului „Proactiv - de la marginal la incluziv” ilustrează pentru județele Prahova, Argeș și Dâmbovița un nivel mai ridicat de cunoaștere a existenței entităților de economie socială, în timp ce în Giurgiu, Ialomița și Mehedinți se înregistrează cele mai scăzute valori. Coeficienți ridicați au obținut CAR-urile și CARP-urile, iar coeficienți scăzuți atelierele protejate, obștile și ONG-urile.

Diferențiere pe județe în ceea ce privește procentul celor care declară că știu de existența la nivel de localitate/județ a entităților de ES									
	CAR	CARP	C. cred.	C. agr.	C. meș.	C. cons.	Atel. prot.	ONG	Obște
Argeș	53%	67%	38%	10%	16%	18%	5%	21%	5%
Călărași	19%	33%	18%	8%	7%	7%	5%	6%	5%
Dâmbovița	54%	66%	27%	8%	7%	6%	1%	26%	1%

Dolj	30%	49%	24%	10%	15%	17%	8%	18%	7%
Giurgiu	21%	36%	12%	5%	6%	3%	1%	12%	-
Gorj	28%	32%	28%	16%	13%	15%	<u>11%</u>	<u>22%</u>	<u>21%</u>
Ialomița	24%	41%	11%	4%	8%	12%	3%	7%	-
Mehedinți	19%	43%	33%	4%	4%	2%	2%	6%	2%
Olt	41%	<u>62%</u>	<u>63%</u>	7%	<u>20%</u>	10%	1%	24%	-
Prahova	<u>56%</u>	<u>72%</u>	<u>47%</u>	<u>34%</u>	<u>22%</u>	<u>22%</u>	<u>14%</u>	<u>37%</u>	<u>14%</u>
Teleorman	32%	50%	<u>49%</u>	5%	10%	4%	3%	7%	2%
Vâlcea	42%	57%	31%	13%	14%	<u>19%</u>	<u>8%</u>	16%	<u>15%</u>

Sursa: Economia socială în România, București, 2010, p. 82.

În ceea ce privește ONG-urile, datele obținute în cadrul cercetării de teren relevă o situație paradoxală: pe de o parte, lipsa de notorietate, pe de altă parte, bugete mai mari decât ale celorlalte entități. Aceste bugete mai mari se datorează și accesării de fonduri publice sau private pentru derularea activității de către organizațiile neguvernamentale. Din aceste date se poate afirma că voluntariatul constituie o resursă importantă a acestor organizații, având o medie de 7 voluntari la fiecare angajat al unui ONG. Această resursă este foarte importantă pentru reducerea costurilor unei organizații și pentru implicarea cetățenilor în producerea și furnizarea de bunăstare pentru comunitate.

Date privind ONG-urile din Regiunile Sud Muntenia și Sud-Vest Oltenia				
Entități de economie socială	Buget	Angajați	Voluntari	Număr de entități cuprinse în studiu
ONG-uri	12469987	767	5243	150

Sursa: Economia socială în România, București, 2010.

ONG-urile sunt principalii agenți de inovație în procesul de dezvoltare locală. Ele sunt cele care au adus și au aplicat modele

de lucru în comunitate, au stimulat participarea populației în procesul de decizie și la acțiunile întreprinse, au implementat modele de multistakeholder governance-guvernare a actorilor locali (autoguvernare), au creat structuri locale, rețele de acțiune, servicii comunitare, au inițiat procese de planificare strategică participativă, au stimulat dezvoltarea antreprenoriatului social.

Județele din cele două regiuni analizate au beneficiat în unele cazuri de activitatea acestor ONG-uri pe care le consideră „motorul dezvoltării lor”. Este o recunoaștere a unei activități de peste 10-15 ani a ONG-urilor în domeniul dezvoltării comunitare. Există multe zone în care sectorul neguvernamental lipsește, dar putem afirma cu certitudine că, acolo unde există ONG-uri care se implică, localitățile au înregistrat procese de dezvoltare durabile.

În județele Vâlcea, Dolj, Ialomița, Dâmbovița, există ONG-uri care au activități considerate a fi de economie socială. Ele sunt cele care au derulat programe de dezvoltare locală prin care au creat parteneriate cu alte instituții locale și prin care au încercat să crească capacitatea actorilor locali de a se implica în acțiunile derulate la nivel local.

Armonizarea raporturilor principale ale organizațiilor neguvernamentale cu sectorul economiei sociale reprezintă un proces de lungă durată, se reliefează diferite tendințe de recunoaștere și asimilare în funcție de fiecare societate în parte. Din perspectivă națională, implicarea organizațiilor neguvernamentale în activități specifice de economie socială se poziționează în stadii relativ incipiente de constituire și de recunoaștere în această formă de economie.

Capitolul 3

DEZVOLTAREA SECTORULUI ECONOMIEI SOCIALE LA NIVELUL ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE

3.1. Centre de resurse

Definiția centrelor de resurse este prezentată în lucrarea *România 2010. Sectorul neguvernamental - profit, tendințe, provocări*, 2010, a FDSC. Imaginea prezentată pentru centrele de resurse, deși este una generală, este foarte relevantă pentru a înțelege ce sunt acestea, ce rol au și cum se implică în activitățile organizațiilor neguvernamentale, evidențind notele specifice societății civile din România¹.

„Centrele de resurse sunt acele organizații ale societății civile care au drept scop susținerea dezvoltării și promovării sectorului nonprofit și oferirea de servicii ONG-urilor. Aceste organizații se implică activ prin:

- organizarea de evenimente anuale pentru ONG-uri;*
- publicarea de materiale informative adresate sectorului;*
- promovarea de propuneri legislative în favoarea sectorului asociativ;*
- furnizarea de informații;*
- furnizarea de training-uri pentru structurile asociative.”*

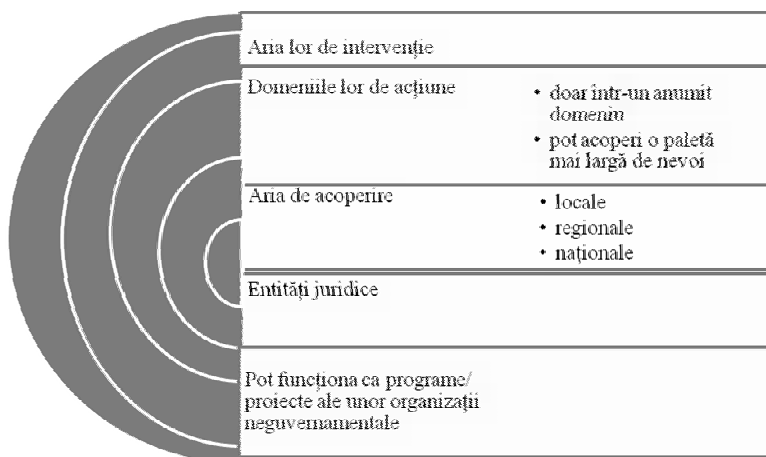
---

¹ Lambru, M.; Vameșu, A. (2010), România 2010. Sectorul neguvernamental - profil, tendințe, provocări, *Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile*.

Printre primele centre de resurse înființate în România au fost *Centrul de Asistență pentru Organizații Neguvernamentale – CENTRAS* și *Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile - FDSC*. Acestea au apărut la începutul dezvoltării sectorului neguvernamental și rolul lor a crescut odată cu apariția contextului de preaderare a României la Uniunea Europeană.

CENTRAS	FDSC
<ul style="list-style-type: none"> - contribuie la dezvoltarea democrației în România prin întărirea sectorului neguvernamental 	<ul style="list-style-type: none"> - influențează adoptările și amendările unor acte normative pentru reglementarea mediului în care organizațiile nonguvernamentale își desfășoară activitatea
<ul style="list-style-type: none"> - acționează ca un centru de resurse și partener strategic pentru toate tipurile de ONG-uri, pentru: <ul style="list-style-type: none"> a. administrația publică centrală și locală b. instituții internaționale c. mass-media d. companii private 	<ul style="list-style-type: none"> - are rol de: <ul style="list-style-type: none"> a. mediator între organizațiile societății civile și autorități b. responsabil în formarea coaliției ONG din domeniul social c. responsabil în formarea Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Dezvoltare (FOND)

Tipologia centrelor de resurse pentru ONG-uri este largă; centrele de resurse pot fi clasificate după criterii diferite:

În contextul economiei sociale, în România, primele centre de resurse apărute au fost cele locale, în 1996. Acestea au fost în mare parte proiecte ale unor organizații neguvernamentale, finanțate prin Programul PHARE, implementat de FDSC.

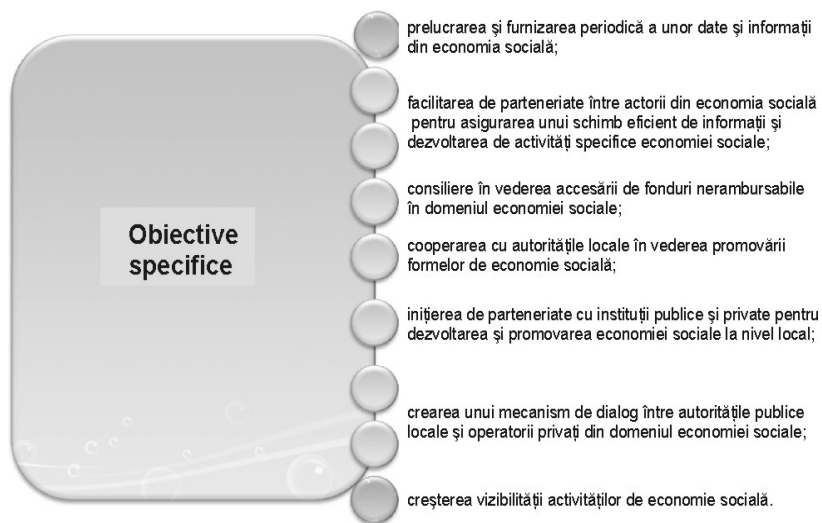
În 1998, existau 20 de centre de resurse funcționale, dar, odată cu încetarea finanțării europene, multe dintre ele s-au dovedit a fi nesustenabile, au devenit inactive. O parte dintre aceste centre au devenit ulterior ONG de sine stătătoare.

Rolurile pe care centrele de resurse în economie socială și le asumă pot fi privite și ca *obiective generale* ale acestora, după cum urmează:

- creșterea gradului de conștientizare privind existența și utilitatea economiei sociale în rândul autorităților publice locale și al populației;
- sprijinirea înființării și dezvoltării de structuri specifice economiei sociale (întreprinderi de economie socială);
- îmbunătățirea accesului actorilor din economia socială la licitațiile publice;

- contribuție la creșterea gradului de ocupare a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, prin facilitarea angajării acestor persoane în sectorul economiei sociale la nivel local.

Obiectivele specifice ale centrelor de resurse în economie socială contribuie la realizarea rolurilor pe care acestea și le asumă:

Misiunea centrelor de resurse în economie socială este de a contribui la dezvoltarea economiei sociale prin promovarea formelor de economie socială, diseminarea de informații și furnizarea de servicii de utilitate tuturor persoanelor/organizațiilor interesate la nivel local.¹

Principalele activități ce se vor desfășura în centrele de resurse în economie socială pot fi grupate astfel:

¹<http://www.economiesociala.info/resurse/misiunea-noastra.html>.

<p>Servicii de informare și sensibilizare prin oferirea spre consultare de</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● publicații, cărți, reviste; ● studii și cercetări, rapoarte; ● prezentări ale diferitelor conferințe; ● studii de caz/cazuri de bună practică; ● documente strategice; ● acte normative.
<p>Servicii specifice pentru susținerea structurilor de economie socială</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● prelucrarea de date și furnizarea de informații (indicatori sintetici, studii etc.); ● facilitarea dialogului între actorii publici și privați relevanți; ● elaborarea de proiecte pentru accesarea de fonduri nerambursabile.
<p>Servicii specifice pentru beneficiarii direcți ai activităților de economie socială</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● organizarea de evenimente la nivel local (târguri, expoziții, ateliere, conferințe); ● organizarea periodică a unor burse locale pentru locuri de muncă în domeniul economiei sociale; ● facilitarea de schimburi de experiență între operatorii interni și externi în domeniul economiei sociale.

Un *exemplu* al importanței și eficienței unui centru de resurse pentru economia socială în România îl reprezintă **CENTRAS - Centrul de Asistență pentru Organizații Neguvernamentale** – o fundație cu tradiție în mediul asociativ românesc¹.

Centrul de Asistență pentru Organizații Neguvernamentale – CENTRAS a fost înființat în 1995, ca o continuare a proiectului „Vocea civică”, desfășurat în România de International Foundation for Election Systems – IFES (Fundația Internațională pentru Sisteme Electorale).

În cei 15 ani de activitate, CENTRAS s-a menținut printre cele mai active organizații neguvernamentale din România. Rezultatele activităților sale influențează evoluția sectorului asociativ românesc atât la nivel local, cât și național. Cu o experiență de 15 ani, CENTRAS este una dintre organizațiile care au implementat, susținut și promovat principiile democratice, prin sprijinirea sectorului nonprofit, prin stimularea

¹<http://www.centras.ro/rol>.

parteneriatului și promovarea modelelor de bună practică, acordând o atenție deosebită cooperării internaționale și parteneriatelor cu caracter regional, urmărind creșterea prezenței românești pe scena internațională. CENTRAS promovează o comunitate în care sectorul public, sectorul de afaceri și societatea civilă cooperează pentru binele cetățenilor, în spiritul valorilor democrației europene, în care miza o constituie binele colectiv global, obținut prin networking, cooperare și acces la informație. Nu în ultimul rând, CENTRAS pledează pentru găsirea celor mai bune soluții în vederea unei societății civile funcționale și eficiente.

CENTRAS face parte din două rețele internaționale: rețeaua Orpheus a European Foundation Centre și CEAVA - Centrul de Sprijin al Vieții Asociative și este membru fondator al Citizen's Pact for CEE. De asemenea, este fondator FOND și SONG.

Cifrele activității CENTRAS includ:

- organizarea și găzduirea anuală a Forumului Național al ONG-urilor din România (12 ediții la rând, 150-200 de participanți în fiecare an);
- publicarea a peste 100 de numere ale revistei ONG-urilor, Atitudini;
- adoptarea Legii sponsorizării după o campanie de susținere care a alăturat mai mult de 500 de ONG-uri într-o coalitiție națională;
- peste 750 de ONG-uri într-o bază de date online, interactivă, gratuită și bilingvă;
- realizarea a 170 de seminarii și training-uri pe 12 teme;
- realizarea a două campanii de promovare a rolului și impactului sectorului nonprofit: „Bridging the Gap” și „Eorika - Despre forța asocierii”;
- organizarea a 10 episoade radio – „Oameni pentru oameni” difuzate pe Radio România Actualități; 5 episoade tv – „Dincolo de vis” pentru emisiunea de dimineață de pe ProTV și un pachet de training – „Imagini - ONG-urile și mass-media” (1000 de copii), în parteneriat cu Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile și BBC World;

- *coordonarea a șase campanii de conștientizare publică asupra prevenirii abandonului copilului;*
- *editarea a patru manuale pentru ONG-uri (Ghid practic pentru funcționarii de PR în ONG-uri; Campanii de lobby, susținere și conștientizare publică pentru ONG-uri; Managementul parteneriatelor public-privat; Bune practici pentru lucrul eficient cu consiliul director);*
- *managementul unui program de internship pentru 24 de studenți la jurnalism, în vederea creării unei premise pentru viitorii specialiști în jurnalism cu experiență practică și directă în promovarea valorilor și principiilor civice.*

Obiectivele activităților desfășurate sunt:

- să contribuie la creșterea capacității instituționale a ONG-urilor din România;
- să contribuie la o mai strânsă cooperare în cadrul sectorului neguvernamental și în egală măsură cu administrația publică, media, cetățenii și sectorul profit;
- să dezvolte modele de succes replicabile, în vederea îmbunătățirii activităților ONG-urilor.

Un centru de resurse se poate specializa în anumite *arii de expertiză*. Astfel, **Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile**¹, pe baza nevoilor diversificate de dezvoltare a sectorului nonprofit românesc, și-a asumat încă de la început o serie de roluri în cadrul societății civile:

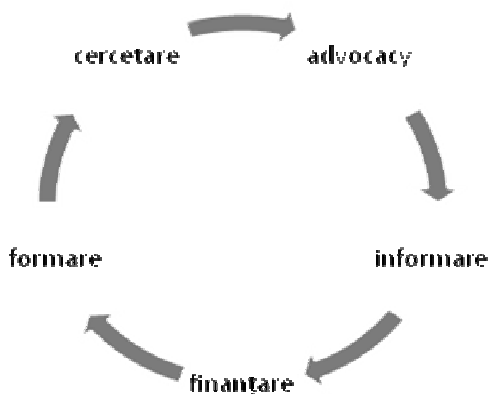
- a. centru național de resurse;
- b. centru de cercetare a sectorului nonprofit;
- c. promotor al sectorului nonprofit;

---

¹ Organizație neguvernamentală, independentă, înființată ca persoană juridică fără scop lucrativ în anul 1994, la inițiativa Comisiei Europene.

- d. administrarea și acordarea de asistență tehnică pentru programele de finanțare europene destinate sectorului ONG.

Asumându-și misiunea de a facilita dezvoltarea unei societăți civile influente și autonome, capabile să răspundă nevoilor oamenilor, FDSC are ca arii de expertiză¹:

a. Advocacy - coaliții

FDSC se implică în influențarea adoptării și amendării unor acte normative care reglementează mediul în care organizațiile nonguvernamentale își desfășoară activitatea. Printre inițiativele pentru care FDSC și-a asumat un rol de mediator între organizațiile societății civile și autorități se află:

- elaborarea unor politici și acte legislative din domeniul social;
- inițiativa 2%;
- legislația privind organizarea și funcționarea asociațiilor și fundațiilor;
- cadrul fiscal al ONG-urilor.

---

¹ <http://www.fdsc.ro/pagini/arii-de-experienta.php>.

FDSC și-a asumat un rol central în formarea Coaliției ONG din Domeniul Social și în formarea Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Dezvoltare (FOND).

b. Informare

FDSC a pus de-a lungul timpului la dispoziția celor interesați baze de date și Catalogul societății civile, furnizând astfel informații referitoare la organizațiile neguvernamentale active din România. Prin buletinul electronic **Voluntar**, oferit gratuit, FDSC informează în mod curent circa 10.000 de beneficiari (organizații neguvernamentale, instituții publice, universități și școli, persoane fizice) cu privire la informațiile-resursă disponibile în și pentru sectorul ONG. De asemenea, FDSC contribuie la informarea sectorului ONG, organizând în mod curent evenimente: conferințe, seminarii, dezbateri publice locale și naționale.

c. Cercetare

FDSC a demarat o serie de cercetări ale sectorului, destinate fundamentării deciziilor sectorului public și marilor donori internaționali, privind impactul programelor ONG-urilor în diferite domenii ale societății. De asemenea, au fost abordate temele corupției în administrația publică, viabilității ONG-urilor, comportamentului asociativ și filantropic al românilor.

O serie de studii au drept scop documentarea asupra dimensiunii și evoluției sectorului nonprofit, iar altele analizează mecanismele de finanțare ale sectorului în momentele-cheie ale evoluției acestuia. FDSC este partener în derularea cercetărilor privind sectorul nonprofit cu organizații cum ar fi: CIVICUS - Alianța Mondială pentru Participarea Cetățenilor, Universitatea Johns Hopkins, USAID.

d. Formare și consultanță

Pentru a veni în întâmpinarea nevoilor de dezvoltare ale ONG-urilor, FDSC a creat o serie de servicii de formare și consultanță în domenii ca:

- management de proiect;
- scrierea propunerilor de finanțare pentru fondurile europene (PHARE, fonduri structurale);
- formare de formatori;
- management financiar;
- planificare strategică;
- resurse umane etc.

e. Finanțare/managementul granturilor și asistență tehnică

Din 1996, peste 3000 de organizații neguvernamentale au fost beneficiari ai proiectelor administrate direct sau pentru care FDSC a acordat asistență tehnică, proiecte vizând:

- înființarea de centre de resurse pentru ONG-uri;
- oferirea de instruire;
- informarea, dezvoltarea organizațională, crearea și dezvoltarea de servicii sociale;
- susținerea dezvoltării de coaliții și rețele;
- susținerea democrației și protecția drepturilor omului;
- alte tipuri de proiecte și programe.

Centre de resurse internaționale:

- Centrul de Resurse pentru Participare Publică, <http://www.ce-re.ro/home>;
- Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, <http://www.edrc.ro/>;
- Amnesty International, www.amnesty.org;
- Center for International Human Rights Law, <http://www.rightsinternational.org/links.html>;
- Human Rights Watch, www.hrw.org;
- International Human Rights Education Consortium, www.utica.edu/academic/institutes/ihrec.

3.2. Formarea resurselor umane

Resursele umane constituie elementul creator, activ și coordonator al activităților din cadrul unei organizații, ele influențând decisiv eficacitatea utilizării tuturor resurselor - materiale, financiare și informaționale. O organizație care își propune atingerea unor obiective de performanță trebuie să acorde atenție și resurse procesului de formare a resursei umane.

Individul, prin structura sa, prin sentimente, mentalitate, cultură, motivație, dorințe și în special prin conștiința de sine, poate împiedica sau, dimpotrivă, poate potența o acțiune, un proces, o activitate. Prin natura sa de ființă sociabilă, omul trăiește și acționează în colectivitate, face parte din anumite grupuri de care se simte mai mult sau mai puțin atașat, grupuri care, la rândul lor, interacționează cu alte grupuri, depinzând de unele și exercitând influențe asupra altora. Prin urmare, inițierea și desfășurarea cu succes a activităților diferitelor organizații depind într-o măsură covârșitoare de gradul în care este înțeleș, motivat și coordonat factorul uman.

Comunicarea Comisiei COM(2010)2020 „*Europa 2020, O strategie pentru creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii*” evidențiază formarea profesională continuă ca fiind una dintre prioritățile strategice ale Uniunii Europene. Fondul Social European sprijină investițiile în capitalul uman, dezvoltarea și formarea profesională a resurselor umane, în concordanță cu Strategia europeană pentru ocupare revizuită.¹

---

¹ *Comunicarea Comisiei COM(2010)2020, Europa 2020, O strategie pentru creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, <http://euфинantare.info/fse.html>.*

Definiția formării resursei umane:

Prin formarea resursei umane, în calitate de activitate a unei organizații, desemnăm ansamblul proceselor prin care indivizii își însușesc, într-un cadru organizat, cunoștințele, aptitudinile, deprinderile și comportamentele trebuitoare exercitării unor activități/ocupații necesare respectivei organizații/firme.

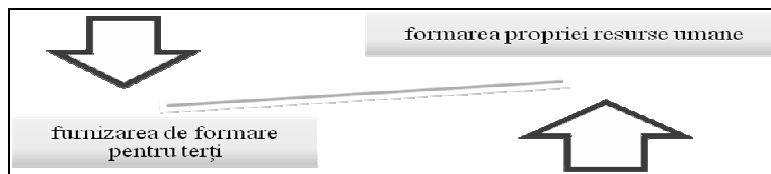
Sursa: Nicolescu, Ovidiu; Verboncu, Ion, Fundamentele managementului organizațiilor, <http://www.scribd.com/doc/51110544/4/Definirea-form%C4%83rii-%C5%9Fi-perfec%C5%A3ion%C4%83rii>.

Formarea resursei umane este un proces sistematic de schimbare a comportamentului, cunoștințelor și motivației indivizilor dintr-o organizație, în scopul îmbunătățirii echilibrului între caracteristicile persoanei și cerințele activității¹.

Procesul de formare a resursei umane diferă de ceea ce se numește în general „educație”, pentru că tinde să fie particularizat pe tipul de activitate ce trebuie desfășurată, fiind mai orientat spre instrumente și tehnici și mai puțin pe cunoaștere².

Performanța unei organizații depinde în mod direct de performanța resurselor umane pe care ea le integrează. Elaborarea și aplicarea strategiilor specifice în domeniul resurselor umane reprezintă un act de responsabilitate managerială, atât în raport cu organizația, cât și în raport cu fiecare individ implicat.

O organizație neguvernamentală are un dublu rol în *procesul de formare a resursei umane*:

¹ Milkovich, G.; Bourdreau, J. (1991), *Human Resources Management*, R. Irvin, New York.

² Pânișoară, G.; Pânișoară, Ion-Ovidiu (2005), *Managementul resurselor umane*, Ed. Polirom, Iași.

Programele de formare au două funcții importante:

- utilitatea - contribuie la dezvoltarea cunoștințelor, deprinderilor, aptitudinilor participanților și se reflectă în realizarea performantă a atribuțiilor;
- motivarea - instruirea conferă sentimentul de încredere în competențele proprii și determină creșterea satisfacției în muncă.

Obiectivele unui program de formare a resursei umane pot fi:

- ✓ îmbunătățirea execuției unor sarcini specifice;
- ✓ executarea unor lucrări specifice;
- ✓ rezolvarea unor sarcini noi;
- ✓ dezvoltarea unor capacități specifice (decizionale, de rezolvare a problemelor etc.).

Există o legătură de cauzalitate între nevoia organizațională și intervenția formativă. În alegerea unui program de formare trebuie să se opereze distincția între:

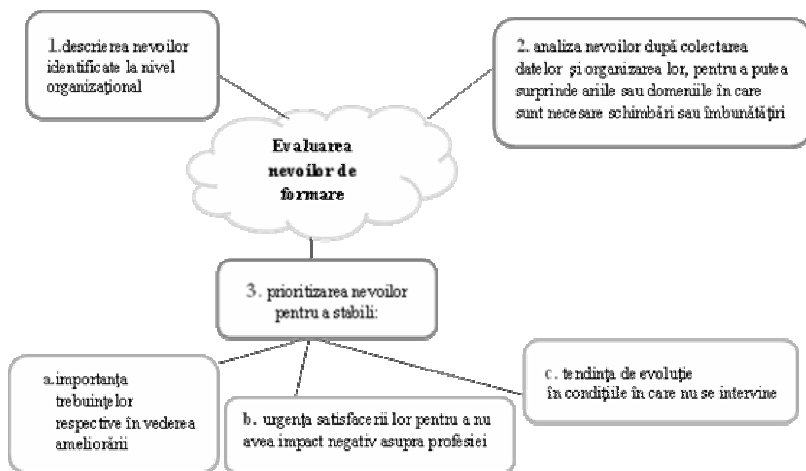
- *nevoile organizației* ⇨ *dezvoltarea resursei umane*;
- *nevoile individuale* ⇨ *dezvoltarea personală*.

Succesul unui demers de formare a resursei umane este asigurat de armonizarea nevoilor organizaționale cu cele individuale.

Prin procesul de formare se pot corecta problemele apărute la nivelul resurselor umane (organizațional sau individual), înainte ca acestea să genereze disfuncționalități la nivelul organizației. Viziunea asupra corelației dintre nevoia organizațională și intervenția organizațională dă măsura viabilității managementului organizațional.

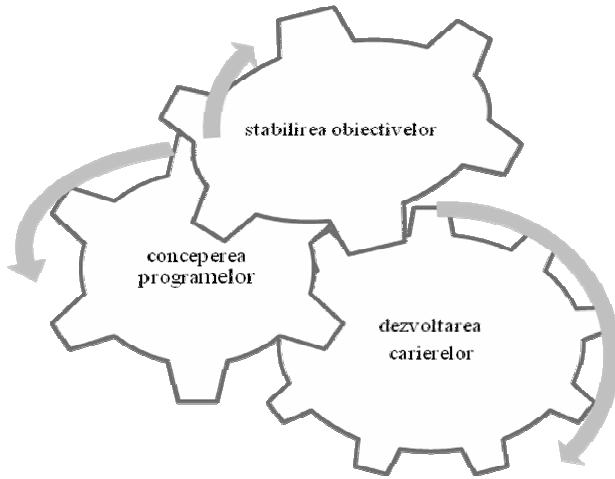
Nevoile individuale de formare pot fi diferite în funcție de nivelul de pregătire, de experiența în muncă, de aspirațiile și de motivațiile personale.

Procesul de evaluare a nevoilor de formare presupune:

Orice proces de formare trebuie să urmeze etapele:

În proiectarea unui program de formare, trebuie asigurate următoarele resurse:

1. umane: formatorul, cursanții, echipa de management a programului;
2. materiale: spațiul, timpul, materialele/consumabilele necesare, logistica;
3. financiare: bugetul alocat/disponibil pentru activitatea de formare;
4. informaționale: despre participanți, informația propriu-zisă, informațiile despre programul de formare.

Proiectarea unui program de formare trebuie să răspundă la următoarele întrebări:

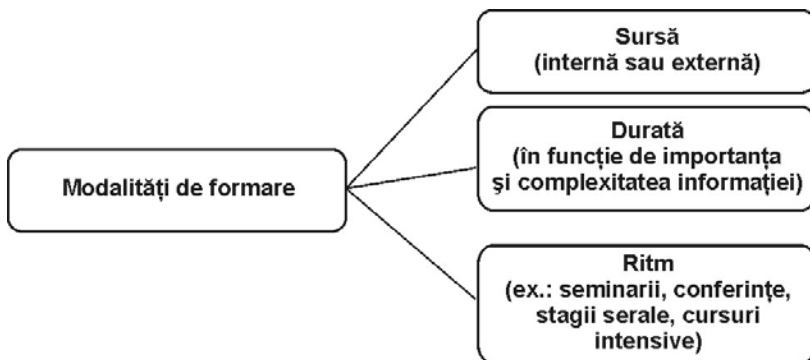
- *ce voi face?* ⇒ *obiectivele programului;*
- *cu ce voi face?* ⇒ *resursele necesare;*
- *cum voi face?* ⇒ *metodele și mijloacele necesare;*
- *cum voi ști dacă s-a realizat ceea ce trebuia?* ⇒ *sistemul de evaluare.*

Sursa: *Negreț, I.; Jinga, I. (1999), Învățarea eficientă, Ed. Aldin, București.*

În practica modernă a formării, se înregistrează câteva tendințe:

De la:	La:
Formare tutorială (de către formator)	Formare prin studiu autocondus
Formare externă	Formare în interiorul organizației
Durată fixă a formării	Durată flexibilă a formării
Cursuri lungi, teoretice	Cursuri predominant metodologice
Achiziție de cunoștințe	Formare de competențe

Programele de formare pot fi clasificate în funcție de diferite criterii:

În funcție de *furnizorul/sursa de formare*, distingem **formarea internă și formarea externă**. În cazul organizațiilor neguvernamentale, formarea care se produce în interiorul organizației poate fi sub formă de:

- voluntariat;
- sesiuni de formare pentru angajații organizației;
- internship;

- construirea echipei/team building;
- perfecționare prin practică;
- participarea la proiecte;
- delegarea de sarcini;
- participarea la întâlniri/ședințe.

Formarea externă poate fi o alternativă pentru o organizație și poate fi realizată prin cursurile de formare oferite de instituțiile abilitate, guvernamentale sau neguvernamentale, locale sau internaționale.

Pe lângă diferența care există în funcție de sursa formării (internă și externă), mai există și o diferență în ceea ce privește *durata și ritmul* acestora.

Durata unui program de formare este strict legată de:

- ❖ importanța mesajului transmis;
- ❖ creditele alocate fiecărei acțiuni;
- ❖ disponibilitatea celor incluși în acest proces.

Atunci când vorbim de ritmul formării, ne referim la disponibilitatea persoanelor care urmează procesul de formare.

Variațiile de durată și ritm sunt evidențiate prin exemplificarea unor forme de programe:

seminarul	conferințele periodice	stagiile serale	stagiile cu program complet
•plasează subiecții într-un context nou și poate favoriza concentrarea	•nu întrerup ciclul activității	•concomitente cu activitatea desfășurată	•înlocuiesc activitatea productivă și au aceeași durată

Evaluarea programelor de formare trebuie să fie „veriga” care asigură informațiile necesare pentru activitățile viitoare ale

organizației¹. Evaluarea poate fi realizată prin analiza reacțiilor cursanților, a achizițiilor dobândite, a schimbărilor comportamentale ale participanților la formare și a rezultatelor tangibile - a îmbunătățirilor constatate.

Fondul Social European sprijină investițiile în dezvoltarea resurselor umane direcționate către următoarele priorități:

1. Creșterea adaptabilității forței de muncă, a întreprinderilor și antreprenorilor pentru sprijinirea schimbărilor economice, prin:

a. promovarea învățării pe tot parcursul vieții și creșterea investițiilor în capitalul uman pentru asigurarea accesului la formare, dezvoltarea calificărilor și competențelor profesionale, diseminarea mijloacelor TIC, e-learning, promovarea antreprenoriatului și inovației, precum și inițierea de afaceri;

b. elaborarea și diseminarea unor forme inovative și mai productive de organizare a muncii, identificarea competențelor și profesiilor cerute pe piața muncii, dezvoltarea serviciilor de sprijin pentru ocupare și formare.

2. Încurajarea accesului la ocupare și incluziune sustenabilă pe piața muncii pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și cele inactive, precum și prevenirea șomajului în special în rândul șomerilor pe termen lung și al tinerilor, prin:

a. implementarea măsurilor active și preventive, cum ar fi formarea personalizată, căutarea unui loc de muncă, reorientare și inițiere de afaceri;

b. accesul la piața forței de muncă prin creșterea participării femeilor, a migranților;

c. modernizarea și consolidarea instituțiilor și serviciilor publice de ocupare.

---

¹ Pânișoară, G.; Pânișoară, Ion-Ovidiu (2005), Managementul resurselor umane, Ed. Polirom, Iași.

3. *Sprrijinirea incluziunii sociale în rândul persoanelor dezavantajate, în vederea susținerii integrării lor în muncă, și combaterea tuturor formelor de discriminare pe piața muncii, prin:*

a. *integrarea și (re)inserția pe piața muncii a persoanelor dezavantajate prin măsuri de ocupare în domeniul economiei sociale, facilitarea accesului la educație și formare profesională;*

b. *diversitatea la locul de muncă și combaterea discriminării pe piața muncii.*

4. *Extinderea și îmbunătățirea investiției în capitalul uman, prin elaborarea și implementarea reformelor în sistemele de educație și formare, precum și prin crearea de rețele între instituții de învățământ superior, centre de cercetare și dezvoltare și întreprinderi.*

5. *Promovarea parteneriatelor la nivel național, local și transnațional, prin colaborarea actorilor relevanți pentru sprijinirea reformelor în domeniul ocupării și al incluziunii pe piața muncii.*

În cadrul obiectivului „Convergență”, intervențiile FSE susțin extinderea și îmbunătățirea investiției în capitalul uman, prin:

1. *dezvoltarea și implementarea de reforme în educație și formare, pentru a răspunde priorităților unei societăți bazate pe cunoaștere și necesității de învățare pe tot parcursul vieții;*

2. *creșterea participării în educație și formare inițială și continuă, inclusiv prin acțiuni de reducere a abandonului școlar, egalitate de șanse și creșterea accesului și calității în educație și formare;*

3. *dezvoltarea potențialului uman în cercetare și inovare, prin studii post-universitare și formarea cercetătorilor. În aceeași măsură, Fondul Social European sprijină acțiunile transnaționale și interregionale, prin schimbul de informații, experiențe, rezultate și bune practici.*

3.3. Rețele și parteneriate

Capitalul social reprezintă elementul fundamental al organizației neguvernamentale, fiind nevoie de o serie de acțiuni

pentru a prospera. Principiul fundamental este stabilirea unui parteneriat puternic între organismele locale, mai ales participarea indivizilor care au fost excluși din punct de vedere social. În primul rând, trebuie realizat un corp central intermediar pentru planificare, control și implementarea unui plan strategic.

Pentru ca acest corp intermediar să fie capabil să realizeze un parteneriat efectiv în a identifica problemele sociale locale, ar trebui urmate proceduri clasice:

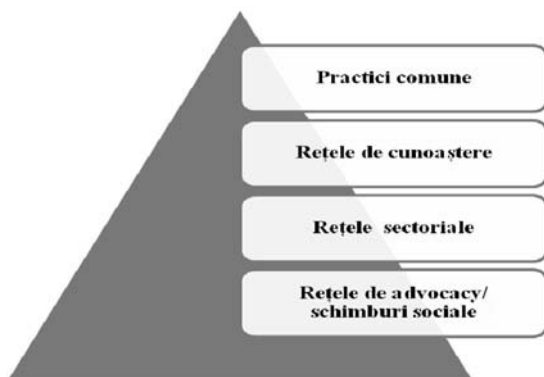
- înființarea unei rețele informale a ONG-urilor active în zonă;
- parteneriat informal cu autoritățile;
- înființarea unui comitet de conducere care să invoce cele mai active entități sociale;
- definirea unui cadru de lucru bazat pe cooperare cu organismele guvernului local;
- identificarea celor mai importante probleme sociale și grupuri-țintă care să se adreseze proiectului pilot;
- determinarea obiectivelor din parteneriat, adică:
  - a) o colaborare strânsă pentru o intervenție integrată și implementarea cu succes a unui plan strategic;
  - b) o colaborare strânsă pentru a evita munca dublă și exploatarea experiențelor cerute;
  - c) o colaborare pentru sensibilizarea și mobilizarea entităților locale, cu scopul de a gestiona simplu și flexibil proiectul;
  - d) colaborarea și participarea activă a partenerilor.

Ultimul obiectiv este foarte important, deoarece vizează implicarea partenerilor în:

- familiarizarea cu scopul și planul strategic – mobilizarea autorităților locale și sensibilizarea societății;

- mobilizarea microproiectelor – identificarea cazurilor eligibile pentru finanțare (completarea aplicațiilor);
- selecția microproiectelor în economia socială;
- controlarea microproiectelor și sprijinirea lor tehnică;
- evaluarea microproiectelor și a proiectului în general;
- înființarea unei asemenea rețele care poate:
  - i. să identifice cazurile eligibile, cum ar fi persoanele excluse social care se confruntă cu amenințarea de a fi șomer, dar are potențial să acționeze în acord cu principiile economiei sociale;
  - ii. să accentueze problemele sociale locale și posibilitățile de a le controla prin acțiuni particulare.

Rețelele și parteneriatele ONG-urilor sunt o componentă majoră a dezvoltării societății civile, fiind un factor de creștere a capitalului social¹, apărând ca un răspuns la complexitatea problemelor ce au o mare varietate de scopuri. Rețelele și parteneriatele joacă un rol activ în îmbunătățirea comunicării între partenerii sociali. Există o mare varietate de rețele:

---

¹ www.usaid.gov/our_work/cross-cutting_programs/private_voluntary_cooperation.

Rețelele/parteneriatele pot fi atât asocieri informale, cât și formale, funcționând la nivel local, regional, național sau internațional. Cel mai adesea, ele funcționează sub forma unui centru de resurse pentru propriii membri.

Rețelele/parteneriatele eficiente se disting prin următoarele caracteristici¹:

- capital social puternic;
- leadership;
- management și administrare;
- învățare comună;
- parteneriate mutuale cu donatori;
- structuri diverse;
- orientate spre excelență;
- procese decizionale democratice.

O rețea se formează fie de la bază, pornind de la diferite organizații care promovează valori comune, fie de la un inițiator al rețelei către organizații, cel mai adesea fiind o combinație între aceste două modalități. Adesea, rețeaua este informală la început, având tendința de a-și crește gradul de formalizare pe măsură ce funcționează. Structura unei rețele depinde de motivația inițiatorilor sau de scopul în care a fost creată.

Pentru asigurarea viabilității unei rețele, este necesar un proces continuu de monitorizare și de evaluări periodice ale funcționalității ei, raportate la nevoile membrilor constitutivi.

Pentru o organizație neguvernamentală, calitatea de a fi membru al unei rețele/parteneriat poate aduce următoarele beneficii:

---

¹ *Liebler, Claudia; Ferri, Marisa (2004), NGO Networks: Building Capacity in a Changing World, A Study Supported by Bureau for Democracy, Conflict and Humanitarian Assistance, Office of Private and Voluntary Cooperation, November.*

- ✓ creșterea accesului la informații;
- ✓ expertiză și resurse financiare;
- ✓ efecte multiplicatorii ale activităților;
- ✓ creșterea vizibilității;
- ✓ solidaritate și sprijin;
- ✓ împărtășirea bunelor practici;
- ✓ creșterea eficienței în activitate.

Alte beneficii pot fi: reducerea izolării, creșterea credibilității, autodezvoltarea organizației. Calitatea de membru al unei rețele are un impact deosebit asupra capacităților ONG-urilor, ele devin mai independente, mai creative și mai eficiente, putând acționa asupra vieții indivizilor, a comunității și a țărilor în care își desfășoară activitatea¹. Dezvoltarea unei organizații prin participarea la o rețea/parteneriat presupune considerarea ei ca un organism viu, cu drepturi care trebuie luate în considerare și respectate, mai degrabă decât ca o organizație care implementează programe sau are acces la fonduri.

Capacitățile pe care trebuie să le promoveze și să le dezvolte o rețea/un parteneriat sunt:

- abilitatea de a lucra peste limitele tradiționale;
- capacitatea de a învăța cum să învețe;
- abordări creative, noi;
- dezvoltarea unei viziuni sistemice;
- acces la noile tehnologii;
- echilibru între autonomie și independență;
- cooperare și competiție.

---

¹Liebler, Claudia; Ferri, Marisa (2004), *NGO Networks: Building Capacity in a Changing World, A Study Supported by Bureau for Democracy, Conflict and Humanitarian Assistance, Office of Private and Voluntary Cooperation, November.*

Prin intermediul rețelelor, se pot produce schimbări organizaționale în domeniul colaborării, inovării, învățării, prin schimb de experiență sau transfer de bune practici.

Procesul de dezvoltare a unei organizații cuprinde următoarele elemente:

- un scop menit să îmbunătățească funcționarea organizației;
- intervenții orientate spre întreg sistemul organizațional;
- utilizarea furnizorilor de dezvoltare;
- autoformarea responsabilă;
- focusarea schimbărilor organizaționale;
- implicarea unei largi game de instrumente și mecanisme.

3.4. Voluntariatul

Legea voluntariatului nr. 195 din 2001, actualizată prin Legea nr. 339/17 iulie 2006, definește astfel voluntariatul¹:

"Voluntariatul este activitatea de interes public, desfășurată din proprie inițiativă de orice persoană fizică, în folosul altora, fără a primi o contraprestație materială; activitatea de interes public este activitatea desfășurată în domenii cum sunt: asistența și serviciile sociale, protecția drepturilor omului, medico-sanitar, cultural, artistic, educativ, de învățământ, științific, umanitar, religios, filantropic, sportiv, de protecție a mediului, social și comunitar și altele asemenea."

Sub incidența acestei definiții generale, se întâlnesc diferite variante:

---

¹www.voluntariat.ro/doc/legislatie_voluntariat/LegeaVoluntariatului2006.doc

Pro Vobis
www.provobis.ro/

- "Voluntariatul este activitatea desfășurată din proprie inițiativă, prin care o persoană fizică își oferă timpul, talentele și energia în sprijinul altora fără o recompensă de natură financiară, dar care poate deconta cheltuielile realizate în sprijinul proiectului în care este implicată."

**Consiliul Național al
Voluntariatului, iunie 2002**

- "Voluntariatul este activitatea desfășurată din proprie inițiativă, de orice persoană fizică, în folosul altora, fără a primi o contraprestație materială."

Notele definitorii ale unei activități de voluntariat sunt:

- să fie desfășurată de o persoană (fizică, nu juridică);
- să fie desfășurată în beneficiul altcuiva - o persoană, o familie, un grup, o comunitate sau societatea în general;
- să fie desfășurată fără ca cel care o desfășoară să primească o recompensă materială raportată la valoarea muncii prestate;
- să fie desfășurată din proprie inițiativă.

Voluntariatul nu se confundă cu "*munca patriotică*". Voluntariatul, în înțelesul actual, reprezintă un schimb reciproc avantajos între om și comunitate.

După Primul Război Mondial, începând cu anul 1920, a apărut nevoia de solidaritate și dorința de a acorda asistență (adesea reciprocă). Istoria consemnează un grup de voluntari din Austria care s-au apucat să reconstruiască un sat în apropiere de Verdun, fost câmp de război. Prima mișcare de voluntariat este cunoscută sub numele și abrevierea sa franceză, Service Civil International, SCI. În 1934, SCI a trimis patru voluntari europeni pentru a lucra cu cei mai săraci din India – un grup de pionieri ce au fost ascendenții Programului Britanic de Voluntariat, Corpului Păcii al SUA, Serviciului de Dezvoltare German și altora care au precedat Programul de Voluntariat ONU.

În timp, voluntariatul s-a dovedit a fi un bun mijloc de acțiune și de a construi prietenii printre tineri, atât în Europa, cât și în SUA, iar în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, în câteva țări, voluntariatul ținea locul mobilizării militarilor din motive de conștiință. În 1948, UNESCO și Comitetul de Coordonare al acestuia au creat Serviciul Internațional de Voluntariat a Voluntarilor de la Vest la Est.

La sfârșitul anilor '40 și pe durata anilor '50, tinerii voluntari au jucat un rol important în reconstrucția Europei și în stabilirea prieteniiilor transfrontaliere, de la proiecte ce au variat de la reconstrucția Varșoviei centrale la reconstrucția satelor afectate de război în Europa de Vest.

În Asia, Africa și America Latină, mișcările naționale de voluntariat au apărut din dorința de emancipare de sub dominația colonială.

Voluntariatul pe termen lung în țările în curs de dezvoltare a luat amploare în anii 1960. Pentru a fi siguri că voluntarii nu vor fi folosiți ca soldați în războiul rece, a fost susținută crearea unui corp de voluntari ONU.

În anii '70 s-a început cu crearea Programului de Voluntari ONU în nord-estul Europei. UNESCO și UE au sprijinit în comun rețeaua EASTLINKS¹ (după Arthur Gillette, fostul director UNESCO al Departamentului de Tineret și Activități de Sport).

Cadrul legal al voluntariatului în România²

Pentru prima dată, voluntariatul este reglementat prin *Legea voluntariatului nr. 195/2001*, publicată în Monitorul oficial nr. 642 din 30 august 2002.

---

¹ http://www.voluntareuropean.ro/putina_istorie.php.

² www.voluntariat.ro/doc/legislatie_voluntariat/LegeaVoluntariatului2006.doc.

Ulterior, Legea nr. 629/2002 prevede aprobarea Ordonantei nr. 58 din 22 august 2002 pentru modificarea și completarea Legii voluntariatului nr. 195/2001.

În 13 aprilie 2010, a avut loc la Senatul României o dezbatere publică a propunerilor de modificare a Legii nr. 195/2001 – Legea voluntariatului. Noul proiect propune mai multe modificări menite să aducă legea voluntariatului mai aproape de realitatea practică și să alinieze prevederile acesteia cu evoluția mișcării de voluntariat și schimbările produse de la momentul adoptării inițiale a acestei legi.¹

Există referințe/reglementări legale privind voluntariatul în actele normative specifice diferitelor domenii de activitate, de exemplu:

- ✓ pentru protecția civilă² - Legea nr. 481 din 8 noiembrie 2004 privind protecția civilă;
- ✓ pentru îngrijirea la domiciliu³ - Hotărârea de Guvern nr. 1317 din 27 octombrie 2005 privind sprijinirea activităților de voluntariat în domeniul serviciilor de îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice;
- ✓ pentru protecția mediului⁴ - Ordinul nr. 439 din 21 mai 2002 pentru aprobarea organizării acțiunii de voluntariat în domeniul protecției mediului.

Activitatea de voluntariat a apărut și în România, odată cu schimbările democratice din societatea românească. O trecere în revistă a principalelor evenimente din istoria voluntariatului (perioada 1990-2007) relevă atât creșterea numărului de organizații implicate, cât și diversificarea domeniilor de acțiune⁵.

---

¹ www.voluntariat.ro/index.php.

² www.igsu.ro/legislatie.htm.

³ http://sas.mmssf.ro/temp/Hg_1317_2005.doc.

⁴ <http://sas.mmssf.ro/compendiumLegislativ.php?id=22>.

⁵ <http://www.centras-constanta.ro/content/view/131/57/>.

Anul	Evenimentele
1990	<ul style="list-style-type: none"> • Organizațiile nonguvernamentale încep să implice voluntari în activități. • Organizațiile internaționale (Peace Corps, Voluntary Service Overseas etc.) încep să plaseze voluntari străini în România. • Organizațiile internaționale cu filiale în România (World Vision, Habitat for Humanity) aduc experiența și expertiza în managementul voluntarilor. • Diferiți finanțatori încep să sprijine proiecte care includ componente de voluntariat (Uniunea Europeană, Fundația Principesa Margareta, Fundația pentru o Societate Deschisă etc.).
1997	<ul style="list-style-type: none"> • Apar primele centre de voluntariat cu sprijinul Uniunii Europene, prin programul PHARE (departamentul din cadrul Pro Vobis în Cluj și Centrul Activ în Botoșani). • Pro Vobis își schimbă misiunea și devine primul centru de voluntariat independent din România.
1999	<ul style="list-style-type: none"> • Apar alte două centre de voluntariat cu sprijinul Fundației pentru o Societate Deschisă (la Timișoara și la Baia Mare).
2001	<ul style="list-style-type: none"> • Anul Internațional al Voluntariatului, declarat de către Națiunile Unite. • Apare primul centru de voluntariat independent prin schimbarea misiunii Asociației Umanitare Pro Vobis, care astfel devine Centrul Național de Voluntariat Pro Vobis. • Se pun bazele Rețelei Naționale a Centrelor de Voluntariat din România, cu sprijinul Fundației Mott și al Fundației pentru o Societate Deschisă. • În cadrul forumului național al organizațiilor neguvernamentale, se pun bazele Comitetului Național pentru Celebrarea Anului Internațional al Voluntarilor.

	<ul style="list-style-type: none"> • Prima gală de decernare de premii pentru implicarea în comunitate (la Cluj-Napoca). • Adoptarea legii voluntariatului. • Prima conferință națională cu privire la voluntariat (desfășurată la Cluj-Napoca). • Se lansează pagina de web dedicată voluntariatului, www.voluntariat.ro. • Se lansează prima revistă dedicată managerilor de voluntari, <i>Voluntariat.ro</i>.
2002	<ul style="list-style-type: none"> • Se constituie noi centre de voluntariat la Constanța, Sighișoara, Zalău, Râmnicu Vâlcea, Turda, Iași, Satu Mare, Valea Jiului. • Se modifică legea voluntariatului. • Prima ediție a Săptămânii Naționale a Voluntariatului. • Pro Vobis își extinde oficial aria de acoperire a programelor la nivelul întregii țări, devenind Centrul Național de Voluntariat.
2003	<ul style="list-style-type: none"> • Conferința națională cu privire la voluntariat, iunie 2003, Cluj-Napoca. • Șapte gale de decernare de premii pentru implicarea în comunitate. • Ediția a doua a Săptămânii Naționale a Voluntariatului. • Se constituie noi centre de voluntariat la Bacău, București și Vlădești (jud. Vâlcea) - primul centru de voluntariat în mediul rural. • Se lansează, la Cluj, <i>Ghidul de constituire a unui centru de voluntariat</i>.
2004	<ul style="list-style-type: none"> • Conferința națională „Voluntariatul: Valoare europeană”, mai 2004, București. • Săptămâna Națională a Voluntariatului, ediția a treia.
2005	<ul style="list-style-type: none"> • Săptămâna Națională a Voluntariatului, ediția a patra.

2006	<ul style="list-style-type: none"> • Săptămâna Națională a Voluntariatului, ediția a cincea. • Se modifică legea voluntariatului.
2007	<ul style="list-style-type: none"> • Săptămâna Națională a Voluntariatului, ediția a șasea. • Lansarea Centrului de Voluntariat București. • Conferința Națională „Voluntariatul: Dincolo de concept”, noiembrie 2007, Cluj-Napoca. • Lansarea campaniei naționale pentru promovarea voluntariatului „E timpul să fim altfel!”

Centrul European de Voluntariat - CEV - a inițiat o campanie intensă de doi ani și jumătate, condusă de o alianță a principalelor rețele europene ale organizațiilor societății civile active în domeniul voluntariatului, pentru a marca 10 ani trecuți de la Anul Internațional al Voluntariatului 2001. Rezultatul a fost decizia Comisiei Europene ca **2011** să fie *Anul European al Voluntariatului*, ca o recunoaștere a contribuției voluntariatului la dezvoltarea comunităților și a cetățenilor europeni și pentru a îndemna la sporirea sprijinului în vederea dezvoltării voluntariatului, ca formă de cetățenie activă¹.

În întâmpinarea acestui eveniment, în ultimii 10 ani, au avut loc în România numeroase evenimente care au contribuit la consolidarea mișcării de voluntariat:

- mai multe organizații care implică voluntari într-un mod organizat;
- noi centre de voluntariat în țară;
- mai mulți voluntari doritori, mai ales printre tineri;
- acțiuni vizibile de voluntariat;
- mai bună reflectare în presă;

---

¹ www.voluntariat.ro/despre_aev.htm.

- creșterea implicării organizațiilor în sărbătorirea SNV - Săptămâna Națională a Voluntariatului;
- gale de recunoaștere a meritelor și a eforturilor voluntarilor;
- sărbătorirea Zilei Internaționale a Voluntarilor – 5 decembrie;
- cursuri de instruire pentru voluntari și coordonatorii lor;
- conferințe, consultări, publicații de specialitate, site-uri și blog-uri dedicate voluntarilor și găsirii unor oportunități de voluntariat.

O persoană poate fi considerată „*voluntar*” dacă¹:

- ✓ este implicat în ducerea la bun sfârșit a sarcinii asumate;
- ✓ este angajat în respectarea termenelor impuse;
- ✓ este responsabil de asigurarea calității muncii depuse;
- ✓ înțelege misiunea organizației;
- ✓ înțelege și se implică în politica și procedurile organizației;
- ✓ este entuziasmat de activitățile pe care le desfășoară;
- ✓ are bune abilități de comunicare.

Avantajele implicării în activități de voluntariat sunt²:

- se dobândește experiență, abilități și cunoștințe în vederea obținerii unui loc de muncă;
- se pot valorifica cunoștințele sau abilitățile;
- se stabilesc noi relații, prietenii, o rețea de contacte personale și profesionale;
- se dezvoltă abilitățile de muncă în echipă, calitățile de leader;
- se petrece un timp de calitate, desfășurând activitățile preferate;

---

¹ <http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20080315172736AAannnc>.

² <http://www.birouldeconsiliere.ro/detalii.aspx?eID=505&t=Articole>.

- se dezvoltă sentimentul utilității;
- se previn sau se soluționează probleme;
- se facilitează contacte cu personalități importante;
- se descoperă domeniul vocațional.

Drepturile voluntarului	Îndatoririle/obligățiile/ responsabilitățile voluntarului
de a fi respectat/ă ca persoană	de a-și îndeplini sarcinile asumate - cu responsabilitate, profesionalism, seriozitate și la timp
de a nu fi discriminat/ă (după rasă, etnie, sex sau orientare sexuală, convingeri politice sau religioase, dizabilități, studii, stare civilă, nivelul venitului sau orice alte asemenea criterii)	de a nu discrimina
de a primi informații despre organizație: care este misiunea organizației, care sunt obiectivele, ce programe derulează, cine o conduce și cum, care sunt sursele de finanțare etc.	de a păstra confidențialitatea datelor la care are acces în cadrul activității, atât în timpul activității, cât și după
de a avea o fișă de post care să descrie activitatea: responsabilități, limite, subordonare, colaborare, echipamente, materiale etc.	de a respecta procedurile, politicile și regulamentele interne ale organizației/instituției unde este implicat ca voluntar
de a primi sarcini care țin cont de preferințele, de studiile și de experiența fiecăruia	de a se informa cu privire la misiunea și activitățile organizației/instituției
de a fi instruit/ă în domeniul de activitate voluntară	de a participa la cursuri atunci când sunt organizate sau propuse de organizație
de a primi feedback asupra rezultatelor, de a fi îndrumat/ă în	de a proteja bunurile folosite în cadrul activității

derularea activităților, de a fi apreciat/ă	
de a avea un loc unde să-și desfășoare activitatea	de a efectua o muncă de calitate
de a i se deconta cheltuielile efectuate pentru derularea activității	de a solicita sprijin atunci când domeniul este necunoscut
de a primi o adeverință/un certificat care să ateste calitatea de voluntar și, eventual, de a descrie activitățile desfășurate, abilitățile sau cunoștințele folosite, demonstrate sau obținute etc.	de a acorda atenție sarcinilor administrative: rapoarte, formulare, ședințe aferente sarcinilor
de a fi promovat/ă și de a avea din ce în ce mai multă responsabilitate, în funcție de rezultatele obținute	de a trata cu respect toate persoanele cu care intră în contact (beneficiari, colegi etc.)
de a fi ascultat/ă	de a anunța din timp orice schimbare survenită în programul său sau în derularea programului (inclusiv întârzieri, absențe etc.)

**Declarația universală cu privire la voluntariat¹
(versiunea în limba română)²:**

Voluntariatul este o componentă fundamentală a societății civile. El însuși reprezintă cele mai nobile aspirații ale omenirii - pacea, libertatea, oportunitatea, siguranța și justiția pentru toate persoanele.

În această epocă a globalizării și a schimbărilor continue, lumea devine din ce în ce mai mică, mai interdependentă, mai complexă. Voluntariatul - la nivel

¹http://www.worldvolunteerweb.org/fileadmin/docs/old/html/2001/01_01_18N_LD_iave_actionplan.htm.

²Traducere neoficială realizată de o echipă de voluntari ai Centrului de Voluntariat Pro Vobis, Cluj-Napoca.

individual sau de grup - reprezintă o modalitate prin care:

- *pot fi întărite și susținute valorile legate de comunitate, de serviciul adus aproapelui și de atașamentul față de aproape;*
- *persoanele pot să își exercite drepturile și responsabilitățile de membri ai comunităților, în timp ce învață și se dezvoltă pe parcursul întregii vieți, realizându-și astfel întregul potențial uman.*

Se pot stabili puncte de legătură între diferențele care ne despart, astfel încât să putem trăi împreună în comunități sănătoase, puternice să lucrăm împreună la identificarea de soluții la provocările pe care le întâlnim și să conturăm destinul nostru comun.

În zorii noului mileniu, voluntariatul reprezintă un element esențial al tuturor societăților. Voluntariatul transformă în acțiune declarația Națiunilor Unite conform căreia „Noi, oamenii” avem puterea de a schimba lumea.

Această declarație promovează dreptul fiecărei femei, al fiecărui bărbat sau copil de a se asocia în mod liber și de a activa ca voluntar, fără deosebire de originea culturală sau etnică, religie, vârstă, sex și condiție fizică, socială sau economică. Toate persoanele din lume trebuie să aibă dreptul de a-și oferi în mod liber timpul, talentul și energia în beneficiul altora sau al comunității lor, prin acțiuni individuale sau colective și fără a aștepta recompense financiare.

Intenționăm să dezvoltăm voluntariatul care:

- *solicită implicarea întregii comunități în identificarea și soluționarea propriilor probleme;*
- *oferă o voce celor care nu pot să se reprezinte singuri;*
- *oferă altora posibilitatea de a participa ca voluntari;*
- *este complementar, dar nu se substituie serviciilor care trebuie să fie oferite de alte sectoare sau de angajații plătiți;*
- *oferă persoanelor posibilitatea de a acumula noi cunoștințe și abilități și de a își dezvolta la maximum potențialul, încrederea în sine și creativitatea;*
- *promovează solidaritatea la nivel de familie, comunitate, dar și la nivel național și global.*

Credem că voluntarii și organizațiile și comunitățile pe care le deserveșc au responsabilitatea comună de:

- ✓ *a crea un mediu în care activitatea voluntară are sens și contribuie la atingerea unor rezultate convenite dinainte;*
- ✓ *a defini criterii referitoare la participarea voluntarilor, inclusiv cu privire la condițiile în care organizația și voluntarul pot să înceteze angajamentul lor reciproc, și la a dezvolta politici care să ghideze activitatea voluntară;*
- ✓ *a oferi protecție împotriva diferitelor riscuri voluntarilor și persoanelor pe*

care aceștia le deserveșc;

- ✓ a oferi voluntarilor instruire adecvată, evaluare regulată și a aprecia rezultatele acestora în mod formal;
- ✓ a asigura accesul tuturor la activitățile de voluntariat, prin eliminarea barierelor fizice, economice, sociale și culturale.

Luând în considerare drepturile umane fundamentale exprimate în Declarația Națiunilor Unite cu privire la drepturile omului, principiile voluntariatului și responsabilitățile voluntarilor și organizațiilor în care aceștia sunt implicați, solicităm:

Tuturor voluntarilor să proclame convingerea lor că voluntariatul este o forță creativă care:

- construiește comunități sănătoase și puternice care respectă demnitatea tuturor persoanelor;
- învoață persoanele să își exercite drepturile ca ființe umane și astfel să își amelioreze viețile;
- ajută la soluționarea problemelor sociale, culturale și a celor legate de mediu;
- construiește o societate mai umană și mai dreaptă prin colaborare la nivel mondial;

Leaderilor:

- tuturor sectoarelor să colaboreze la crearea unor „centre de voluntariat” locale și naționale, puternice, vizibile și eficiente, ca actori principali în coordonarea activităților legate de voluntariat;
- politic/la nivel de autorități să se asigure de respectarea dreptului tuturor persoanelor de a deveni voluntari, de eliminarea tuturor barierelor din calea participării anumitor categorii; să implice voluntari în propriile activități și să ofere organizațiilor neguvernamentale resursele necesare promovării și sprijinirii unei mobilizări și unui management eficient al voluntarilor;
- din sectorul de afaceri să încurajeze și să faciliteze implicarea angajaților ca voluntari și să aloce resurse umane și financiare pentru a dezvolta infrastructura necesară pentru sprijinirea voluntariatului;
- de opinie/din mass-media să publice materiale despre voluntari, să ofere informații și să încurajeze și să sprijine persoanele să devină voluntari;
- din sistemul educațional să încurajeze și să sprijine persoanele de toate vârstele să devină voluntari, să creeze posibilități de reflecție asupra activității de voluntariat și de învățare din experiența de voluntariat;
- din instituțiile religioase să promoveze voluntariatul ca un răspuns adecvat la chemarea spirituală adresată tuturor persoanelor de a-și sprijini aproapele;
- din organizațiile neguvernamentale să creeze medii organizaționale

„prietenoase” cu voluntarii și să aloce resursele financiare și umane necesare pentru implicarea eficientă a voluntarilor;

Națiunilor Unite:

- să declare decada 2001-2010 „Decada Voluntarilor și a Societății Civile”, ca recunoaștere a nevoii de a întări instituțiile societății libere;
- să adopte „V-ul roșu” (sigla IAVE, n.t.), ca simbol universal pentru voluntariat.

IAVE provoacă voluntarii și leaderii tuturor sectoarelor din întreaga lume să devină parteneri în promovarea și sprijinirea voluntariatului, a accesibilității acestuia pentru toate persoanele, ca simbol al solidarității între popoare și națiuni. IAVE invită comunitatea globală a voluntarilor să studieze, să discute, să recunoască și să pună în practică această Declarație universală cu privire la voluntariat.

Sursa: *Universal Declaration on Volunteering* (adoptată de Comitetul Director Internațional al IAVE - The International Association for Volunteer Effort, în a XVI-a Conferință mondială, Amsterdam, Olanda, ianuarie 2001, Anul Internațional al Voluntarilor).

Declarații și documente europene referitoare la voluntariat

2006 - *Manifest pentru voluntariat în Europa - European Volunteer Center*, http://www.cev.be/Documents/CEV_Manifesto_RO.pdf.

2003 - *European Volunteer Center - Manifesto for Volunteering in Europe*, <http://www.cev.be/Documents/CEVManifesto2003.pdf>.

Alte rezoluții

► 2004 - *Resolution of the Council and the Representatives of the Governments of the Member States on common objectives for voluntary activities of young people (13996/04)*, <http://www.cev.be/Documents/Resolution%20on%20common%20objectives%20for%20voluntary%20activities%20of%20young%20people.pdf>.

► 2002 februarie - *Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on the Added Value of Voluntary Activity for Young*

People in the Context of the Development of Community Action on Youth (2002/C 50/02), http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2002/c_050/c_05020020223en00030005.pdf.

- ▶ 2000 mai - ETS 175 - *European Convention on the Promotion of a Transnational Long-Term Voluntary Service for Young People (EN)*, <http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Word/175.doc>.
- ▶ 2000 decembrie - Council of Europe, Parliamentary Assembly - *Improving the Status and Role of Volunteers in Society: A Contribution by the Parliamentary Assembly to the International Year of Volunteers, 2001*, <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=http%3A%2F%2Fassembly.coe.int%2FDocuments%2FWorkingDocs%2FDoc00%2FEDOC8917.htm>.
- ▶ 1997 - European Commission - *Communication on Promoting the Role of Voluntary Organisations and Foundations in Europe*, http://ec.europa.eu/enterprise/library/lib-social_economy/orgfd_en.pdf.
- ▶ 1983 - *Resolution on Volunteering*, adopted by the European Parliament (nu este disponibilă pe internet).

Surse de informare privind cadrul internațional și european al voluntariatului:

Rezoluții ONU referitoare la voluntariat:

- 1970 - Inițierea programului UNV (United Nations Volunteers) de către Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția nr. 26/59, <http://www.unv.org/fileadmin/docdb/pdf/2007/NR034924.pdf>.
- 1976 - Extinderea mandatului UNV prin Rezoluția nr. 31/131, <http://www.unv.org/fileadmin/docdb/pdf/2007/NR030314.pdf>.
- 2001 - Extinderea mandatului prin Rezoluția ONU nr. 56/38, <http://www.unv.org/fileadmin/docdb/pdf/2007/N0147881.pdf>.

Alte rezoluții ONU

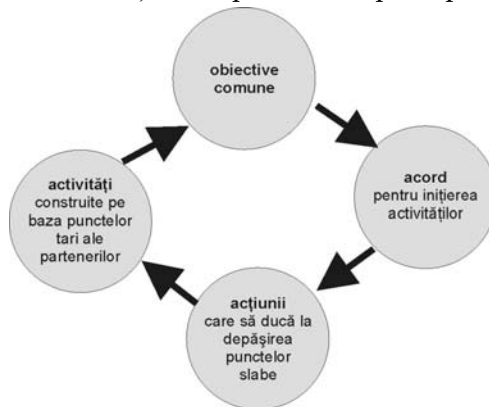
- <http://www.worldvolunteerweb.org/resources/policy-documents/united-nations.html>.

3.5. Parteneriat public-privat

În cea mai largă accepțiune, *parteneriatul* este definit ca o relație contractuală legală existentă între două entități, considerate *asociați principali* într-o afacere. Această relație presupune:

- activități realizate în colaborare de către grupuri interesate;
- recunoașterea mutuală a punctelor tari și a celor slabe ale celor doi parteneri;
- lucrul împreună pentru îndeplinirea unor obiective stabilite de comun acord și dezvoltate printr-o comunicare eficientă.¹

În concluzie, existența unui parteneriat presupune ²:

---

¹ Lambru, M.; Mărginean, I. (2004), Parteneriatul public-privat în furnizarea de servicii sociale, Ed. Ziua, București.

² Glen, Paoletto; în Yidan Wang (coord.), (2000), Public-Private Partnerships in Social Sector. Issues and Country Experiences in Asia and Pacific, ADBI Publishing, Tokyo, p. 42.

În cazul *parteneriatului public-privat*, relația contractuală este între:

- ❖ un partener din sectorul public;
- ❖ unul din sectorul privat.

Parteneriatul public-privat oferă statului posibilitatea de a cunoaște mai bine nevoile indivizilor. Societatea civilă, reprezentată de sectorul privat, poate cunoaște nevoile și problemele oamenilor și poate să ofere soluții adecvate.

Partenerul din sectorul public	Guvern național, parlament, agenții guvernamentale
	Guverne locale
	Administrația locală
	Instituții ale administrației publice locale
	Agenții internaționale
Partenerul din sectorul privat	Agenți economici privați
	Organizații neguvernamentale, grupuri voluntare
	Spitale, școli, universități private
	Asociații patronale
	Sindicate
	Comunitățile
	Familia
Biserica, grupuri religioase	

Parteneriatele public-privat¹ sunt:

- voluntare și construite pe respectarea punctelor tari ale partenerilor;
- optimizează alocarea de resurse;

---

¹ *United Nations Foundation (2003), Understanding Public-Private Partnership, www.undp.org.*

- obțin beneficii mutuale pe o perioadă stabilită de timp;
- presupun angajamente scrise în care sunt specificate scopul și durata parteneriatului, tipul de management și coordonare și procedurile de finalizare.

Agenția/instituția publică poate păstra conducerea sistemului public, dar partea privată investește capital pentru a concepe și dezvolta capacitățile acestuia. Din acest punct de vedere, parteneriatele public-privat pot fi¹:

Parteneriat public-privat	Descriere
Cu coordonare publică	Este inițiat de administrația publică, care deține mai mult de 50% din acțiuni, adoptarea deciziilor fiind influențată în cea mai mare măsură de partenerul public.
Egal	Deciziile sunt adoptate de către cei doi parteneri împreună; puterea de decizie a lor fiind egală, acțiunile sunt împărțite în mod egal.
Cu coordonare privată	Este inițiat în principal de către sectorul privat; administrația publică este implicată mai mult în monitorizarea și asigurarea cadrului general; scopul major este realizarea de profit.

Valorile care stau la baza unui parteneriat public-privat eficient sunt *încrederea reciprocă și colaborarea între participanți*.

Există diferite criterii care disting **tipurile de parteneriate public-privat**, cum ar fi:

---

¹ Mitchell, Marc, în Yidan Wang (coord.) (2000), Public-Private Partnerships in Social Sector. Issues and Country Experiences in Asia and Pacific, ADBI Publishing, Tokyo, p. 62.

- **nivelul alocării riscului între parteneri** – acest indicator afectează;
  - beneficiile obținute din parteneriat;
  - investițiile care se fac de către cei doi actori;
  - responsabilitatea partenerilor;
- **nivelul de expertiză solicitat partenerilor;**
- **potențiale implicații pentru publicul-țintă.**

În funcție de numărul de parteneri și de problemele abordate în parteneriat, distingem¹:

parteneriat operațional	parteneriat politic sau strategic	parteneriat pentru realizarea suportului	parteneriat variat
• pentru rezolvarea unor probleme bine definite	• pentru rezolvarea problemelor ce decurg din noile provocări	• necesar rezolvării unor probleme (advocacy partnership)	• cuprinde elemente operaționale, de politică și advocacy

Parteneriatul public-privat este realizat cu precădere în *crearea de infrastructură* (energie, transport, telecomunicații, drumuri, utilități publice), *educație* (învățământ profesional, educație profesională, grădiniță), *protecție socială* (asistență socială, sănătate, ocuparea forței de muncă, fondul de pensii), *cultură*.

Parteneriatul public-privat are la bază **interese** diferite. Astfel, sectorul public poate iniția un parteneriat cu cel privat pentru:

- asigurarea de capital și reducerea presiunii asupra bugetului public;
- sprijinirea dezvoltării tehnologiilor;
- reducerea corupției;
- împărțirea riscului și a costurilor;

---

¹ *United Nations Foundation* (2003), *Understanding Public-Private Partnership*, www.undp.org.

- accesul la fondurile companiilor;
- utilizarea expertizei manageriale private;
- creșterea calității serviciilor.

Interesele sectorului privat pentru un parteneriat cu cel public pot fi:

- realizarea unui profit acceptabil;
- câștig de imagine, credibilitate, prestigiu;
- dezvoltare, diversificarea activității pe piețe noi.

Experiența americană în domeniul parteneriatului public privat în domeniul construcției de facilități și al furnizării de servicii publice cuprinde opt tipuri principale de contracte de parteneriat:

1. **administrarea** – partenerul privat furnizează și/sau întreține o facilitate/serviciu, administrația publică păstrându-și rolul de manager și proprietatea asupra acesteia;
2. **administrare și management** - partenerul privat furnizează, întreține și deține și managementul pentru o facilitate/serviciu, administrația publică păstrându-și proprietatea asupra acesteia;
3. **concepție, construcție, administrare** - sectorul privat este implicat de la conceperea serviciului/bunului până la administrarea lui, statul rămânând proprietar;
4. **finanțarea privată** – sectorul privat finanțează crearea unui bun/serviciu în schimbul obținerii unor facilități (este întâlnit în special în domeniul infrastructurii și imobiliar);
5. **închiriere, dezvoltare, administrare** - sectorul privat închiriază sau cumpără un serviciu/bun public, investește în modernizarea/dezvoltarea lui și apoi îl administrează în baza unui contract cu administrația publică;
6. **închiriere, cumpărare** – sectorul privat dezvoltă servicii noi pe care apoi le închiriază sau chiar le vinde administrației publice;
7. **vindere** – sectorul public vinde un anumit serviciu/bun pe care apoi îl închiriază de la sectorul privat (în construcții și infrastructură);
8. **achiziție** – administrația publică contractează un partener privat să creeze un serviciu/bun conform unor indicatori de performanță și asigurând și finanțarea.

Prin parteneriatul public-privat se pot obține *beneficii* de către ambii parteneri, după cum urmează¹:

Pentru administrația publică	● acces la noi resurse financiare, informaționale, expertiză tehnică, tehnologie etc.
Pentru organizațiile societății civile	● acces la fonduri mai mari, suport în natură și expertiză tehnică.
Pentru sectorul de afaceri	● Dezvoltarea pieței, profit, acces la managementul riscurilor, dezvoltarea comunităților din care provin.

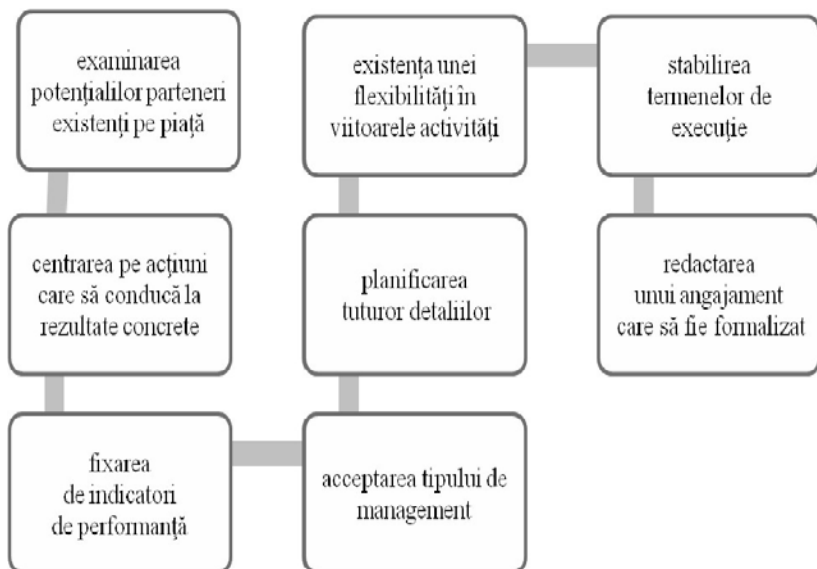
Ca orice relație contractuală, și parteneriatul public-privat poate genera atât beneficii, cât și *riscuri*, cum ar fi:

- ✓ pierderea controlului de către administrația publică (trebuie să stabilească standardele de performanță în producerea și furnizarea serviciilor publice);
- ✓ creșterea costului pentru utilizatorii serviciilor;
- ✓ risc politic;
- ✓ niveluri inacceptabile ale responsabilității;
- ✓ lipsa de încredere; concurența limitată;
- ✓ părtinire în procesul de selecție;
- ✓ litigii de muncă.

Relația de parteneriat public-privat trebuie să urmeze anumite etape:

---

¹ Lambru, Mihaela, în Lambru, Mihaela; Mărginean, Ioan (2004), Parteneriatul public-privat în furnizarea de servicii sociale, Editura Ziua, București, p. 19.

Din analiza raportului dintre sursa de finanțare și furnizorul de servicii, parteneriatele public-privat pot fi¹:

1. cu finanțare publică și furnizare privată: statul este cel care finanțează serviciul public, iar sectorul privat îl distribuie. Acest tip de parteneriat este frecvent realizat prin *contractare*;
2. cu finanțare privată și furnizare publică: este un model mai rar întâlnit.

În sectorul nonguvernamental, este frecvent întâlnit „*parteneriatul ONG-Guvern*”. Principalele aspecte ale acestui tip de parteneriat sunt¹:

---

¹ Mitchell, Marc, în Yidan Wang (coord.) (2000), Public-Private Partnerships in Social Sector. Issues and Country Experiences in Asia and Pacific, ADBI Publishing, Tokyo, p. 62.

1. **participarea** ONG-urilor prin dezvoltarea unui cadru/mecanism instituționalizat: constituirea unor instituții consultative naționale sau locale, de stat sau interagenții. Acestea pot avea structura unor comitete de experți, a unor consilii consultative constituite de către o lege sau din inițiativa respectivei instituții. Prin intermediul acestor instituții consultative, ONG-urile ar putea avea un impact real asupra politicilor de stat din anumite domenii;
2. **relația de finanțare** - cele mai frecvente forme de finanțare sunt granturile, contractele și finanțările din partea unor terți. În plus, guvernele adeseori oferă ONG-urilor sprijin material, punându-le la dispoziție birouri/clădiri pentru nevoile acestora, cu o chirie lunară foarte mică sau chiar gratis;
3. **inițiativele comune** pot fi:
  - un proiect ONG *sprijinit administrativ* (sau chiar financiar, asigurând necesarul de cofinanțare) de către municipalitate;
  - prestarea de *servicii în comun*, cum ar fi birourile de consiliere cetățenească (ex., fundațiile comunitare).

În anumite țări, diferitele forme și mecanisme de cooperare au căpătat forma de politici naționale. În aceste cazuri, părțile au dezvoltat documente de politici generale sau **memorandumuri** – înțelegeri între stat și sectorul ONG privind mecanismele de colaborare între acestea. Marea Britanie, Irlanda și Estonia sunt poate cele mai reprezentative exemple de asemenea țări, deși declarații de politici au fost formulate și în alte state, incluzând Croația, Danemarca, Ungaria, Germania, Franța și Polonia. Deși aceste forme de cooperare, în cele mai multe cazuri, au doar caracter declarativ, sunt importante și greu de îndeplinit la nivel național. Din această cauză, există exemple de memorandumuri (declarații de cooperare) la nivel local (municipal) în special în Marea Britanie, Polonia și Franța.

---

¹ Lambriu, Mihaela; Mărginean, Ioan (2005), Parteneriatul public-privat în furnizarea de servicii sociale, Editura Ziua, București.

Studiu de caz: Contractarea socială

Contractarea socială, ca formă specifică a parteneriatului ONG-Guvern, poate fi variată în diferitele modele sociale, precum și în cadrul fiecărei țări. Un contract social presupune existența unei înțelegeri juridice cu referire la prestarea unor activități și servicii în domeniul social. Obținerea unui contract social de către un ONG se poate face prin:

- primirea unei invitații directe din partea autorităților;
- câștigarea unei licitații;
- stabilirea de către autorități a unui standard de autorizare și asigurarea finanțării „normative” a oricărui prestator care îndeplinește acele standarde, în baza numărului de beneficiari pe care îi poate avea;
- sistemul voucherelor prin care contractul cu prestatorul nu garantează plata. Acesta garantează că, dacă ONG-ul atrage beneficiari de servicii eligibili, statul va plăti o taxă fixă pentru fiecare beneficiar.

Exemple de contractare socială

În **Germania**, o mare proporție a serviciilor directe sociale sunt prestate de ONG-uri în numele autorităților locale (în general, aceste organizații aparțin așa-numitelor asociații de bunăstare). O caracteristică aparte a sistemului de servicii sociale în Germania este adoptarea principiului subsidiarității aplicat furnizorilor de servicii sociale, potrivit căruia o persoană aflată într-o situație dificilă ar trebui în primul rând să caute sprijin din partea familiei, apoi de la vecini, municipalitate sau ONG-uri și, în cele din urmă, de la stat. Bazat pe o lungă tradiție, există o cooperare solidă între autoritățile locale și organizațiile sociale, incluzând planuri comune și înțelegeri consensuale privind împărțirea funcțiilor și responsabilităților. Organizațiilor sociale le sunt (re)finanțate mare parte dintre servicii, sub o formă sau alta. Veniturile din contractele cu statul și rambursarea serviciilor din asigurările sociale

reprezintă aproximativ 80% din totalul veniturilor lor și alți 10% vin din granturi publice. Contractarea directă, fără proceduri de licitație, este cea mai comună cale de a încheia un contract de atribuire a serviciilor sociale în Germania. Instituția responsabilă de furnizarea diferitelor servicii sociale (aceasta poate fi municipalitatea locală sau o instituție specializată) decide dacă va organiza o licitație publică sau va încheia un contract direct cu un furnizor privat. Furnizorii privați de servicii sociale (profit sau nonprofit) pot aplica pentru fonduri publice în vederea dezvoltării de servicii suplimentare (cum ar fi sprijinirea persoanelor infectate cu HIV sau a copiilor abuzați sexual).

În **Marea Britanie**, contractarea cu furnizori privați de servicii sociale este o tradiție în sistemul de protecție socială. Așa-numita „cultură de contractare” este bazată pe trei elemente-cheie: delegarea serviciilor către sectorul independent; licitațiile publice și un bun sistem de control. Furnizarea serviciilor este în responsabilitatea autorităților locale prin intermediul consiliului. Tendința pentru consiliu este de a se îndrepta dinspre furnizarea directă spre încredințarea serviciilor altor furnizori. În 2002, sectorul privat a asigurat 85% din totalul de locuri din aziluri și 64% din acțiunile de asistență la domiciliu intermediare de către consiliu. Totuși, furnizorii ce obțin profit sunt, de asemenea, actori importanți, întrucât au intrat pe o piață de servicii sociale. Relația dintre consiliu și furnizor este reglementată de contract.

Ultimele tendințe demonstrează o deplasare a acestei „culturi a contractării” către o „cultură a parteneriatului”. Acesta este rezultatul unor lungi ani de experiențe în domeniul contractării serviciilor sociale către terți, care arată că (datorită unei naturi specifice a serviciilor, a grupurilor-țintă și a resurselor necesare) furnizarea serviciilor este mai rapidă și mai eficientă când relația dintre furnizori, municipalitate și ONG-uri este bazată pe parteneriate (egali și cu distribuție clară a drepturilor și obligațiilor și includerea implicării comune în furnizarea serviciilor), mai degrabă decât în cazul relațiilor între mandant și mandatar (ierarhice, excluzând într-o mare măsură posibilitatea unei cooperări pe termen lung și a durabilității serviciului).

În **Polonia**, în urma adoptării Legii privind activitățile de interes public și voluntariat (adoptată pe 23 aprilie 2003), s-au stabilit principiile generale de interacțiune între stat și sectorul nonprofit, ONG-urile fiind plasate pe poziția de participanți în procesul de decizie

și determinând politica socială la nivel local și central. Legea definește activitățile, serviciile și domeniile care sunt importante și pot fi contractate către ONG-uri. Pentru prima oară, administrația este plasată pe picior de egalitate în mediul concurențial cu ceilalți furnizori de servicii. Ideea este aceea de a evita riscul ca sectorul nonprofit să contracteze numai activități „nedorite” sau ignorate de către administrație.

Legea privind activitățile de interes public și voluntariat stipulează că administrația publică trebuie să coopereze și să fie parteneră cu organizațiile din sectorul nonprofit. Regulile comune ale cooperării între administrația publică și ONG-uri sunt, potrivit legii: furnizarea anumitor servicii și sarcini în concordanță cu legea; schimbul de informații și interacțiunea în vederea asigurării armonizării activităților; consultarea cu ONG-urile în privința legislației legate de sfera în care ei funcționează; stabilirea de echipe comune cu funcțiuni de experți și consultanți care să includă reprezentanți ai grupurilor-țintă. Contractarea între administrația publică și ONG-uri se poate realiza prin atribuirea anumitor servicii publice și prin sprijinirea activității organizațiilor (prin granturi) și/sau implementare comună a activităților, pe baza unui parteneriat. Autoritatea locală decide asupra acestor metode, precum și dacă va percepe taxe în cazul în care încredințează serviciile prin intermediul licitației. O licitație deschisă este organizată în cazul în care poate aplica și o structură a administrației publice. Se prevede ca atribuirea să poată fi făcută și prin alte căi, dacă serviciul respectiv poate fi implementat mai eficient și dacă metodele de calcul al taxelor și costurilor sunt similare. Este posibil ca furnizorii, din proprie inițiativă, să vină cu oferte către administrația publică, spre a asigura o serie de servicii, incluzând acele servicii care până la acel moment fuseseră asigurate de către administrația publică.

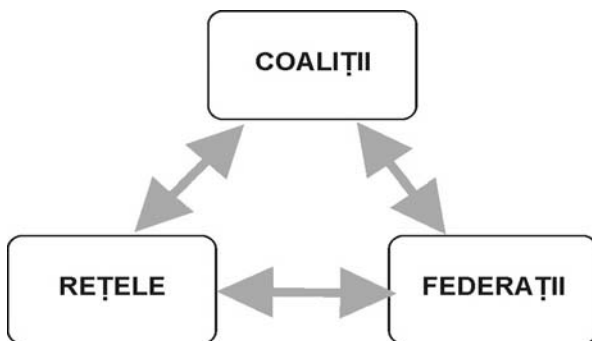
Până la adoptarea Legii privind activitățile de interes public și voluntariat, potrivit mai multor legi poloneze, contractarea între ONG-uri și autoritățile locale era posibilă, însă, practic, s-a întâmplat doar sporadic. Potrivit autorilor polonezi, adoptarea unei legi clare care să reglementeze procedurile, domeniile de aplicare a parteneriatelor, căile de atribuire a fondurilor publice și controlul cheltuirii lor, criteriile de selecție a ONG-urilor finanțate, implicarea ONG-urilor în procesul de dezvoltare a strategiilor sociale etc. asigură durabilitatea și eficacitatea și va lărgi procesul de contractare și cooperare între stat și sectorul ONG. Regulile clare vor izola numeroasele practici informale și locale.

3.6. Afiliere națională și internațională

Conform dicționarului limbii române, afilierea presupune alăturarea la unele organizații, instituții sau societăți de același fel.

Organizațiile neguvernamentale, precum și alți actori, ca sindicatele, patronatele, partidele politice sau chiar unele firme, conștientizează importanța și nevoia de asociere pentru a atinge unele obiective comune.

Tipuri de asociere ale organizațiilor neguvernamentale:

O *coalțiie* reprezintă asocierea mai multor organizații neguvernamentale, cu scopul de a-și atinge obiectivele specifice. Aceste coalțiie funcționează pe o perioadă limitată, de regulă până la atingerea obiectivului propus. Principalul obiectiv al unei coalțiie este realizarea de activități de advocacy și de mobilizare a unui număr cât mai mare de ONG-uri și cetățeni pentru susținerea unei cauze comune de interes public.

Rețeaua se diferențiază de coalțiie tocmai prin faptul că afilierea se bazează de cele mai multe ori pe un interes tematic, specializat, fără a avea o delimitare în timp. Deși rețelele au obiective similare cu coalțiile, acestea mai au și alte obiective, precum:

- ❖ schimbul de informații;
- ❖ transferul de cunoștințe între membri;
- ❖ creșterea capacității și vizibilității membrilor;
- ❖ creșterea vizibilității domeniului de activitate;
- ❖ reprezentarea membrilor în alte foruri.

Federația este cea mai bine instituționalizată și structurată formă de asociere a organizațiilor neguvernamentale. Aceasta reprezintă gruparea organizațiilor neguvernamentale care activează în același domeniu. Organizațiile care alcătuiesc o federație beneficiază de personalitate juridică, acesta fiind și motivul pentru care multe organizații aderă de la rețele informale la federații. Această personalitate juridică asigură garanția caracterului continuu al federației. De asemenea, tot datorită acestui statut, organizațiile pot gestiona bugete proprii și pot accesa finanțări în nume propriu.

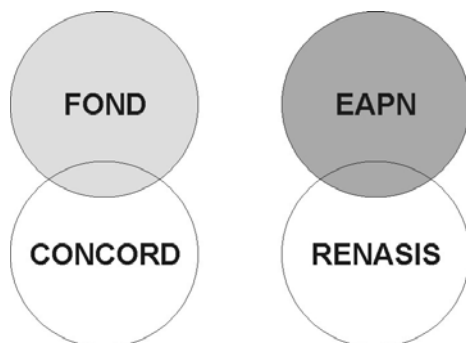
Afilierea unor tipuri de organizații precum fundații, asociații sau federații rămâne la cote scăzute. Pentru a se afilia, aceste organizații neguvernamentale trebuie să recurgă în general la alocarea de resurse umane și financiare suplimentare, precum și la plata unor cotizații. Aceste demersuri sunt necesare în vederea desfășurării de diverse activități comune. Totodată, acestea îngreunează dezvoltarea celor mai multe asociații și fundații. Alte două cauze ce determină gradul scăzut de afiliere la astfel de structuri sunt generate de rezistența față de structurile tip umbrelă, precum și de faptul că, pentru moment, organizațiile nu identifică beneficiile directe. Serviciile oferite nu sunt suficient de atractive. Imediat după 1989, ideea de structuri de tip umbrelă a fost percepută drept o reminiscență a tendinței de control de la centru, din epoca comunistă.

Odată stabilit contactul cu structurile federative europene, organizațiile neguvernamentale au început să adopte strategii similare cu cele ale organizațiilor europene. Susținerea financiară și crearea de federații și coaliții au fost încurajate de unii donori

(de ex., USAID, Comisia Europeană), care au pus accent pe rolul de „watch dog” și de influențare a politicilor publice. Influența directă a platformelor europene (inclusiv prin finanțare și dezvoltarea capacității) a contribuit uneori la crearea unor structuri federative românești (de ex., FOND).

În România a început să se discute despre utilitatea dezvoltării de platforme (naționale) după aderarea la UE, pe baza modelului european de organizare. Necesitatea reprezentării intereselor la nivel european, precum și caracterul interguvernamental și supra-național au determinat apariția acestui nou tip de asociere a organizațiilor neguvernamentale. Cele mai multe decizii ce afectează organizațiile neguvernamentale sunt luate la Bruxelles, și nu la București. Aceste decizii au grăbit crearea de rețele naționale, dar mai ales transnaționale, precum și a unor federații care își înființează birouri de reprezentare la Bruxelles sau își trimit reprezentanții acolo, ca delegați în raport cu instituțiile europene.

Platformele ONG românești care au coincis la nivel european cu existența la Bruxelles a unor structuri de reprezentare sunt cel puțin în număr de trei:¹

---

¹ RENASIS - Rețeaua Națională Antisărăcie și Includere Socială, afiliată la EAPN - Rețeaua Europeană Antisărăcie, FOND - Federația Organizațiilor Neguvernamentale din România afiliată la CONCORD – Confederația Europeană a Organizațiilor Neguvernamentale pentru Dezvoltare.

Rețelele transnaționale de organizații, precum și platformele naționale sunt grupate de către platformele europene (confederații sau federații) după cum urmează: platforme naționale (rețele și federații, ex.: FOND) și rețele transnaționale de organizații (familii sau tematice precum: Caritas International, Alianța Internațională „Salvați Copiii” etc.).

FOND

Este o platformă reprezentativă consolidată, activă și recunoscută la nivel național și internațional. Misiunea FOND este de a contribui la dezvoltarea și implementarea unei politici coerente și eficiente a României în domeniul cooperării pentru dezvoltare internațională și al ajutorului umanitar, de a crește capacitatea organizațiilor membre de a educa publicul larg cu privire la cooperarea pentru dezvoltare internațională, prin implementarea de proiecte și programe specifice, networking, instruire, cercetare, dezvoltare de politici publice și activități de advocacy:

- 1. sprijinirea unei acțiuni eficiente și responsabile a României în sfera cooperării internaționale pentru dezvoltare și a ajutorului umanitar. În acest sens, FOND este partener al Guvernului și al Ministerului Afacerilor Externe în implementarea politicii naționale de cooperare pentru dezvoltare;*
- 2. sprijinirea și dezvoltarea de campanii de conștientizare adresate atât publicului larg, cât și instituțiilor publice implicate în acordarea de asistență pentru dezvoltare și asistență umanitară;*
- 3. stabilirea de contacte cu organizații sau experți locali din țările prioritare pentru politica României de cooperare internațională pentru dezvoltare;*
- 4. dezvoltarea capacității organizațiilor membre de acțiune în domeniul cooperării internaționale pentru dezvoltare și punerea bazei unui dialog și a unui parteneriat real cu toate instituțiile statului implicate.*

Viziunea FOND este aceea a unei lumi în care România este implicată activ în promovarea dezvoltării internaționale și acționează în spiritul solidarității și egalității de șanse pentru toate națiunile.

FOND susține dezvoltarea statelor din ariile geografice identificate ca prioritare pentru relațiile externe ale României, respectiv Europa de Est,

Balcanii de Vest și Caucazul de Sud. Într-o primă fază, la nivel operațional, au fost identificate trei state prioritare pentru asistența pentru dezvoltare oferită de România: Republica Moldova, Georgia și Serbia. De asemenea, proiecte punctuale de cooperare pentru dezvoltare vor fi implementate în țări precum Irak și Afganistan. Totodată, este tatonată posibilitatea asocierii la eforturile sau inițiativele urmărind dezvoltarea continentului african.

Potrivit strategiei României de cooperare internațională pentru dezvoltare, ariile prioritare sunt următoarele: dezvoltarea economică, consolidarea democrației și a statului de drept, buna guvernare, educație, sănătate, dezvoltarea infrastructurilor, protecția mediului.

Sursa: <http://www.fondromania.org/pagini/organizatii-membre.php>.

Caritas Internationalal

Este un centru comunitar, precum și o agenție internațională de ajutor. O casă pentru persoanele în vârstă și școală pentru copiii foștilor soldați. Furnizor de servicii de îngrijire medicală pentru persoanele infectate cu virusul HIV și militant în campaniile pentru drepturile omului.

Caritas este toate aceste lucruri și multe altele. Caritas oferă asistență pentru cei săraci, vulnerabili și excluși, în numele a unui miliard de catolici din întreaga lume. Caritas lucrează cu urgențe umanitare, asupra dezvoltării umane și pentru campania electorală împotriva sărăciei, excluderii, intoleranței și discriminării.

Caritas este o mișcare globală care activează în semn de solidaritate pentru o lume mai dreaptă, inspirată de exemplul credinței creștine și al învățăturii catolice sociale. Este inacceptabil faptul că milioane de oameni suferă de sărăcie, prin dezumanizare și nedreptăți sociale.

Cei 165 de membri naționali Caritas compun cea mai mare rețea de organizații de caritate catolice din lume dedicată reducerii sărăciei și campaniei pentru dreptate socială.

Cea mai mare parte dintre membri au „Caritas” în numele lor, dar nu întotdeauna. Constituie o familie de jos în sus și identitățile membrilor reflectă istorii diferite.

SIR, CAFOD, SCIAF, Cordaid, Trocaire, Secours Catholique, CADEV și Karina, toate sunt Caritas și este doar un început.

Caritas este parte din comunitățile în care activează. În acest fel, are un impact mai mare asupra multor vieți.

Lansează provocări pentru structurile culturale, locale, naționale și internaționale de guvernare care subminează capacitatea comunităților de a trăi o viață sustenabilă.

Acționează în trei direcții:

- **urgente:** *dacă există un dezastru, la ei găsești siguranța de care ai nevoie; ei pun la dispoziție toate resursele globale pentru a oferi sprijin;*
- **dezvoltarea durabilă:** *găsesc soluții proprii în oferirea de servicii sociale pe termen lung pentru o dezvoltare durabilă;*
- **menținerea păcii:** *încearcă să aducă pacea și reconcilierea, în special prin intermediul dialogului interreligios.*

Sursa: <http://www.caritas.org/about/index.html>.

3.7. Responsabilitate corporativă socială

Responsabilitatea corporativă socială este un concept relativ nou, apărut în a doua jumătate a secolului XX în SUA, ca **responsabilitate societală a întreprinderii**. Howard Bowen, în 1953, în lucrarea „*Social Responsibilities of the Businessman*”, definește acest concept prin obligațiile întreprinderii referitoare la politicile promovate, deciziile asumate și ajungând până la liniile de conduită compatibile cu obiectivele și valorile societății.

Keith Davis și Robert Blomstrom definesc conceptul de responsabilitate socială corporatistă astfel: „*Responsabilitatea socială reprezintă obligația factorilor de decizie de a acționa în vederea protejării și îmbunătățirii stării de bine a societății ca întreg, alături de necesitatea de a-și proteja propriile interese.*”¹

---

¹ Davis, Keith; Blomstrom, Robert L. (1975), *Business and Society: Environment and Responsibility*, New York, McGraw-Hill.

O definiție mai clară este oferită de Joseph McGuire: „Idea de *responsabilitate socială corporatistă presupune faptul că o corporație nu are numai obligații economice și legale, ci și anume responsabilități față de comunitatea în care activează*”.¹

Comitetul pentru Dezvoltare Economică² oferă o definiție mult mai amplă pentru conceptul de „*responsabilitate societală a întreprinderii*”, prin prisma a trei perspective:

- prima perspectivă se referă la responsabilitățile ce presupun îndeplinirea funcțiilor de bază ale unei întreprinderi, respectiv producție, locuri de muncă, creștere economică;
- a doua perspectivă pune accentul pe evoluția societății, precum și pe așteptările acesteia, luând în considerare și problemele de protecție a mediului, relațiile sociale sau informațiile despre consumatori;
- cea de-a treia perspectivă se axează pe incluziunea socială, prin crearea de locuri de muncă pentru persoanele defavorizate.

Pentru a putea operaționaliza conceptul de responsabilitate socială corporatistă (prescurtare RSC/CSR = Corporate Social Responsibility), avem nevoie de patru elemente principale, respectiv:

- ⇒ *responsabilitatea economică* reprezintă fundația tuturor celorlalte tipuri de responsabilități și se referă prioritar la responsabilitatea economică a companiei de a fi profitabilă;

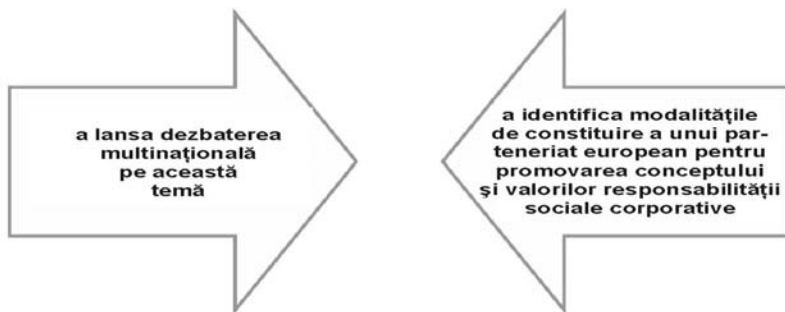
---

¹ McGuire, Joseph W. (1963), *Business and Society*, New York, McGraw-Hill.

² CED este o organizație independentă, nepartizantă pentru liderii de afaceri și educație, dedicată cercetării politicilor publice din sfera socioeconomică, <http://www.ced.org/>.

- ⇒ *responsabilitatea legală* se referă, desigur, la responsabilitatea companiei de a respecta legile și de a-și îndeplini obligațiile contractuale;
- ⇒ *responsabilitatea etică* se referă la respectarea unui cod de bună practică în afaceri și în relațiile cu mediul extern și intern al companiei;
- ⇒ *responsabilitatea filantropică* se referă la aspectele legate de implicarea companiei în dezvoltarea comunității în cadrul căreia își desfașoară activitatea, la contribuția companiei legată de creșterea calității vieții în comunitate.¹

În Europa, conceptul și practica responsabilității sociale corporatiste a pătruns relativ târziu; o formă oficializată a acestui concept o întâlnim în *Carta verde a responsabilității sociale corporative* (2001), elaborată în cadrul Summit-ului de la Lisabona. Acest document avea două scopuri clare:

RSC-ul este definit ca fiind modalitatea voluntară prin care companiile integrează problemele sociale și pe cele legate de protecția mediului în acțiunile lor și în interacțiunea acestora cu grupurile de interese din interiorul și din afara corporației.

---

¹ *Lambru, M., Relația între sectorul de afaceri și sectorul nonguvernamental între sponsorizare și construcția de relații parteneriale, Fundația Concept.*

O astfel de viziune permite depășirea intereselor firmei și a rigorilor cadrului legal, reușind să îmbine operațional nevoile și interesele celor care joacă un rol important în viața companiei. Grupurile de interese din afara corporației pot fi identificate cu reprezentanții societății civile.

Motivele pentru care mediul de afaceri este dispus să dezvolte relații de succes cu organizațiile neguvernamentale pot fi următoarele:

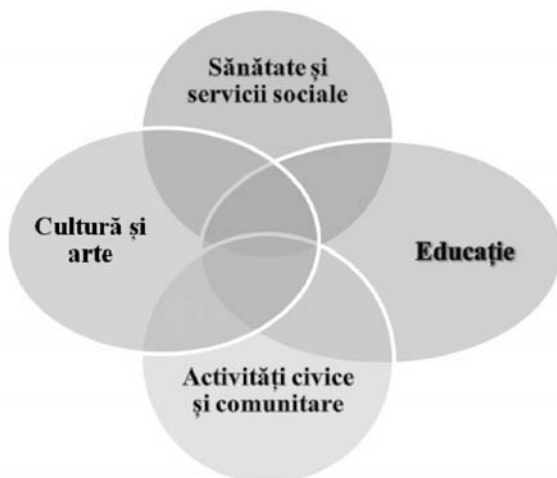
1. *Relația cu comunitatea.* Companiile susțin de cele mai multe ori proiectele de dezvoltare comunitară și de dezvoltare a serviciilor pentru comunitatea în care trăiesc angajații lor. Aceste acțiuni le oferă vizibilitate prin consumatorii locali, dar câștigă și simpatia și suținerea angajaților.
2. *Marketing.* Companiile sunt dispuse și uneori chiar foarte doritoare să sponsorizeze evenimente realizate de către ONG-uri, atât timp cât logo-urile lor pot fi foarte vizibile și proeminent prezente în cadrul respectivelor evenimente.
3. *Marketingul relaționat cu cauza.* Companiile donează o parte din câștigul obținut din vânzările propriului produs/serviciu unei cauze susținute de un ONG. Recurg la acest lucru deoarece astfel își asigură o creștere a vânzărilor.
4. *Fundații corporatiste.* Unele companii își fac propriile fundații, care au o strategie și programe de durată pentru susținerea dezvoltării comunitare. Odată cu apariția acestor fundații corporatiste, se poate vorbi și de apariția unui nou tip de cultură de corporație, precum și de dezvoltarea conceptului de „cetățenie corporatistă”.
5. *Programe de donație discreționare.* Unele companii (cel mai adesea băncile) au la dispoziție un buget alocat donațiilor. Acest buget nu are și o strategie, astfel că sponsorizările sunt făcute când consideră compania că este indicat. Prin

intermediul acestor donații, companiile își stabilesc o legătură mai bună cu comunitatea, dar se și implică mai activ în viața acesteia.

6. *Membership corporatist.* Unele ONG-uri oferă anumite facilități companiilor (ex.: permise de liber acces la unele evenimente, cel mai adesea culturale, organizate de ele) în schimbul unei taxe de membership. Astfel, companiile își pot recompensa angajații și chiar și clienții, dar câștigă și prestigiu în comunitate, iar ONG-urile câștigă sprijin financiar pentru atingerea propriilor obiective, precum și pentru realizarea programelor.

Conceptul de cetățenie corporatistă este cel care echivalează compania cu un cetățean, făcând-o pe aceasta să aibă atât drepturi, cât și responsabilități. Orice companie care aderă la acest statut este conștientă că bunăstarea comunității în mijlocul căreia activează influențează direct capacitatea firmei de a face sau nu profit.

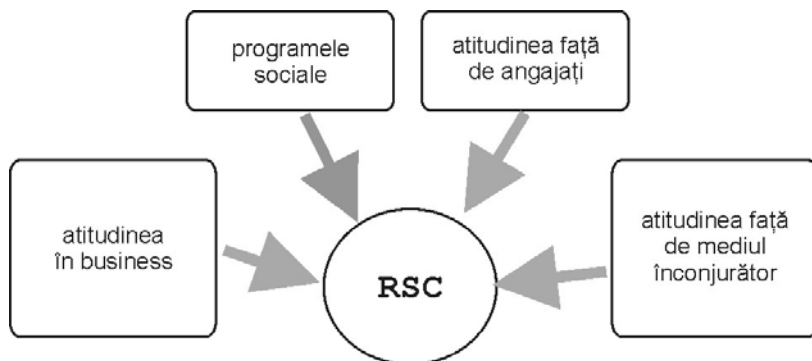
Din datele existente, rezultă ca domeniile principale în care companiile fac donații:

Companiile care sunt dispuse să doneze fonduri pentru a susține cauze de utilitate comunitară, de regulă, au la bază decizii de natură strategică. Cel mai des întâlnite considerente sunt:

Deși se fac eforturi majore pentru implementarea viziunii conforme cu responsabilitatea socială a corporațiilor, aceasta nu va deveni o realitate care să aibă beneficii vizibile decât atunci când se va realiza o coerență între:

Atât companiile, cât și comunitatea în care își desfășoară acestea activitatea trebuie să înțeleagă că acest concept nu înseamnă acte de caritate, ci este o investiție durabilă în viața

comunității. O afacere, ca să se dezvolte și să fie sustenabilă, trebuie să aibă în vedere și dezvoltarea economică a zonei în care își desfășoară activitatea.

În România, conceptul de responsabilitate socială este în fază incipientă, dar este „împins de la spate” de conștientizarea problemelor sociale și de presiunea pe care o exercită companiile multinaționale în acest sens. Odată cu liberalizarea pieței și cu afluența de capital străin, a apărut și nevoia identificării unor modalități adecvate de a consolida imaginile corporațiilor, precum și reputația acestora. Acest lucru a dus la construirea unor strategii mai sofisticate și mai complexe, fiind obligate, de altfel, și de consumatorul care s-a educat și a învățat să facă alegeri în cunoștință de cauză.

Chiar dacă se fac eforturi remarcabile pentru a schimba percepția românilor asupra conceptului de *responsabilitate socială corporatistă*, încă mai este mult până când acest concept nu va mai fi înțeles și tratat ca o acțiune de tip caritabil sau ca o donație. Din păcate, doar companiile multinaționale dispun de bugete importante, susținute de strategii de dezvoltare care includ responsabilitatea socială.

Pentru a fi în concordanță cu directivele și normele internaționale, companiile din România vor trebui să își pună la punct strategiile care răspund nevoilor comunității în care își desfășoară activitatea.

De asemenea, sectorul public și societatea civilă vor trebui să își popularizeze proiectele pe termen lung. Un rol foarte important pentru o informare și o promovare corectă a conceptului de responsabilitate socială corporatistă îl joacă și mass-media.

Un exemplu foarte cunoscut în România la ora actuală este **Fundația Vodafone**, care are un program de voluntariat foarte râvnit, numit „*Voluntar de profesie*”. Prin acest program,

Vodafone oferă o șansă oricărei persoane care dorește să ajute persoane care fac parte din grupuri defavorizate, asigurându-le voluntarilor un salariu pentru perioada respectivă, precum și toate cheltuielile administrative. Acest program se desfășoară în 14 țări, în prezent.

3.8. Finanțarea prin proiecte

Un element foarte important în analiza ONG-urilor este metoda lor de finanțare. Natura ONG-ului, așa cum am prezentat, nu se bazează pe dezvoltarea unor servicii sau produse pentru profit. Cu toate acestea, pentru a implementa acțiunile unor organizații specifice, apare nevoia unor resurse financiare. Din acest motiv, ONG-urile au patru resurse posibile de finanțare.

Sursele posibile de finanțare pentru ONG-uri:

1. **Membrii/partenerii** fiecărui ONG, care sprijină financiar organizația prin contribuția anuală (proporția finanțării din aceste surse atinge 30,99% din totalul finanțării).
2. **Sponsorii privați**, care contribuie financiar ca garanți. Sponsorii privați pot fi diferite afaceri, bănci, companii din industrie, care depun sume în contul ONG-ului pentru a-i spori acțiunile. Uneori, finanțarea unui ONG ajută la recunoașterea profilului companiei (proporția de finanțare este de 1,41%).
3. Structurile guvernamentale acordă subvenții și granturi prin care reîntăresc acțiunile concrete ale unui ONG care servește interesului public (proporția este de 7,51%).
4. Uniunea Europeană sprijină unele ONG-uri prin subvenții pentru a promova anumite acțiuni în țările membre (proporția de finanțare este de 2,35%).

Acțiunile ONG-urilor nu sunt acoperite de o singură formă de finanțare și se bazează pe găsirea mai multor resurse care vor

răspunde nevoilor în creștere. Finanțarea mixtă provine din mai multe surse (57,75%), oferă posibilitatea ca ONG-urile să obțină o stabilitate și o independență financiară mai mare, precum și o rată mai mare de dezvoltare.

Astfel, se știe că, de multe ori, în timpul eforturilor de a se accesa un program de finanțare al Comisiei Europene, motivația recuperării progresive și angajamentul în asigurarea fluxului financiar au o importanță mai mare decât participarea în implementarea activităților unui proiect. Percepția greșită privind procedurile de aplicare și/sau garantare financiară din partea organizației duce la:

- luarea de decizii greșite pentru accesarea programului;
- crearea așteptărilor optimiste privind respectarea plăților, obligațiilor, cererilor terților etc.;
- amânarea eforturilor pentru un plan structurat și programat, în care participarea financiară este importantă;
- crearea unei percepții greșite privind pierderea identității organizației din cauza procesului de integrare în programele financiare;
- crearea unei iluzii cum că aceste procese pot forma o bază viabilă a organizației;
- crearea unei false impresii cum că fondurile UE sunt date la preț redus sau gratis.

Aceste concluzii se aplică tuturor organizațiilor și în toate domeniile de activitate și au o importanță deosebită în cazul ONG-urilor. Baza acestora de voluntariat, forma și structura internă, la fel ca și situația economică le fac vulnerabile față de alte entități din sectorul privat sau sectorul public. Deci este important să înțelegem filosofia acestui mecanism complex al UE legat de programele financiare.

Supraveghere online pe site-urile UE

Site-ul http://ec.europa.eu/grants/index_en.htm. este un instrument informațional-cheie care ar trebui să fie accesat frecvent de persoanele responsabile de identificarea surselor de finanțare, pentru a identifica propunerile de proiecte și acțiuni și informațiile relevante necesare. Aceste informații pot fi obținute din:

- website-ul entității de management. Adesea, entitatea de management a programelor (ministere, organizații etc.) arată pe site-ul lor diverse informații legate de programul pe care îl administrează;
- website-ul programului în sine. Toate programele au propriul lor site din care se pot accesa informațiile relevante;
- ateliere de lucru informative (de multe ori, întregul lor conținut se află pe internet);
- rețeaua Europeană de Informare, care poate fi căutată pe internet, iar participarea organizației este obligatorie;
- Rețele de comunicare înființate de organizațiile societății civile, care reprezintă o resursă excelentă de informații dorite și experimentate;
- The Collaboration Networks of Civil Society Organizations, care oferă soluții viabile și, în plus, sunt surse de căutare de încredere pentru parteneri și orizontul cooperational. Din acest motiv, comunicarea și problemele din relațiile publice/internaționale sunt importante pentru un ONG;
- consultanța de finanțare - există companii ce oferă, contra cost, informații și anumite programe online.

Prin alegerile făcute, altele decât condițiile impuse de obiectivul statutar și de experiența organizației, se trece de la stadiul de precontrol la punctele importante ale programului, cum ar fi:

- ce este (descriere completă și detaliată);
- la cine se referă (entitățile eligibile);
- identificarea entității de management (sectorul public sau privat);
- cadrul de muncă general (limitele de buget ale proiectelor sau acțiunilor, ratele de finanțare etc.);
- criteriile generale de participare (orarul depunerilor de cereri);
- constrângeri și restricții (cooperarea transnațională sau internațională).

Pentru toată investigația menționată mai sus, alegerea meniului în limba engleză este cea mai potrivită, deoarece în alte limbi nu sunt disponibile toate detaliile despre program (inclusiv franceza, germana, spaniola sau italiana).

Când vorbim de conceptul de finanțare, așa cum este menționat în nenumărate rânduri de lucrările europene, ne referim la o schiță inovatoare a unui proiect sau a unei acțiuni. Acest concept ce derivă din obiectivul statutar, viziunea și misiunea organizației reliefează dinamica transformării de la idei la propuneri de proiect.

Etapa de precontrol a fost prezentată mai sus ca parte dintr-un efort de explorare, pentru selectarea unui program, pentru că în etapa de control se impune matricea logică și se elaborează forma prin care programul este examinat în baza unui concept, proiect sau acțiune.

Compatibilitatea. În relație cu conceptul, abordarea metodologică a finanțării monitorizează de obicei două direcții:

- Conceptul care servește programul. De obicei, entitățile din sectorul public și privat care au potențial de accesare a programului datorită operațiunilor derulate, infrastructurii,

resurselor etc. acceptă idei și pregătesc propuneri de proiecte. Pentru o bună parte dintre organizațiile societății civile, acest lucru pare imposibil, dacă nu au posibilitățile menționate mai sus și nu au ca țintă o serie de idei ce conduc la acceptarea propunerilor relevante.

- Programul care servește conceptul. Din motivele menționate mai sus, se lucrează mai mult la etapa proiectelor de cercetare, ce asigură compatibilitatea cu conceptul unui program (aceste acțiuni ce reprezintă organizația, atât ca statut, misiune și viziune, cât și în termeni de structură internă, operațiuni și experiență).

Este greu de dovedit care dintre cele două direcții ale programelor menționate mai sus este mai potrivită, mai ales că experiența a demonstrat că amândouă pot fi aplicate, fie câte una separat, fie simultan. Cea de-a doua abordare este mai potrivită pentru elementele de bază ale organizațiilor societății civile, chiar dacă entitățile consideră că nu abundă ideile și conceptele inovatoare. Pe această bază, orice idee excelentă care este compatibilă cu programul actual are oportunitatea să fie acceptată și evaluată de către partenerii locali, europeni și internaționali. Anterior s-a expus importanța acestei probleme, dar se pare că etapa conturării, formării și înglobării ideilor este cea mai potrivită pentru a examina în profunzime potențialul de finanțare a proiectelor organizațiilor neguvernamentale în domeniul economiei sociale prin dezvoltarea relațiilor naționale și internaționale. Pe măsură ce ideile pentru proiectul propus devin tangibile, se începe căutarea și facilitarea selecției partenerilor și a cadrului de cooperare. Astfel, munca prestată de organizație se demonstrează adesea în comunicare și promovarea domeniului economiei sociale în parteneriatele cu sectorul public, autoritățile locale, universitățile și institutele de cercetare, sectorul privat și alte organizații ale societății civile. În principiu, unele roluri-cheie în

aceste probleme se referă la politica rețelei de comunicare, participarea la rețelele europene, platformele și orizonturile cooperative la nivel de rețea, relații publice și internaționale la nivel de lobby, în timpul exercițiului în care capacitățile și potențialul partenerilor se află sub evaluare continuă din partea organizației inițiatore/beneficiare (alți parteneri utili pot fi găsiți pe pagini individuale de web).

Anexă

GRECIA – PREZENTARE GENERALĂ A SECTORULUI ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE

Se afirmă că rolul societății civile în secolul XXI va fi la fel de important ca rolul statului-națiune în secolul XX, iar o societate civilă evoluată este considerată baza statului democratic ce oferă imunitate împotriva dominației unei singure națiuni.

În realitatea instituțională din Grecia, acest lucru este obținut prin consolidarea constituțională a participării cetățenilor conform articolului 5 din Constituție (1975/86/2001), care garantează dreptul cetățenilor de a participa la viața socială, economică și politică a țării lor.

Făcând o comparație între societatea civilă din Grecia și cea din Europa, prima tot tinde spre amânarea adoptării unor decizii majore, ca rezultat al managementului clientelar și al corporatismului tradițional care influențează relațiile de afaceri la nivel național. În perioada următoare, pe drumul reînțarcerii Greciei la democrație, cel mai puternic punct al societății va fi format din uniunile sectorului public. De la mijlocul anilor '80, se evidențiază preponderența organizațiilor de mediu, precum și a organizațiilor de voluntariat orientate către servicii de îngrijire și asistență socială pentru imigranți și refugiați. În timpul anilor '90, s-a resimțit o scădere a participării cetățenești în cadrul organizațiilor neguvernamentale, dar și o capacitate mai mare de autoorganizare în conformitate cu preocupările și interesele publice.

Un punct de dezvoltare și progres în relațiile dintre organizațiile neguvernamentale și politica greacă din străinătate a fost înființarea Agenției de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare (YDAS) de la Ministerul Afacerilor Externe (Legea nr. 2731/99). Obiectivul acestui serviciu de specialitate este promovarea, coordonarea și

supravegherea activităților și programelor implementate de structuri ale societății civile. Pe de altă parte, se constată faptul că în realitate nu se confirmă planificarea inițială previzionată pentru această agenție, din cauza inadvertențelor și contradicțiilor din propriul sistem politic din partea Greciei.

Referitor la voluntariat, într-un sondaj paneuropean din 2001, 2 din 3 greci au afirmat că nu au participat la activitatea niciunei organizații sau asociații (media Uniunii Europene a fost de 1 din 2). Cea mai mare rată de participare voluntară a tineretului din Grecia se identifică în cluburile sportive (21,2%), în timp ce în organizațiile pentru drepturile omului implicarea este de numai 1,6%.

În timpul Jocurilor Olimpice de la Atena, participarea masivă a voluntarilor a fost un fenomen fără precedent în comparație cu standardele Greciei, dar oportunitatea oferită de eveniment a complicat orice încercare de a generaliza sau de a multiplica în continuare practicile în domeniu. Lipsa de educație și informare asupra voluntariatului și absența unui cadru instituțional adecvat au condus la formarea unor deficiențe majore în dezvoltarea voluntariatului. În plus, existența unei tendințe a partidelor de a acapara întreaga viață publică, fără a oferi alternative pentru acțiunile colective ale unei societăți independente și dinamice, a subminat sistemul politic și calitatea democrației în Grecia. Așadar, se consolidează cazurile de deficit democratic, ducând societatea civilă la ceea ce poate fi numit „o îmbrățișare partizană sufocantă”.

În cazul în care partidele reprezintă încă mecanisme puternice cu mulți membri și influență extinsă, societatea civilă rămâne atrofiată. Se consideră faptul că aceste condiții au perturbat Grecia în a iniția un dialog despre introducerea unui „al treilea pol” între stat și societate, rolul dezbaterii fiind de a sprijini organizațiile neguvernamentale. Soluția se referă la transferarea rolului în societatea civilă emergentă, deoarece partidele nu pot vorbi de prea multe ori în numele societății moderne.

În Grecia sunt aproximativ 1200 de organizații care s-au auto-clasificat ca fiind „nonguvernamentale voluntare”. Presupunând că în medie sunt înregistrate 100 de persoane în fiecare dintre acestea (un număr relativ realist), atunci putem spune că numărul aproximativ ajunge la 120.000 de persoane. Chiar dacă s-ar putea

realiza un proces birocratic de înregistrare a acestor persoane, rata schimbării datelor între grupurile de voluntari este foarte mică.

Astăzi, în societatea grecească, nevoia de forme organizaționale cu caracter inovator se dovedește a fi scumpă, complexă și fragmentată. Schimbarea socială substanțială poate fi făcută de cetățenii care s-au integrat în organizații și uniuni publice fără a dori să preia puterea, ci doar să rezolve anumite probleme, să promoveze o nouă abordare a politicilor, abordare structurată în jurul unui concept descentralizat, participativ și local, ce este în opoziție cu cadrul foarte rigid, aranjamentele deficitare și suspiciunea din sectorul public.

Fără a ține cont de slăbiciunea sistemului multilateral al ONG-urilor, este important să avem un grad mare de transparență în procedurile operaționale și managementul resurselor. Opinia publică, având nevoie necondiționat de modele pozitive, vede ONG-ul ca fiind ideal dacă dă dovadă de maturitate critică. În plus, lipsa unui cadru instituțional de lucru pentru monitorizarea progresului în acțiunile de finanțare a ONG-urilor necesită o unitate de monitorizare și evaluare pentru implementarea proiectelor.

Redesenarea unei noi politici orientate către obiective este necesară pentru a fi în armonie cu evoluția societății moderne. Rolul societății civile va fi judecat în funcție de abilitatea sa de a proiecta modele noi ale organizării sociale, mai deschise, mai corecte și mai sensibile față de cererile actuale din societățile confruntate cu crize majore.

Operațiunile ONG-urilor în Grecia se bazează pe un drept constituțional garantat de asociere și pe „absența” influenței statale în sfera acțiunii și organizării colective. Caracterul, sensul și modul de operare și participare în viața publică nu au fost determinate legal sau administrativ, dar este configurat politic și practic. Acest lucru întărește viziunile „vagi” în funcționarea ONG-urilor în țară și incertitudinea și transparența limitată în procesul participativ al guvernării politice. Semnificativ este faptul că ministerele care dezvoltă relații de muncă cu ONG-urile (afacerile externe, mediu, educație, cultură etc.) nu au identificat conceptul de ONG, iar cooperarea lor se bazează pe trăsături tehnice. Independența și autonomia ONG-urilor sunt puse în pericol din următoarele motive:

- în primul rând: nu garantează transparența în selectarea ONG-urilor care vor ajuta la rezolvarea unei probleme;

- în al doilea rând: nu garantează independența ONG-ului de alegerile făcute de guvern;
- în al treilea rând: există riscul nondiferențierii ONG-urilor de funcțiile politicii statului.

Criteria instituționale pentru independența și afirmarea rolului și poziției ONG-urilor

Așa cum am menționat, operațiunile organizațiilor neguvernamentale sunt bazate pe principiile asocierii și independenței față de stat, pe garanția implicării reduse și fără corecție din partea statului față de organizarea și acțiunea colectivă. Cu toate acestea, următoarea reformă constituțională deschide noi orizonturi de împuternicire a societății civile (instituțiile vor încuraja participarea ONG-urilor la guvernare). Afirmarea poziției și rolului organizațiilor neguvernamentale în Constituție reprezintă un cadru normativ important, cu rezultate pozitive: recunoașterea și promovarea rolului lor politic, afirmarea dinamicii pozitive a ONG-urilor și proclamarea rolului puternic al societății civile în protejarea bunurilor publice. Consolidarea constituțională a rolului important și activ al organizațiilor neguvernamentale contribuie la întărirea participării democratice, la protejarea drepturilor și la reînnoirea sistemului politic.

Revizuirea constituțională nu ar trebui să ignore schimbările din cererile sociale și nevoile sistemului modern de guvernare. Garanția constituțională a societății civile ar trebui să fie perfect compatibilă cu nevoile naționale și cu dezvoltarea internațională. Paradigma democratică se schimbă de la un „sistem reprezentativ” la „democrație participativă”, iar schimbarea ar putea fi sporită prin securizarea poziției societății civile. **Cu toate acestea, statul suportă responsabilitatea consolidării societății civile în cadrul consultărilor, apărând o cerere urgentă pentru reglementarea condițiilor și garanției ce asigură eficacitatea și independența organizațiilor neguvernamentale.**

În Constituție este evident faptul că nu există posibilitatea detalierii și configurării unor aspecte instituționale care afectează independența și autonomia acțiunilor unui ONG, iar o petiție constituțională va extinde societatea civilă și va putea spori

viitoarele acțiuni și inițiative menite să recunoască rolul și poziția societății civile în guvernarea statelor.

Finanțare generală

La primul nivel major de finanțare, acompaniat de o serie de recomandări datorate importanței acestora, se află cadrul de sprijin comunitar (Community Support Framework) sau, așa cum e numit azi, Cadrul Național Strategic de Referință (National Strategic Reference Framework). În acest caz, negocierile la nivel înalt se fac între conducerea politică a fiecărui stat membru (Ministerul de Finanțe) și Comisia Europeană, iar rezultatele sunt validate de Consiliul Miniștrilor. În aceste cadre sunt fixate sumele disponibile pentru fiecare stat membru, într-o anumită perioadă, care se numește programare și care durează între 5 și 7 ani (în prezent, ne aflăm în a patra programare, 2007-2013). Aceste resurse sunt alocate conform propunerilor făcute de statele membre, dar cu acordul Comisiei.

La al doilea nivel, care derivă din primul, serviciile publice ale fiecărui stat, în funcție de statutul de operare al fiecărui stat, anunță programele, proiectele, acțiunile prin „autoritățile administrative”, ce vizează domeniile operaționale sectoriale. Aceste servicii speciale din sectorul public au menirea de a completa procedura, selecția, responsabilitatea, monitorizarea, plata și acceptarea rezultatului. Agenția aleasă după o asemenea procedură este „contractantul”. La acest nivel, care acoperă mai mult de jumătate din fonduri, proiectele eligibile adoptate sunt cofinanțate (acest lucru înseamnă că acest contractor trebuie să contribuie la costul final al proiectului cu o pondere de circa 25%, în timp ce 75% este suportat de fondurile UE). Resursele adecvate reprezintă un factor de evaluare a instituției, o circumstanță realistă în implementarea unui proiect. La acest nivel se acoperă zone vaste ale forței de muncă, cum ar fi dezvoltarea regională a infrastructurii, formarea resurselor umane și învățarea continuă, tehnologii de aplicare, comunicare și informare, promovarea sectorului rural, dezvoltarea de intervenții asupra mediului și energiei, îmbunătățirea prestării serviciilor, crearea sau menținerea afacerilor etc.

O parte din al treilea nivel se referă la distribuirea regională a resurselor primare - publice sau private - și resursele comunității - cu notificări la nivel local și regional. Antreprenorii mici, tinerii care își

caută oportunități de afacere, femeile care vor să intre pe piața muncii din nou sau pentru prima oară au oportunitatea de a explora posibilitatea de a intra în program. La nivelul independent de finanțare, în sfârșit, găsim programe ale căror finanțări nu sunt transferate autorităților naționale, fiind administrate direct de către Directoratul General al Comisiei Europene (sunt numite „proiecte competitive”, vizează toți beneficiarii eligibili din statele membre ale UE și au un grad ridicat de dificultate și mai puține șanse de a fi aprobate).

Reguli

O primă regulă generală care se aplică la toate nivelurile și în toate cazurile se referă la costurile de subvenționare pentru anumite cheltuieli (costuri eligibile) a căror eligibilitate este declarată în secțiuni relevante din fiecare proiect. Bugetarea unui proiect este luată în considerare atunci când se primește finanțare parțială sau totală (dacă se dovedește că aceste costuri sunt necesare pentru proiect și nu sunt incluse în costurile eligibile, entitatea va trebui să le acopere din propriile resurse). O a doua regulă generală de aplicare este existența anumitor condiții care trebuiesc îndeplinite de către instituție pentru a primi finanțare. Aceste condiții variază în funcție de sursa de finanțare, sectorul serviciului, domeniul tematic etc. Aceste condiții vizează și organizația (actul constitutiv, operațiuni, servicii, experiență, competență managerială, plata angajaților, suport financiar etc.) sau programul operațional al ministerului competent etc. O altă prevedere importantă este existența consorțiului partenerilor din țară sau din afară, relevanța și relația cu politicile comunității și prioritățile UE.

O a treia regulă generală care se aplică în toate cazurile este procesul de rambursare care urmărește fazele aprobate de implementare a proiectului (costurile implicate în fiecare etapă sunt suportate din resurse proprii, iar entitatea primește compensații odată cu aprobarea fazelor din proiect). Din acest motiv, importanța înțelegerii rolului disponibilității propriilor resurse ale instituției și a potențialului său economic a fost exprimată mai sus. Ar trebui notat faptul că aprobarea nu vine automat odată cu prezentarea etapelor, de exemplu, produsul final al fiecărei etape. Mediarea procesului de evaluare de la agenția finanțatoare (autoritatea managerială sau

agenția comunității) la beneficiar are rolul de a suplimenta, a modifica sau a adăuga alte elemente specifice implementării proiectului.

Procesul formării, instituționalizării și dezvoltării - condiții pentru fondarea parteneriatului de drept civil

În Grecia, prin înființarea unei companii de drept civil, se prevede ca cel puțin două părți să fie implicate, părți care au scopuri comune, se ajută financiar, vor accepta mutualitatea și vor contribui împreună la derularea activităților (articol 741, Cod civil). Membrii fondatori ai parteneriatului de drept civil pot fi persoane juridice sau fizice (trebuie să fie majori, așa cum spune articolul 127 CC, iar implicarea unui minor este posibilă numai cu autorizație judecătorească).

Caracteristici de bază

Contribuția partenerilor este în muncă, bani, alte obiecte sau servicii. Managementul companiei le revine partenerilor, dacă nu a fost realizat un alt fel de acord. Dacă managementul afacerilor corporative a fost încredințat unui partener sau mai multor parteneri, ceilalți trebuie excluși din management. Fiecare partener este răspunzător pentru afacerea pe care o conduce. Compania de drept civil nu are personalitate juridică, dar, dacă dorește profit, o poate obține, dacă sunt respectați termenii din legea privind scopul companiei comerciale private (limitată).

Procedura legală pentru înființarea unui parteneriat de drept civil

Carta este documentul pentru înființarea unei companii în care se specifică toate problemele-cheie legate de conducere, relația dintre parteneri, alegerea managerului pe întreaga durată de activitate și lichidarea companiei. Actul constitutiv este semnat de toți partenerii pe fiecare pagină a fiecărui document și nu trebuie legalizat de notar (precauții: fiecare partener trebuie să aibă o copie în original și alte patru copii în original este necesar să fie păstrate).

GLOSAR DE TERMENI

- Advocacy** - procesul prin care cetățenii organizați influențează factorii decizionali în luarea unei decizii pe un subiect specific, de interes public.
- Afilieră** - presupune alăturarea la unele organizații, instituții sau societăți de același fel.
- Asociație** - o asociație autonomă de persoane (entități juridice sau persoane fizice), unite în mod voluntar pentru scopul principal de a satisface nevoile lor comune de asigurare (viață și nonviață), grijă și îngrijire, sănătate și bănci, care au activități supuse competiției. Aceasta operează în conformitate cu principiul solidarității între membri, care participă la conducerea afacerii și răspund principiilor absenței acțiunilor, libertății de afiliere, existenței unor obiective care nu sunt exclusiv de obținere de profit, solidarității, democrației și independenței.
- Centre de resurse** - sunt acele organizații ale societății civile care au drept scop susținerea dezvoltării și promovării sectorului nonprofit și oferirea de servicii ONG-urilor.
- Dezvoltarea capacității** – conceptul este similar cu cel de dezvoltare organizațională, eficiență organizațională și managementul organizațional performant.

Economie socială - activitate economică orientată mai degrabă în beneficiul membrilor sau colectivității decât în scopul de a genera profit, care joacă un rol important în rezolvarea problemelor economice și sociale, oferind servicii a căror cerere nu este acoperită adecvat de sectorul privat sau public. În statele membre UE, se regăsește și sub denumiri precum „economie solidară”, „sectorul nonprofit” sau „al treilea sector”.

Federație - uniune de organizații, constituită în vederea realizării unui scop comun.

Organizații nonguvernamentale - sunt structuri instituționalizate de natură privată, care pot activa fie ca grupuri informale, fie ca persoane juridice și care sunt independente în raport cu orice autoritate publică. Ele nu urmăresc nici accesul la puterea politică și nici obținerea de profit.

Parteneriat public-privat - o relație contractuală legală existentă între două entități (una publică, una privată), considerate asociați principali într-o afacere.

Persoană juridică - colectivitate de persoane fizice, cu calitate de subiect distinct de drept, bucurându-se de o organizare de sine stătătoare și de un patrimoniu propriu, îndreptat spre realizarea unui anumit scop. În sens larg, persoana juridică se manifestă ca instituție, asociație, organizație, societate comercială.

Persoană juridică străină - orice persoană juridică care nu este persoană juridică română și orice persoană juridică înființată potrivit legislației europene, care nu are sediul social în România.

Proiect - set de activități care trebuie realizate într-o secvență logică, pentru a atinge un set de obiective prestabilite.

Responsabilitate corporativă socială - modalitatea voluntară prin care companiile integrează problemele sociale și pe cele legate de protecția mediului în acțiunile lor și în interacțiunea acestora cu grupurile de interese din interiorul și din afara corporației.

Sponsorizare - activitate ce se desfășoară în temeiul unui acord intervenit între sponsor și beneficiar, care consimt asupra mijloacelor financiare și a bunurilor materiale ce se acordă ca sprijin, precum și asupra duratei sponsorizării. Poate beneficia de sponsorizare orice persoană juridică nonprofit de utilitate publică, care desfășoară o activitate cu caracter direct umanitar, filantropic, cultural, artistic, educativ, științific, religios, sportiv sau care este destinată protecției drepturilor omului și educației civice, ca și calității mediului înconjurător.

Uniune - unirea mai multor organizații, grupuri sociale etc., făcută pe baza unor convenții pentru apărarea unor interese comune sau pentru revendicarea unor drepturi comune; asociație, alianță, confederație.

Voluntariat - este activitatea de interes public desfășurată din proprie inițiativă de orice persoană fizică, în folosul altora, fără a primi o contraprestație materială.

BIBLIOGRAFIE

- Alexiu, T.M.; Anăstosoaei, T. (2001), *Dezvoltarea comunitară*, World Press.
- Almond G. et al. (2000), *Comparative Politics Today*, New York, Longman.
- Anheier, H.K.; Toepler, S. (2010), *International Encyclopedia of Civil Society*, Springer.
- Arrow, K. (1963), *Social Choice and Individual Values* (2nd ed.), New York, Wiley.
- Bachrach, P.; Botwinick, A. (1992), *Power and Empowerment. A Radical Theory of Participatory Democracy*, Temple University Press, Philadelphia.
- Berlingher, Vasile (2005), *Managementul resurselor umane*, Editura „Vasile Goldiș” University Press, Arad.
- Berry, V.; McChesney, A. (1988), „Human Rights and Foreign Policy Making”, în Matthews, Robert O. și Pratt, Cranford (eds.), *Human Rights in Canadian Foreign Policy*, Montreal, McGill-Queen's University Press, 1988.
- Bevis, G. (2003), *Civil Society Groups and Parties: Supporting Constructive Relationships*, The AED Global Civil Society Partnership.
- Blair, T. (1998), *The Third Way. New Politics for the New Century*, Fabian Society.

- Carroll, T.F. (1992), *Intermediary NGOs: The Supporting Link in Grassroots Development*, Hartford, Kumarian Press.
- Charnovitz, Steve (1997), „Two Centuries of Participation: NGOs and International Governance”, *Journal of International Law*, Winter, Michigan.
- Chekki, D.A. (1979), *Participatory Democracy in Action. International profiles of Community Development*, Vikas House, New Delhi.
- Clark, Gerard (1998), „Non-Governmental Organizations (NGOs) and Politics in the Developing World”, *Political Studies*, 46, p. 36-52.
- Costin, A.E.; Malavache, J.L.; Popa, M. (2002), „Particularități privind analiza nevoilor de formare în România”, în volumul: CNFPA, *Analiza pieței muncii și identificarea necesarului de formare - concluzii și recomandări*, București.
- Davies, Thomas Richard (2007), *The Possibilities of Transnational Activism: the Campaign for Disarmament between the Two World Wars*, Hartford, CT, Kumarian.
- Downs, A. (1957), *An Economic Theory of Democracy*, New York, Harper and Row.
- Etzioni, A. (2000), *The Third Way to a Good Society*, Demos, London.
- Foster, J.H. (1988), „The UN Commission on Human Rights”, în Matthews, Robert O.; Pratt, Cranford (eds.), *Human Rights in Canadian Foreign Policy*, Montreal, McGill-Queen's University Press.
- Fowler A. (1997), *Striking a balance. A guide to enhancing the effectiveness of NGOs in international development*, Earthscan Publications Ltd.
- Giddens, Anthony (1998), *The Third Way: The Renewal of Social Democracy*, Cambridge, The Polity Press.

- Giddens, Anthony (2001), *A treia cale. Renașterea social-democrației*, Editura Polirom, Iași.
- Gunther, R.; Diamond, L. (2003), „Species of Political Parties. A New Typology”, *Party Politics*, Vol. 9, No. 2, p. 167-199.
- Held, D. (1996), *Models of Democracy*, 2nd edition, Polity Press.
- Hilder, P. (2005), „Open Democracy? A map of 21st century democracy”, available at www.opendemocracy.net.
- Hirst, P. (1994), *Associative Democracy. New forms of economic and social governance*, Polity Press.
- Howell, J.; Pearce, J. (2001), *Civil society and development: A critical exploration*, Boulder, Lynne Rienner.
- Ioakimidis, P.C (2001), „The Europeanization of Greece: An Overall Assessment”, în Featherstone, K.; Kazamias, G. (eds.), *Europeanization and Southern Periphery*, London, Frank Cass.
- Ishkanian, A. (2006), „From inclusion to exclusion: Armenian NGOs' participation in the PRSP”, *Journal of International Development*, 18(5), p. 729-740.
- Jigău, M.; Chivu, L.; Jigău, M.; Stănculescu, R. (1998), *Formarea profesională și piața muncii în România*, București, iunie, ETF.
- Kaldor, M. (2003), „Civil Society and Accountability”, *Journal of Human Development*, 4 (1), p. 5-27.
- Kamat, S. (2004), „The Privatization of the Public Interest: Theorizing NGO Discourse in Neoliberal Era”, *Review of International Political Economy*, 11 (1), p. 155-176.
- Katz, R.; Mair, P. (1995), „Changing Models of Party Organization and Party Democracy. The Emergence of the Cartel Party”, *Party Politics*, Vol. 1, No. 1, p. 5-28.
- Katz, R.; Mair, P. (2002), „The ascendancy of the party in public office: party organizational change in 20th century

- democracies”, în Gunther, R.; Montero, J.R.; Linz, J.J., *Political Parties. Old concepts and new challenges*, Comparative Politics, OUP.
- Keith, Davis; Blomstrom, Robert L. (1975), *Business and Society: Environment and Responsibility*, New York, McGraw-Hill.
- Kirchheimer, O. (1990), „The Catch-All Party”, în Mair, P. (ed.), *The West European Party System*, Oxford University Press.
- Kitschelt, H. (1994), *The Transformation of European Social Democracy*, Cambridge University Press.
- Lambriu, M., *Relația între sectorul de afaceri și sectorul nonguvernamental între sponsorizare și construcția de relații parteneriale*, Fundația Concept.
- Lambriu, M.; Vameșu, A. (2010), *România 2010. Sectorul neguvernamental - profil, tendințe, provocări*, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile.
- Lambriu, Mihaela (2003), *Politici publice și administrație*, București, curs.
- Lambriu, Mihaela; Mărginean, Ioan (2005), *Parteneriatul public-privat în furnizarea de servicii sociale*, Editura Ziua, București.
- Lavdas, K.A (2005), „Interest Groups in Disjointed Corporatism: Social Dialogue in Greece and European Competitive Corporatism”, *West European Politics*, 27 (2), p. 297-316.
- Laville, J.-L.; Borzaga, C.; Defourny, J.; Evers, A.; Lewis, J.; Nyssens, M.; Pestoff, V. (1999), „Third system: an european definition”, în cadrul proiectului de cercetare *The enterprises and organizations of the third system. A strategic challenge for employment*.
- Laville, J.L.; Evers, A. (2004), *The Third Sector in Europe*, Edward Elgar Publishing Limited, UK, Edward Elgar Publishing Inc., USA.

- Les Galès, P. (2003), „The Changing European State: Pressures from Within”, în Hayward, J.; Menon, A. (eds.), *Governing Europe*, Oxford, Oxford University Press.
- Lewis, D. (2005), „Individuals, organisations and public action: trajectories of the «nongovernmental» in development studies”, Capitolul 10, în *A Radical History of Development Studies*, edited by Uma Kothari, London, Zed Books.
- Lewis, D. (2005), *Actors, ideas and networks: trajectories of the nongovernmental*.
- Lewis, J. (1997), „Le secteur associatif dans l'économie mixte de la protection sociale”, în MIRE, Rencontres et Recherches avec la collaboration de la Fondation de France, „*Produire les solidarités - La part des associations*”.
- Liebler, Claudia; Ferri Marisa (2004), *NGO Networks: Building Capacity in a Changing World*, a study supported by Bureau for Democracy, Conflict and Humanitarian Assistance, Office of Private and Voluntary Cooperation, November.
- Mair, P. (2000), „Partyless Democracy. Solving the Paradox of New Labour?”, *New Left Review*, Vol. 2, p. 21-35.
- Mandelson, P.; Liddle, R. (1998), *The Blair Revolution. Can New Labour Deliver?*, Faber & Faber, London.
- Marinetto, M. (2003), „Who wants to be an active citizen? The Politics and Practice of Community Involvement”, *Sociology*, Vol. 37, No. 1.
- McGuire, Joseph W. (1963), *Business and Society*, New York, McGraw-Hill.
- Michels, R. (1962), *Political Parties. A Sociological Study of the Oligarchical Tendencies of Modern Democracy*, Collier Books, New York.
- Milkovich, G.; Bourdreau, J. (1991), *Human Resources Management*, R. Irvin, New York.

- Moschonas, G. (2001), *In the Name of Social Democracy. The Great Transformation: 1945 to the Present*, Verso, London, New York.
- Moulton, Lynne; Anheier, Helmut K. (2001), „Public-private partnerships in the United States: Historical patterns and current trends”, *Civil Society Working Paper*, 16, February.
- Mouzelis, N.; Pagoulatos, G. (2002), *Civil Society and Citizenship in Post-War Greece*, available at <http://www.aueb.gr/Users/pagoulatos/MouzelisPagoulatos%20AUEB%20Discussion%20Paper.pdf>.
- Negreț, I.; Jinga, I. (1999), *Învățarea eficientă*, Editura Aldin, București.
- O'Neill, M. (1990), *The Third America: the Emergence of the Non-Profit Sector in the United States*, San Francisco, Jossey-Bass Clark.
- Otto, D. (1996), „Nongovernmental Organizations in the United Nations System: The Emerging Role of International Civil Society”, *Human Rights Quarterly*, Vol. 18, No. 1.
- Panebianco, A. (1988), *Political Parties: Organization and Power*, Cambridge University Press.
- Pânișoară, G.; Pânișoară, Ion-Ovidiu (2005), *Managementul resurselor umane*, Editura Polirom, Iași.
- Pateman, C. (1979), *The Problem of Political Obligation. A critical analysis of liberal theory*, J. Wiley & Sons, Chichester, New York, Brisbane, Toronto.
- Pearce, J. (1997), „Between co-option and irrelevance. Latin American NGOs in the 1990s”, în Hulme, D.; Edwards, M. (eds.), *Too close for comfort NGOs, states and donors*, London, Macmillan.
- Pop, Luana Miruna (2002), *Dicționar de politici sociale*, Editura Expert, București.

- Prendergast, J. (1996), *Frontline Diplomacy. Humanitarian Aid and Conflict in Africa*, Boulder, Lynne Rienner.
- Richmond, Oliver P.; Carey, Henry F. (2005), *Subcontracting Peace, The Challenges of NGO Peace building*, Ashgate, p. 21.
- Roelofs, J. (2003), *Foundations and Public Policy: The Mask of Pluralism*, Albany, New York Press.
- Rusu, Octavian; Petrescu, Claudia; Vîlcu, Irina (2007), *Locul și rolul organizațiilor neguvernamentale pe piața de servicii sociale în România*, FDSC.
- Salamon, L.; Anheier, H. (1992), „In search of the nonprofit sector: In search of definitions”, *Voluntas*, 13(2), p. 125–52.
- Salamon, L.M.; Anheier H. (1995), *Defining the Nonprofit Sector*, Manchester, Manchester University Press.
- Salamon, L.M.; Anheier, H.K. (1997), *Defining the Nonprofit Sector: A cross national analysis*, Manchester, Manchester University Press.
- Salamon, L.M.; Sokolowski, W. (2004), *Global civil society: Dimensions of the nonprofit sector*, Bloomfield, CT, Kumarian.
- Salamon, L.M.; Sokolowski, W.; List, Regina (2003), *Global Civil Society: An Overview*, The Johns Hopkins Centre for Civil Society Studies, Baltimore, United States of America.
- Salamon, L.M.; Sokolowski, W.; List, Regina (2003), *Global Civil Society: An Overview*, The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project.
- Salamon, Lester M.; Anheier, Helmut K. et al. (1998), *Globalizarea sectorului nonprofit: O teorie revizuită*, rezumat, Center for Civil Society Studies.
- Scarow, S. (1996), *Parties and Their Members. Organizing for Victory in Britain and Germany*, Oxford University Press.

- Scharpf, F. (1996), „Negative and Positive Integration in the Political Economy of European Welfare States”, în Marks, G.; Scharpf, F.; Schmitter, P.; Streeck, W. (eds.), *Governance in the European Union*, London, Sage.
- Scharpf, F. (1999), *Governing in Europe: Effective and Democratic?*, Oxford, Oxford University Press.
- Scharpf, F. (2002), „The European Social Model: Coping with the Challenges of Diversity”, *Journal of Common Market Studies*, 40 (4), p. 645-670.
- Schmitter, P.C. (1974), „Still the Century of Corporatism?”, în Schmitter, P.C.; Lehmbruch, G. (eds.), *Trends toward Corporatist Intermediation*, London, Sage.
- Seyd, P. (1999), „New Parties, New Politics? A case study of the British Labour Party”, *Party Politics*, Vol. 5, No. 3, p. 383-405.
- Simmons, P.J. (1998), „Learning to live with NGOs”, *Foreign Policy*, No. 112, p. 82-96.
- Sklias, P. (1999), *Non-Governmental Organisations and the International Political Economy, with Special Reference to the European Union's Development Policy*, Nuntius Publications.
- Sotiropoulos, D. (1995), „The Remains of Authoritarianism: bureaucracy and civil society in post-authoritarian Greece”, *Cahiers d'études sur la Méditerranée orientale et le monde turco-iranien*, juillet-décembre.
- Sotiropoulos, D. (2004), „Formal Weaknesses and Informal Strength: Civil Society in Contemporary Greece”, *Discussion Paper*, No. 16, Hellenic Observatory, The London School of Economics and Political Science.
- Stone, Diane (2004) „Transfer Agents and Global Networks in the «Transnationalisation» of Policy”, *Journal of European Public Policy*, 11(3), p. 545-66.

- Suter, K. (2003), *Global Order and Global Disorder: Globalization and the Nation-State*, Westport, CN, Praeger.
- Tellier, Y.; Roventza, D. (1999), *Resurse umane și dezvoltare organizațională*, Editura Cavallioti, București.
- Țigănescu, Oana (2004), „Organizațiile nonguvernamentale - furnizori de servicii sociale: sursă inițială sau soluție”, în *Revista de asistență socială*, nr. 1/2004, p. 40-47.
- Vakil, A. (1997), „Confronting the classification problem: toward a taxonomy of NGOs”, *World Development*, 25, 12: 2057-71.
- Vlachos, P. (2005), *What Drives Organizational Change in European Social Democratic Parties: The Case of Pan-Hellenic Socialist Movement (PASOK) and its Involvement in Participatory Democracy*, Unpublished MSc Dissertation, European Institute, London School of Economics and Political Science.
- Warleigh, A. (2001), „«Europeanizing» Civil Society: NGOs as Agents of Political Socialization”, în *Journal of Common Market Studies*, Vol. 39, No. 4.
- Zaleski, Pawel (2006), „Global Nongovernmental Administrative System: Geosociology of the Third Sector”, în Gawin, Dariusz; Glinski, Piotr (ed.), *Civil Society in the Making*, IFiS Publishers, Warszawa.
- Zamfir, Cătălin; Vlăsceanu, Lazăr (coord.) (1998), *Dicționar de sociologie*, Editura Babel, București.
- *** *Barometrul liderilor ONG-FDSC*, 2010.
- *** *Commission of the European Communities – Communication from the Commission concerning Corporate Social Responsibility: A Business Contribution to Sustainable Development*, www.europa.eu.int.
- *** Council of Europe (2002), *Fundamental Principles on the Status of NGOs in Europe and Explanatory Memorandum*, Strasbourg.

- *** *Deliberative Democracy Consortium e-Bulletin*, (2006), Vol. 5, No. 2.
- *** *Economia socială și grupurile vulnerabile* (2011), Raport final, Editura Expert, București.
- *** Ghid pentru aplicarea Legii nr. 34/1998 (1999), editat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, București.
- *** Ordonanța de urgență privind serviciile de asistență socială nr. 86/2004, publicată în Monitorul oficial, Partea I, nr. 799, din 30 august 2004.
- *** Ordonanța nr. 37 din 30 ianuarie 2003 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații.
- *** „The Rise and Fall of Transnational Civil Society: The Evolution of International Non-Governmental Organizations since 1839”, în Davies, T.R., City University London, *Working Papers*.
- *** UNDP (2002), „Un deceniu de tranziție în România”, *Raportul național al dezvoltării umane. România 2001-2002*.
- *** United Nations Foundation (2003), *Understanding Public-Private Partnership*, www.undp.org.
- *** United States General Accounting Office (2001), *Public-Private Partnership: Factors to Consider When Deliberating Governmental Use as a Real Property Management Tool*, www.gao.gov

Surse internet

- *** <http://www.birouldeconsiliere.ro/detaliu.aspx?eID=505&t=Articole>.
- *** http://sas.mmssf.ro/temp/Hg_1317_2005.doc.

*** <http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20080315172736AAannnc>.

*** <http://dexonline.ro/definitie/afiliere>.

*** <http://en.wikipedia.org/wiki/NGO#History>.

*** http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/195_2001.php.

*** http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/52_2003.php.

*** http://legislatie.resurse-pentru-democratie.org/544_2001.php.

*** <http://sas.mmssf.ro/compendiumLegislativ.php?id=22>

*** <http://www.123coduri.ro/cauta-in-baza-de-date-coduri-caen.php>.

*** <http://www.caritas.org/about/index.html>.

*** <http://www.centras.ro/ro/>.

*** <http://www.centras-constantia.ro/content/view/131/57/>.

*** <http://www.ce-re.ro/home>.

*** <http://www.crinsong.ro/legislatie-ONG.html>.

*** <http://www.economiesociala.info/resurse/misiunea-noastra>.

*** [html http://www.emes.net/index.php?id=7](http://www.emes.net/index.php?id=7).

*** <http://www.economiesociala.net/m14-1-1-ro-Rezolutia-Parlamentului-European-din-19-februarie-2009-referitoare-la-economia-sociala>.

*** <http://www.edrc.ro/>.

*** http://www.euroavocatura.ro/legislatie/208/Legea_nr__32_1994,_privind_sponsorizarea.

*** <http://www.fdsc.ro/pagini/arii-de-experienta.php>.

*** <http://www.firme.ro/ghid-infiintare-ong/13/raspunsuri-la-intrebari-frecvente.html>.

*** <http://www.fondromania.org/pagini/organizatii-membre.php>.

*** <http://www.just.ro/MeniuStanga/PersonnelInformation/tabid/91/Default.aspx>.

*** <http://www.ngo.org/ngoinfo/define.html>.

*** <http://www.rightsinternational.org/links.html>.

*** <http://www.scribd.com/doc/51110544/4/Definirea-form%C4%83rii-%C5%9Fi-perfec%C5%A3ion%C4%83rii>.

- *** <http://www.stiucum.com/management/managementul-resurselor-umane/Formarea-resurselor-umane44946.php>.
- *** http://www.voluntareuropean.ro/putina_istorie.php.
- *** <https://www.vodafone.ro/fundatia-vodafone/fundatia-vodafone/voluntar-de-profesie/Vodafone/despre-program/index.htm>.
- *** www.amnesty.org.
- *** www.catalogong.net.
- *** www.cdep.ro/informati_publice/ong.cest_aprobate.
- *** www.csr-romania.ro.
- *** www.hrw.org.
- *** www.igsu.ro/legislatie.htm.
- *** www.responsabilitatesociala.ro.
- *** www.usaid.gov/our_work/cross-cutting_programs/private_voluntary_cooperation.
- *** www.utica.edu/academic/institutes/ihrec.
- *** www.voluntariat.ro/despre_aev.htm.
- *** www.voluntariat.ro/doc/legislatie_voluntariat/LegeaVoluntariatului2006.doc.
- *** www.voluntariat.ro/index.php.